

Tallinna Keskkonnaamet

Aastaraamat 2011

Tallinn Environment Department Yearbook 2011

SISUKORD

SUMMARY

Head lugejad! <i>Dear reader!</i>	2
Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030 <i>Tallinn environmental strategy until 2030</i>	4
Looduskaitse Tallinnas <i>Nature conservation in Tallinn</i>	8
Veekaitse Tallinnas <i>Water protection</i>	12
Keskkonnamüra ja välisõhu seisund Tallinnas <i>Environmental noise and condition of ambient air</i>	16
Linnaplaneeringud keskkonnasõbralikumaks <i>Environmentally friendly urban planning</i>	18
Jäätmemajanduse korraldus Tallinnas <i>Organisation of waste management</i>	22
Linnapeade pakti elluviimine <i>Implementation of covenant of mayors</i>	26
Madalama süsinikdioksiidi sisaldusega majanduse edendamine <i>Promoting an economy with a lower carbon dioxide content</i>	29
Autovaba päev – jalgrattaga ja jalgsi linna avastama <i>Car-free days for discovering the city by bicycle and on foot</i>	32
Keskkonnataristu ja avalike mänguväljakute korrashoid <i>Environmental infrastructure and maintenance of public playgrounds</i>	34
Lemmikloomad linna keskkonnas <i>Pets in the urban environment</i>	36
Heakorrakuu <i>Maintenance month</i>	38
Tallinna kalmistute korrashoid <i>Maintenance of Tallinn's cemeteries</i>	42
Linna roheline ilu <i>Green beauty of the city</i>	46
50 aastat oaasi Tallinna linnas <i>50 years of oasis in Tallinn</i>	50
Keskkonnaharidus elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstjana <i>Improvement of environmental awareness of citizens by means of environmental education</i>	56
Rahvusvaheline koostöö <i>International cooperation</i>	60
Ökotugitegevuste jätkusuutlikkus on tagatud <i>Sustainability of eco-support activities is ensured</i>	64
Tallinna Keskkonnaamet internetis ja sotsiaalsõrgus <i>Internet and social networks</i>	66
Tallinna Keskkonnaameti töötajad <i>Staff of the Tallinn Environment Department</i>	68

HEAD LUGEJAD!

Teil on suurepärase võimalus avada juba teine Tallinna Keskkonnaameti aastaraamat – „Tallinna Keskkonnaameti aastaraamat 2011”, mis tutvustab Tallinna Keskkonnaameti ja haldusala igapäevatööd 2011. aastal. Selles aastaülevaates pöördume, erinevalt eelmise aasta üldtutvustavast ülevaatest, näoga Tallinna linnakodanike poole ja selgitame ning tutvustame oma valdkonna kohustusi ja võimalusi ning uusi algatusi linnakeskkonna kaitsmisel ja heaperemehelikul kasutamisel. Meie arvates on linnakodaniku ootus linnaruumi tervele elukeskkonnale ja tasakaalustatud arengule igati loomulik ja seaduspärane.

Käesolevas aastaraamatus heidame pilgu Tallinna Keskkonnaameti põhilistele töövaldkondadele, nagu vee- ja jäätmemajandus, õhu- ja looduse kaitse, linna haljastus ja heakord ning kodanikeühiskonna kasvatamine ja kaasamine linnalooduse hoidmisele ja säilitamisele keskkonnakampaaniate ja rahvusvaheliste projektide kaudu. Pöörame tähelepanu ka töödele ja teenustele, mida meie haldusalas pakuvad Tallinna Botaanikaaed ja Tallinna Kalmistud.

Tallinna keskkonna heaperemehelikul juhtimisel on meil rida kohustusi. Selleks valmis koostöös sidusametitega ja kodanikuühendustega „Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030”, mis sätestab meie pikaajalised eesmärgid ja ülesanded, annab ülevaate keskkonna hetkeseisust ja kavandab uued meetmed kõigis meie töövaldkondades. 2009. aasta veebruaris ühines Tallinna linn rahvusvahelise Linnapeade paktiga (Covenant of Mayors) ja võttis sellega endale kohustuse 2020. aastaks suurendada energiatõhusust 20%, vähendada CO₂ heitkogust 20% võrra ja katta 20% tarbitavast energiast taastuvenergiaga. Nende kohustuste täitmise eest vastutab Tallinna Keskkonnaamet. 2011. aasta märtsis Tallinna Linnavolikogus vastuvõetud „Tallinna Säästva energiamajanduse tegevuskava aastateks 2011–2021” annab selge arengustsenaariumi, kuidas saavutada Linnapeade paktiga püstitatud eesmärgid. Oluline roll kuulub ka elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmisele süstemaatiliste ja mitmekesiste keskkonnahariduslike tegevustega. 2011. aastal korraldatud keskkonnateemalised rahvaüritused (energiapäevad, keskkonnafestival, autovaba päev) võimaldasid linlastel endale paremini teadvustada säästva energiakasutamise ja keskkonnasõbraliku eluviisi tähtsust.

Üheks väljakutseks meie ametile on nn roheline kontori ehk keskkonnasõbraliku ja -säästva kontori kujundamine ja soov näidata ökotugiliikumisega head eeskujut teistele linnavalitsuse asutustele. Jätakuvalt on linnakodanikega lävimisel töömahukaks osaks keskkonnaameti seisukoha andmine mitmetele lubadele – vee-erikasutus-, välisõhu saaste- ja jäätmeload – ning keskkonnanõuete tingimuste esitamine planeeringutele. Väljastame puude raielubasid ja kohtkäitluslubasid. Raielubade digitaalse menetlemisega oleme astunud suure sammu edasi.

Tallinna Keskkonnaamet loodab ka sel ja järgnevatelgi aastatel jätkata linnakodanikega tihedat ja kahepoolselt kasulikku koostööd, toimides keskkonnahoidliku avatud linnaasustusena ning säilitades ja väärtustades Tallinna rohelist ning keskkonnasõbralikku kuvandit.

Austusega Teie
Otto Popel

DEAR READER!

You are facing the wonderful opportunity of opening the second yearbook of the Tallinn Environment Department, introducing the daily activities of the department and its area of administration in 2011. Unlike the general introductory review of last year, we wish to address the citizens of Tallinn in this yearbook and explain and introduce the obligations and possibilities in our field as well as new initiatives for protecting the city environment and the prudent use thereof. In our opinion, the expectations of citizens towards a healthy human environment and sustainable development in the city environment are by all means natural and legitimate.

This yearbook provides an overview of the main fields of the Tallinn Environment Department such as water and waste management, ambient air protection and nature conservation, landscaping and maintenance, improving civil society and involving it in the preservation of the nature of the city by means of environmental campaigns and international projects as well as work and services performed and provided by Tallinn Botanical Garden and the Tallinn Cemeteries in our area of administration.

Several obligations have been imposed on us in order to ensure prudent management of the environment of Tallinn. The Tallinn Environmental Strategy 2030 was prepared for this purpose in cooperation with relevant institutions and citizens' associations. The Strategy provides our long-term objectives and tasks, provides an overview of the current status of the environment and includes new measures for various fields of work to be performed by us. In February 2009, the City of Tallinn joined the international Covenant of Mayors and thereby undertook the obligations of increasing energy efficiency by 20% by the year 2020, decreasing emissions of CO₂ by 20% and ensuring that 20% of the consumed energy is renewable energy. The Tallinn Environment Department is liable for performing the respective obligations. The Tallinn Sustainable Energy Economy Activity Plan for 2011-2021 established by Tallinn City Council in March 2011 provides a clear development scenario for meeting the objectives raised with the Covenant of Mayors. Increasing the environmental awareness of citizens by means of systematic and varied activities in the field of environmental education carries an important role. The environmentally themed public events held in 2011 (energy days, environmental festival and car-free day) helped various target groups of citizens acknowledge the importance of the sustainable use of energy and an environmentally friendly lifestyle.

One of the challenges for the department is forming a so-called green office, i.e. an office that is environmentally friendly and sustainable and provides a good example for other institutions in the City Government with eco-support activities. A continuously labour-intensive aspect of communication with citizens is granting the opinion of the Environment Department for such permits as special use of water, ambient air pollution permits, waste permits, and providing terms and conditions with regard to environmental requirements for various plans. We issue felling permits and on-site treatment permits. We have improved our efficiency by a great deal by implementing digital proceedings for felling permits.

The Tallinn Environment Department hopes to continue close and mutually beneficial cooperation with citizens this year as well as in the coming years by acting as an environmentally friendly and open institution and preserving and appreciating the green and environmentally friendly image of Tallinn.

*With best regards,
Otto Popel*

TALLINNA KESKKONNASTRATEEGIA AASTANI 2030

TALLINN ENVIRONMENTAL STRATEGY UNTIL 2030

Üks olulisemaid tegevusi Tallinna Keskkonnaametis 2011. aastal oli „Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030” koostamine, mis võeti Tallinna Linnavolikogus vastu 16. juunil otsusega nr 107.

Tallinna uue keskkonnastrateegia koostamise tingis asjaolu, et eelmine, „Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2010” kehtestati juba 1998. aastal ning vahepeal on toimunud olulisi muutusi nii Tallinna keskkonna valdkonnas kui ka linna muudes arengutes. Keskkonda mõjutavate oluliste teemadena võib nimetada näiteks valglinnastumist, maaomandis ja maakasutuses toimunud muutusi, autostumise suurenemist jne. Seetõttu on keskkonnastrateegias 2030 analüüsitud ka keskkonnastrateegia 2010 eelduste paikapidavust ja üldpõhimõtete täitmist.

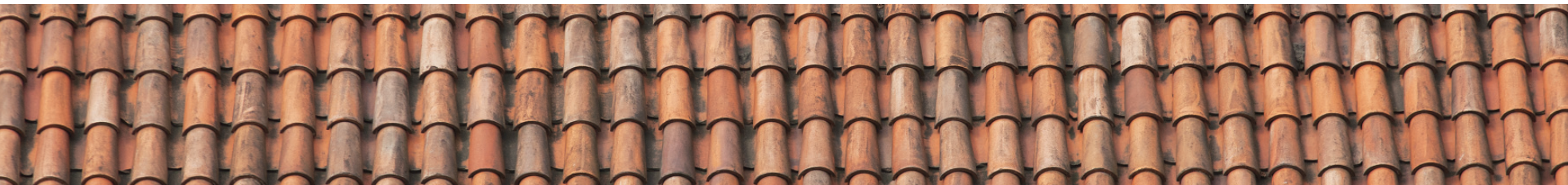
Tallinna keskkonnastrateegia koostamise peamine eesmärk on saavutada Tallinna linna keskkonna, nii loodus- kui ka elukeskkonna hea seisund ning tagada loodusressursside säästlik kasutamine. Selleks on strateegias määratud pikaajalised arengusuunad ehk tulevikuplaan ja strateegilised eesmärgid, mida tahaksime saavutada aastaks 2030. Keskkonnastrateegia abil soovitakse vähendada negatiivseid keskkonnamõjusid ja parandada keskkonnaseisundit ning tõsta elanike keskkonnateadlikkust. Kuna keskkonnaseisundil on tähtis mõju inimese tervisele ja heaolule, on hea keskkonnaseisundi saavutamiseks tagatud ka tervislik elukeskkond inimesele.

Keskkonnastrateegia käsitleb mitmeid teemasid, mis hõlmavad looduse mitmekesisust, haljastust, õhu kvaliteeti, veevarusid, jäätmehooldust ja keskkonnakorraldust, sh keskkonnaharidust. Tallinna esmatähtsad strateegilised keskkonnaeesmärgid, mille saavutamiseks määratletakse Tallinna keskkonnastrateegias tegevussuunad, on järgmised:

- looduse mitmekesisuse säilitamine ja elurikkuse suurendamine;
- tervikliku ja optimaalse haljastuse kujundamine;
- veekeskkonna kaitse korraldamine ja seisundi parandamine;
- välisõhu kvaliteedi parandamine;
- jäätmetekke vähendamine ja jäätmete keskkonnohutu käitlemine;
- keskkonnateadlikkuse suurendamine;
- säästliku linnaruumi ning tervisliku elukeskkonna tagamine;
- Rohelise Pealinna tiitli saavutamine aastaks 2018.

Nimetatud eesmärkide täitmiseks on keskkonnastrateegias toodud rida meetmeid. Vajalik on teha mitmeid uuringuid ja koostada tegevuskavasid, näiteks inventeerida linna elustik ja koostada elurikkuse (suurendamise) tegevuskava, teostada haljastusuuringud, koostada veekogude kaitse ja seisundi parandamise tegevuskavad, sademeveestrateegia, Tallinna pinnase radoonisisalduse kaart, välisõhu strateegiline mürakaart ja keskkonnamüra vähendamise tegevuskava.

Haljastuse ja rohealade säilitamiseks on oluline haljastust põhjalikult käsitleda juba linna üldistes arengudokumentides, so üldplaneeringutes ning arvestada olemasoleva rohevõrgustiku ja uue haljastuse rajamisega juba maakasutuse kavandamise algstaadiumis. Põhjaveekasutust tuleb eelistada juba varem põhjaveearustusel põhinevates piirkondades, vältides selle tarbimise osakaalu vähenemist pinnavee arvelt. Tallinna rannikumere hea ja võimalikult looduslähedase seisundi saavutamiseks ning eutrofeerumise vähendamiseks on tähtis vähendada maismaalt merre juhivat reostuskoormust eelkõige sademevees. Välisõhu seisundit (nii välisõhu saastatuse taset kui mürataset) aitab

parandada sõiduautode liikumise piiramine kesklinnas ning sõiduautokasutuse ohjamine ja sundliikluse vähendamine linnas tervikuna. Arendada tuleb ühistranspordiliiklust ja kergliiklust ning soodustada nende liikumisviiside kasutamist.

Ladestamisele suunatavate segaolmejäätmete osatähtsust peab vähendama, suurendades üha enam jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutamisele suunamist ning mitmekesistades lõpp-käitlusviise. Elanike teadlikkuse suurendamiseks tuleb jätkata jäätmeteavitusetegevust. Keskkonnateadlikkuse suurendamiseks on oluline edendada ja väärtustada keskkonnaharidust ja luua Tallinna keskkonnahariduskeskuste süsteemne võrgustik, selleks tuleb ellu viia „Tallinna keskkonnahariduse arengukava 2008–2014”. Linnaruumi planeerimine peab muutuma järjest läbimõeldumaks ja arvestama tehiskeskonnaga võrdväärselt ka looduskeskkonda. Planeerimise protsessis on tähelepanuväärne osa keskkonnatingimustel ja keskkonnamõjude hindamisel. Arengulade ja hoonestuse planeerimisel ja projekteerimisel on tähtis arvestada ja rakendada keskkonnasäästlikke lahendusi.

Tallinna keskkonnastrateegia eesmärk on ka Rohelise Pealinna tiitli saavutamise aastaks 2018, milleks tuleb parendada mitmeid keskkonnanäitajad (sh linna avalike rohealade kättesaadavus, välisõhu kvaliteet ning müra-reostuse, jäätmekäitluse, veetarbimise, reoveepuhastuse jt näitajad). Keskkonnastrateegia meetmed aitavad oluliselt kaasa Rohelise Pealinna tiitli saavutamisele.

Tallinna keskkonnastrateegia koostas ja protsessi korraldas Tallinna Keskkonnaamet, keskkonnastrateegia koostamises osalesid ameti mitme osakonna töötajad ja valdkonna spetsialistid (keskkonnahoiu, haljastuse ja jäätme-hoolde osakond). Tallinna keskkonnastrateegia eelnõu avalikustati aprillis 2011 Tallinna veebilehel, kus kõigil oli võimalik sellega tutvuda. Tallinna keskkonnastrateegia eelnõule esitasid ettepanekuid peale linnaametite, linnaosade ja linnavolikogu keskkonnakomisjoni ka paljud huvirühmad, kelleks on riigiasutused, ettevõtted jt organisatsioonid (nt jäätmekäitlejad, vee-ettevõtjad, SEI Tallinn, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet jne).

Tallinna keskkonnastrateegia elluviimiseks koostatakse „Tallinna keskkonnategevuskava aastani 2018”, kus määratakse strateegiliste eesmärkide saavutamiseks konkreetsed tegevused, täitjad ja rahastamisallikad.

„Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030” internetis: <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=savepdf&aktid=120867>

One of the most important activities for the Tallinn Environment Department in 2011 was preparing the Tallinn Environmental Strategy until 2030, which was established by Resolution no. 107 of Tallinn City Council of 16 June 2011.

Preparation of the new strategy was needed as the previous strategy until 2010 was established in 1998 and significant changes have taken place in the environmental field and general developments of Tallinn in the interim. Urban sprawl, amendments to the ownership and use of land, increase in the use of cars etc. can be highlighted as important topics that affect the environment. The Environmental Strategy 2030 therefore also analyses the validity of the prerequisites of the previous strategy and adherence to general principles.

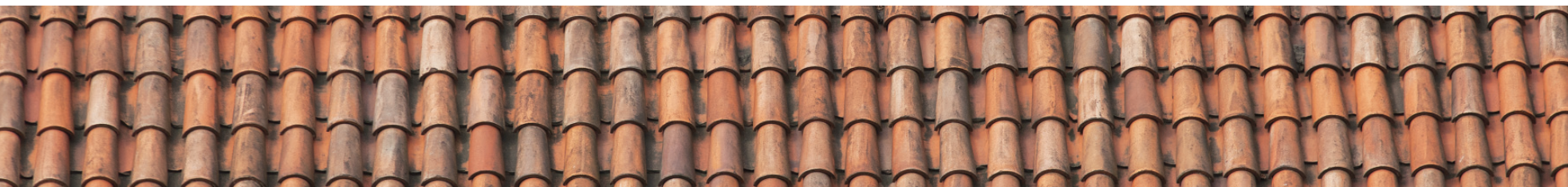
The main objective of preparing the strategy is to achieve a good situation for the environment (both natural and human) and ensure the sustainable use of natural resources. For this purpose, the strategy provides long-term developmental directions, i.e. a plan for the future and strategic objectives to be achieved by the year 2030. The idea is to reduce negative environmental impact, improve the status of the environment and raise the awareness of citizens in terms of the environment with the help of the strategy. As the status of the environment affects the health and well-being of people to a great extent, achieving a healthy status also ensures a healthy physical and social environment for people.

The environmental strategy covers various topics that include the diversity of nature, landscaping, quality of ambient air, water supply, waste management and environmental management, including environmental education. The strategic environmental objectives of the highest priority for the achievement of which the strategy provides separate plans for development are as follows:

- preserving biological diversity and increasing the aforesaid;*
- planning uniform and optimal landscaping;*
- organising protection of the aquatic environment and improving the condition thereof;*
- improving the quality of ambient air;*
- reducing waste production and ensuring environmentally safe waste management;*
- increasing environmental awareness;*
- ensuring sustainable city environment and a healthy physical and social environment; and*
- achieving the Green Capital award by 2018.*

The environmental strategy provides numerous measures for meeting these objectives. Several surveys shall be conducted and various activity plans prepared, e.g. an activity plan for an inventory of the biota of the city and increasing biological diversity; landscaping surveys; activity plans for the protection of water bodies and improving the condition thereof; a strategy for rainwater; a map of the radon content in the soil of Tallinn; a strategic noise map of the ambient air; and an activity plan for decreasing environmental noise.

In-depth consideration of landscaping in the general developmental documents of the city, i.e. comprehensive plans, shall be important for the purpose of preserving landscaping and green areas as well as taking into account the already existing green network and landscaping upon planning the use of land in the initial stages. The use of groundwater shall be preferred in areas that are already based on the groundwater supply while avoiding a decrease in the proportion of consumption thereof on account of surface water. It is vitally important to reduce the pollution load in rainwater directed from land to sea in order to achieve a good and environmentally favourable status of Tallinn's coastal waters and reduce eutrophication. Limiting the movement of vehicles in the city centre and managing the use of vehicles and traffic in the city as a whole will help to improve the condition of ambient air (pollution and noise levels). Public transport traffic and light traffic shall be developed and the use of the respective traffic methods shall be promoted.

The proportion of municipal waste meant for discharge shall be reduced by promoting the continuously increasing collection of waste by category, directing waste for recycling and diversifying the methods of final waste management. Activities related to notification of citizens concerning waste shall be continued to improve general awareness. In order to improve environmental awareness, it is important to promote and appreciate environmental education, develop a systematic network for environmental education centres in Tallinn and implement the Tallinn Environmental Education Development Plan 2008-2014 for this purpose.

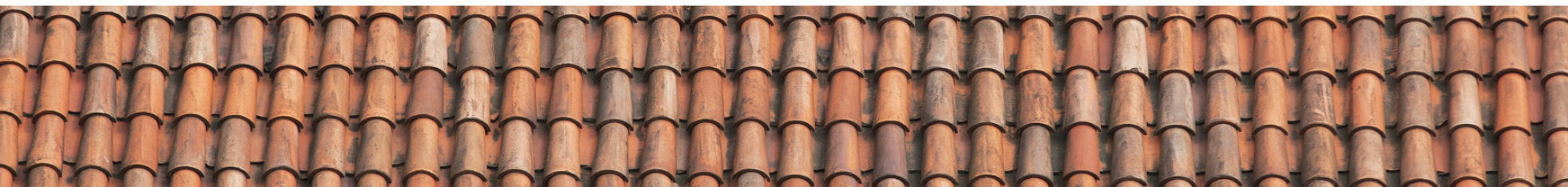
Planning the city environment shall be more considered, with regard given to the natural environment on equal terms as to the man-made environment. Environmental conditions and environmental impact assessment carry a noteworthy role in the planning process. Upon planning and designing development areas and buildings, it is important to take into account and implement environmentally sustainable solutions.

One of the objectives of Tallinn's environmental strategy is to achieve the Green Capital award by 2018. Various environmental indicators must be met in order to gain the award (e.g. accessibility of public green areas, quality of ambient air, indicators of noise pollution, waste management, water consumption and water treatment). The measures of the environmental strategy shall substantially help achieve the Green Capital award.

The strategy was prepared and the process was organised by the Tallinn Environment Department with workers from various departments of the institution and specialists in various fields (the departments of environmental conservation, landscaping and waste management) participating in the preparation of the strategy. The draft strategy was published on the website of the City of Tallinn in April 2011 and made accessible to everyone. Proposals were submitted concerning the draft by various interest groups such as state authorities, undertakings and other organisations (waste handlers, water undertakings, SEI Tallinn, the Ministry of the Environment, the Environmental Board et al.) in addition to city authorities, city districts and the Environmental Commission of the City Council.

The Tallinn Environmental Activity Plan until 2018 shall be prepared in order to implement Tallinn's environmental strategy. The plan shall prescribe detailed activities, performers and sources of financing for meeting the strategic objectives.

The Tallinn Environmental Strategy until 2030 can be accessed on the Internet at <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=savepdf&aktid=120867>.

LOODUSKAITSE TALLINNAS

NATURE CONSERVATION IN TALLINN

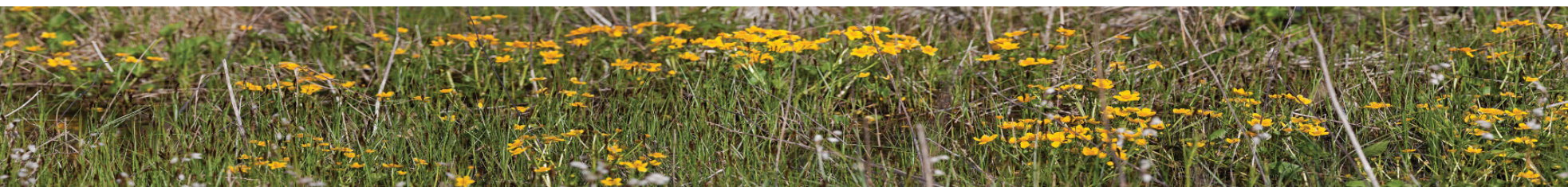
Alates 2004. aastast, kui senised „Kaitstavate loodusobjektide seadus” ning „Ranna- ja kaldakaitse seadus” asendati „Looduskaitse seadusega”, on looduskaitse seadusandlikust küljest vaadates muudetud kahetasandiliseks. Riikliku tasandi kõrvale loodi kohalik tasand, mis tähendab, et kohalikul omavalitsusel on sellest saadik võimalik väärtuslikke, eelkõige kohalikul tasandil olulisi või silmapaistvaid loodusobjekte ise looduskaitse alla võtta.

Tallinna Linnavalitsusele on sellest ajast esitatud mitmeid ettepanekuid loodusobjektide kaitse alla võtmiseks. Laekunud ettepanekute hulgas leidub nii põhjendatud, kuid kahjuks üsna sageli ka selliseid, mille taga ei ole mitte siiras soov kaitsta väärtuslikke loodusobjekte, vaid nõ oma tagaõue uute ehitiste eest. Selline soov on inimlik ja arusaadav, aga linnakeskkonnas siiski vastuoluline. Planeerimisega seotud vastuolud tuleb lahendada planeerimisprotsessis, kasutades selleks planeerimisseaduses sätestatud võimalusi. Kindlasti ei tohi sellises olukorras kasutada vahendina looduskaitset, sest see viib

looduskaitse devalveerumiseni. Samas on stiihiline ehitustegevus viinud selleni, et ka mõned looduskaitseühendused näevad kaitse alla võtmist kui ainsat vahendit, mis võimaldab tiheasustusaladel looduslikke alasid ja tervislikku elukeskkonda säilitada.

Kui põhjendatud ettepanekuid on laekunud mitmeid, siis miks on Tallinnas seni kohaliku kaitse alla võetud ainult Mähel Põõsa tee I kinnistul kasvavad põlised tammed? Põhjuseid on mitmeid. Kaitse alla võtmine peab alati olema konsensuslik. Et tagada kaitsealuse objekti

jätksuutlikkus, peab kaitsekorraldus võimaldama kaitstavat objekti realselt hooldada. Looduskaitse valdkonnas tuleb kõige sagedamini laveerida raskete ja keerukate valikute vahel.

Kõige keerukamaks, aga samas ka olulisemaks tuleb lugeda tasakaalu otsimist linnakeskkonnas. Näiteks võib tuua Pääsküla raba kaitse alla võtmise. 2011. aasta suvel valmistas Tallinna Keskkonnaamet ette tulevase võimaliku kaitseala piirid, aga enne, kui nendega menetluseni jõuti, kerkis päevakorda mõte golfiväljaku rajamisest Pääskülla. Tallinna Keskkonnaamet pöördus Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi teadlaste poole, et selgitada eri mõjurite koostoimet rabale sellise suure tehnorajatise puhul. Tehtud töös jõuti järeldusteni, et golfiväljaku rajamine toob kaasa ulatusliku keskkonnamõju ja väga suured kulud nii objekti rajamisel kui ka käigushoidmisel. Mõju väljub ka Tallinna halduspiiridest. Amet loodab raba kaitse alla võtmise menetlust jätkata.

Looduskaitseliste valikute ees seisab amet iga päev. Otsitakse vastust küsimusele, kas linnarahvale on rohkem vaja silmailu ja puhast õhku pakkuvat ainulaadset puisteed, mille hooldamine on kulukas ja ebamugav, või siis laia ja siledat teed, mida mööda saab linnas ohutult ja sujuvalt liigelda? Arvestama peab aga, et kui uus maja võib metsatuka asemele kerkida piltlikult öeldes üleöö, siis looduskeskkonna halvenemine ja selle mõju linnarahva tervisele avaldub pikkamööda ja on pöördumatu.

Looduskaitse vallas on oluline ka elanike teavitamine. Linnakeskkonna kujundamisel peab tegema valikud turvariskide ja elurikkuse vahel. Turvariskiks loetakse linna avalikus ruumis madalkõrget haljastust – põõsaid. Põõsad on aga väga vajalikuks pesitsuspaigaks väikelindudele, kes hoiavad kontrolli all putukate armeed.

Uue algatusena on käivitumas Tehnika tänava hobukastaniallee kaitse alla võtmine. Tegemist on linna keskkonnas unikaalse alleega, mille kogupikkus on pea kaks kilomeetrit. Väärtuseks hinnatakse alleed, mitte üksikpuid. Eesmärgiks on säilitada kooslus kui selline ja luua tegevuskava selle uuendamiseks.

Lisaks ilmestab linna hulk loodusobjekte, mida võib jaotada järgnevalt:

Maastikukaitsealad – 3

Pargid – ca 30

Kaitstavad looduse üksikobjektid – 118, sh

puud – 52

kivid ja kivikülvid – 48

allikad – 5

paljandid – 11

maasäär – 1

meteoriidijalg – 1

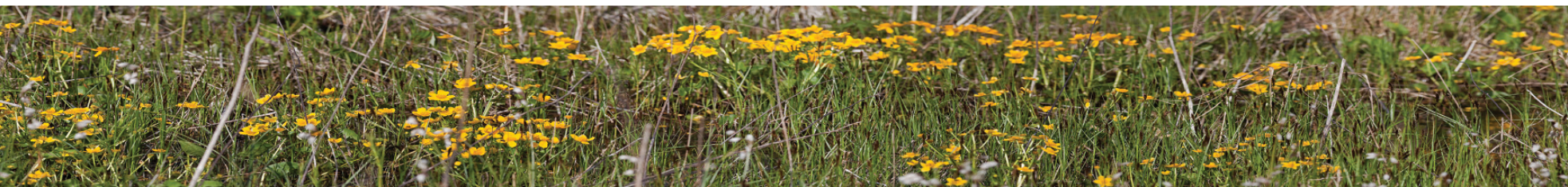
Natura 2000 võrgustiku alad – 4

Kas teate, et...

... 1983. aasta sügisel avastati Lasnamäel Tondiraba piirkonnas ehitustööde käigus unikaalne meteoriidi löögijalg jää poolt lihvitud paeplaadil. Löögijälje läbimõõt on umbes 6 meetrit. Käesoleval ajal ei ole jälg kahjuks vaadeldav, sest on kaitse eesmärgil pinnasega kaetud. 1992. aastal võeti meteoriidi löögijalg kaitse alla.

Eraldi tasub välja tuua, et Tallinnale kuulub unikaalne Natura 2000 võrgustikku kuuluv linnuala Paljasaare poolsaarel. Väärtusliku, üle Euroopalise tähtsusega linnuala hoidmine on kõigi linlaste auasi. Meie järgnevaks tegevussuunaks on linnaelustiku uuringud, et paremini mõista, kuidas ja millisel määral toimivad eri tegurite koosmõjud ning kuidas muutub meie linnaelukvaliteet.

Looduskaitsest Tallinna veebilehel: <http://www.tallinn.ee/Looduskaitse-kohalikul-tasandil>

There have been two levels of nature conservation in terms of legislation since 2004, when the former Protected Natural Objects Act and the Shore and Bank Protection Act were replaced by the Nature Conservation Act. The local level was created alongside the national level, meaning local governments have the possibility of placing valuable natural features that are important or remarkable at the local level under protection themselves.

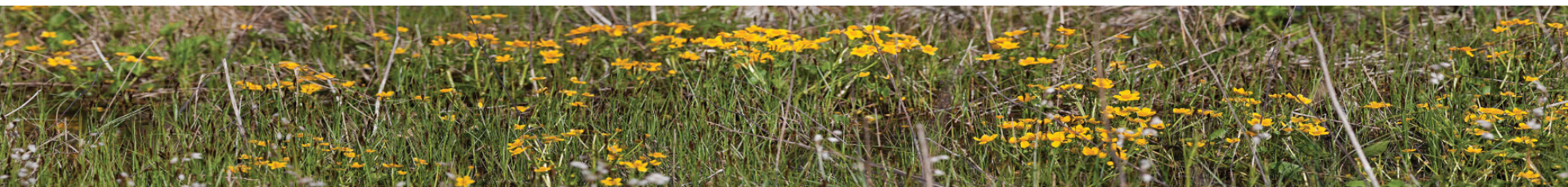

As of the aforesaid term, several proposals have been submitted to Tallinn City Government to place natural features under protection. They include both reasoned proposals and, regrettably, and all too frequently, proposals that are not based on a sincere wish to protect valuable natural features but rather on the wish of the applicant to protect their backyards or surroundings from new structures. These wishes are only human and understandable, but controversial in the urban environment. Any controversy related to planning shall be resolved in the planning process by using the possibilities provided in the Planning Act. Using nature conservation as a tool in such situations is out of the question, as this would bring about the devaluation of nature conservation. On the other hand, unorganised construction activities have led to a situation where some associations see applying for nature conservation as

the only way of preserving natural sites and a healthy physical and social environment in densely populated areas.

Why have the primeval oaks on the registered immovable at Põõsa tee 1, Mähe been placed under protection – the only ones so far in Tallinn – when several justified proposals have been made? There are several reasons. Placing an object under protection is a decision that is always reached by consensus. The protected object must also be able to be tended to by means of conservation management in order to ensure its sustainability. In the field of nature conservation, the choices to be made are often difficult and complex.

The most important factor is the complexity of striking a balance in the urban environment. Placing the Pääsküla bog under protection can be highlighted as an example. In the summer of 2011, the Tallinn Environment Department prepared the boundaries of the possible future protected area, but before proceedings could commence, the idea of establishing a golf course in Pääsküla was brought to the table. The department addressed scientists from the Institute of Ecology of Tallinn University in order to clarify the interaction of various factors concerning the impact of such a large technical structure on the bog. In the course of the work, the conclusion was reached that a golf course would lead to

extensive environmental impact and very high expenses for the construction and operation of the site. The impact would also surpass Tallinn's administrative boundary. The department hopes to continue with proceedings to place the bog under protection.

The department faces various choices concerning nature conservation every day. Do citizens need a unique avenue that provides beauty and clean air and that is costly and inconvenient to maintain or a wide and smooth road that provides safe and fast access in the city? However, it must be taken into consideration that whereas a new building can essentially be constructed overnight in the place of a patch of forest, the deterioration of the natural environment and the impact thereof on the health of the citizens manifests in the long term and is irreversible.

Notifying citizens is also important in the field of nature conservation. Choices between security risks and biological diversity must be made when shaping the urban environment. In the public space of the city, security risks are considered to be low to tall greenery and bushes. Yet bushes are very important nesting grounds for small birds – and birds control the food chain in terms of insects.

Placing the chestnut avenue along Tehnika Street under protection is being initiated as a new concept. It is a unique avenue in the urban environment, with a total length of almost 2 km. The value thereof lies in the entire avenue rather than single trees. The objective is to preserve the community as such and implement an activity plan to renew it.

The city also gains its image from a number of natural features that can be divided as follows:

landscape protection areas – 3;

parks – app. 30; and

individual protected natural objects – 118, including:

trees – 52;

rocks and boulder fields – 48;

springs – 5;

outcrops – 11;

necks of land – 1;

meteor traces – 1; and

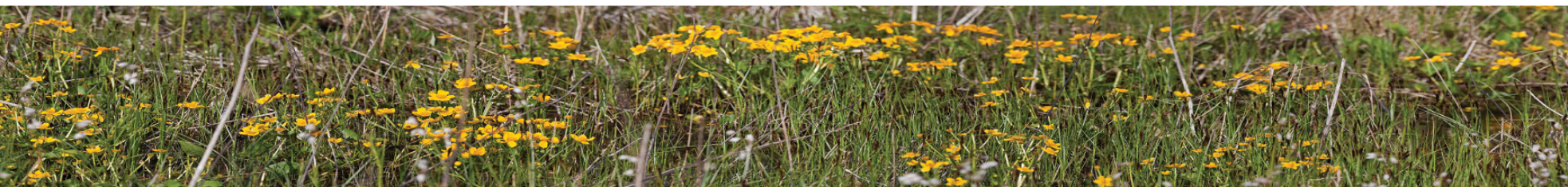
Natura 2000 network areas – 4.

It should be separately highlighted that Tallinn has a unique bird area on Paljassaare peninsula belonging to the Natura 2000 network. Conservation of this valuable area, which is of pan-European importance, is a matter of honour for all citizens. Our next direction of activity lies in surveys of the city biota in order to better understand how and to what extent various concurrences work and ascertain the direction of the quality of our urban life.

Materials are available on the website of the City of Tallinn concerning nature conservation at <http://www.tallinn.ee/Looduskaitse-kohalikul-tasandil>.

Did you know that...

a unique meteorite impact site on a limestone plate polished by ice was found in the Tondiraba region of Lasnamäe in autumn 1983? The diameter of the impact site is approximately 6 metres. Unfortunately, the site cannot be viewed at present, because it was covered with soil for protection. The impact site was taken under protection in 1992.

VEEKAITSE TALLINNAS

WATER PROTECTION

Tallinna Keskkonnaameti peamisteks ülesanneteks vett puudutavates küsimustes on veekeskonna üldise kaitse korraldamine ning keskkonnatingimuste seadmine pinna- ja põhjavee kasutamiseks ja kaitseks Tallinna linnas.

Tallinna Keskkonnaameti algatusel viidi ellu Tallinna peamise veehaarde, Ülemiste järve, sanitaarkaitseala projekt. Ülemiste järve uuenenud sanitaarkaitseala on laiendatud kohati kuni 400 m-ni (endise 90 m asemel) ning selle piir maastikul on maha märgitud loogilist rada pidi. Tallinna joogiveehaare sai parema kaitse võimalike väliste mõjutuste vastu. Planeerimis- jm strateegiliste dokumentide menetlemisel jälgime hoolega sanitaarkaitsealale seatud tingimuste täitmist ja sageli nõuame ka täiendavate leevendavate meetmete rakendamist. Näiteks Ülemiste liiklussõlme ja Tartu mnt rekonstrueerimisel (kus tee on Ülemiste järvele eriti lähedal) nõuame, välistamaks igasuguste vedelike liikumist tealalt järve suunas, rangete kaitsemeetmete rakendamist.

Linna veega varustamisel on peale pinnavee oluline osa ka põhjaveel. Osa linnapiirkondi (Nõmme, Tiskre-Kakumäe, Merivälja-Mähe jm) on põhjavee toitel. Me oleme pidevalt rõhutanud põhjaveekihtide strateegilist tähtsust, kuna need on avariiliste juhtumite korral paremini kaitstud kui avatud pinnavesi. Oluline töö on olnud põhjavee toorveeallikate vastavuse kontrollimine Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitudele ja ohutusnõuetele. 2011. aasta jaanuaris avaldas Terviseamet teate, et põhjavee radionukliidide sisaldusest tulenev risk on minimaalne. Alati peab arvestama, et Eesti looduslik radiatsioonifoon on Euroopa keskmisega võrreldes suhteliselt kõrge.

Väga mahukas töö on olnud erinevate strateegiliste dokumentide menetlemine ja neile keskkonnatingimuste seadmine. Suurimad probleemid on enamasti seotud sademevee käitlemise küsimustega. Asfalt- jm kõvakattega pindade suurenemine seoses arendustegevusega on muutnud sademevee eesvooludeks olevate veekogude äravoolu ebahühtlasemaks ja suurendanud suurveeaegset üleujutusohu. Lisaks avalduvad kliimamuutused, mis väljenduvad lühiajaliste sademehulkade suurenemises. Ebameeldiva näitena võib tuua olukorra Meriväljal 2010. aasta kevadel, kui vee-ettevõtte oli ajutiselt sunnitud juhtima reovett sademeveekanaliseerimise suhtega 1/4.

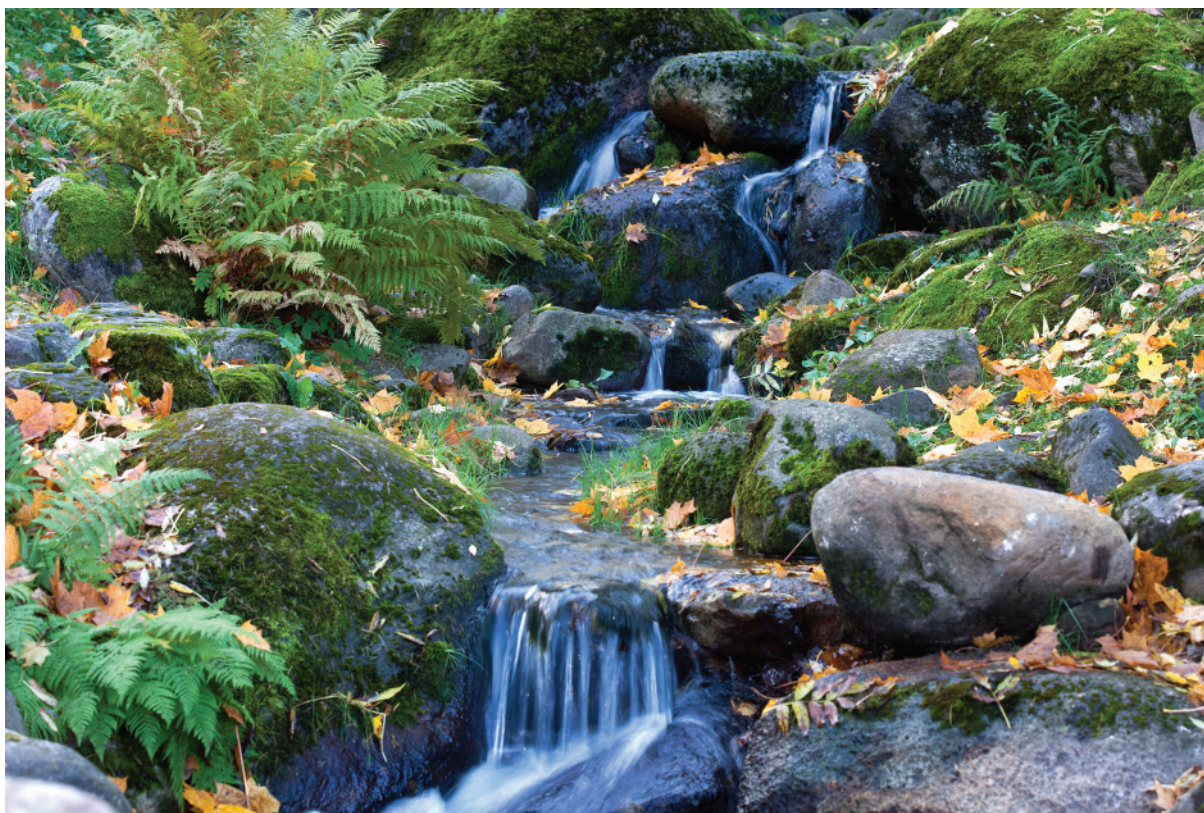
Hea meel on tõdeda, et Tallinna Keskkonnaameti algatusel on olemas nii järjepidev Harku järve seisundi kui ka merre suubuvate sademevee väljalaskude ja Tallinna lahe veekvaliteedi seire. Tallinna lahe veekvaliteedi muutuste kohta on olemas rohkem kui 15 aasta andmed – sinna suubuvate jõgede ja sademevee väljalaskude ning Tallinna lahe iga-aastane veekvaliteedi seire on toimunud alates 1990. aastate keskpaigast. Viimasel aastakümnel on Harku järve ja sademevee väljalaskude kvaliteet mõnevõrra paranenud, kuid rahuloluks veel põhjust ei ole. Enim on probleeme hõljuvainete ülenormatiivse sisaldusega, kuid mõnede sademeveeväljalaskude puhul ka üldläämmastiku kõrge kontsentratsiooniga.

Üks olulisemaid töid on olemasolevate andmebaaside haldamine. Tähtsaim on puurkaevude andmebaas, mida 2011. aasta jooksul korrastati ja süstematiseeriti. Pidevalt täiendati ja korrigeeriti vee- ja kanalisatsiooni- ning sademeveekanaliseerimise trasside andmebaasi, oluliselt lisandus ka uusi trasse. Oma osa on võtnud ka vee kasutamist ja kaitset puudutavate õigusaktide eelnõude läbivaatamine ja neile täiustamisettepanekute esitamine. Üheks töövaldkonnaks on ka mitmete lubade – vee-erikasutuslubade, keskkonnaprobleemilubade ja heitvee kohtkäitluslubade – ning puurkaevude-puuraukude (ka energiapuuraekude) rajamisaotluste menetlemine.

Olles osaline Kesk-Läänemere piiriülese koostööprogrammi raames kaasrahastatavas projektis „Linnad tervema mere nimel”, osaleb

Tallinna linn aktiivselt Läänemere üldise seisukorra parandamises. Projekt on osa kampaaniast „Läänemere väljakutse”, mille käivitasid 2007. aastal Soomes Helsingi ja Turu linnapea. Mereäärse maana sõltub Eesti paljuski Läänemerest, mis pakub eestimaalastele toitu, mereteed ja võimalusi nii äritegevuseks kui ka puhkuseks. Paraku on Läänemeri üks kõige enam saastatud meresid maailmas. Projekti põhiliseks tegevuseks oli veekaitsealase teadlikkuse tõstmine seminaride ja teabematerjalide kaudu.

Projekti raames märtsikuu korraldatud rahvusvahelisel seminaril Rahvusraamatukogus arutlesid oma Läänemere kaitselise rolli üle ligi 140 omavalitsuse esindajat viiest Läänemere regiooni riigist. Koostöös Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Sihtasutusega korraldasime augustis Jänedal Läänemere kaitsemeetmete teemalise rahvusvahelise suvekooli Läti, Soome ja Eesti omavalitsusametnikele. Suvekooli teemad keskendusid kodukeemia kasutamise, linnahaljastuse ja sademete kanaliseerimise keskkonnoaohutule korraldamisele, aga samuti kogukondade teavitamise problemaatikale. Aasta viimased seminarid toimusid novembris Tallinnas ja olid suunatud KOV (keskkonna) spetsialistidele. Seminaride eesmärgiks oli, Läänemerd erivaatenurkadest näidates ja veesüsteemi puudutavaid probleeme tutvustades ning kuulajaskonda vabatahtlikule tegevusele ärgitades, suurendada inimeste teadlikkust Läänemere seisundi tõsidusest.

Samuti sai 2011. aastal valmis Läänemere kaitse infobuklett. Projekt lõpeb 2012. aasta aprilli lõpus, selleks ajaks soovime välja töötada Tallinna sademevee käitlemise probleemide võimalikud lahendused. See on suur ja mahukas töö, mille ettevalmistused juba käivad.

Veekaitsest Tallinna veebilehel: <http://www.tallinn.ee/est/otsing?sona=11408>

Projekti „Linnad tervema mere nimel” veebileht: <http://www.tallinn.ee/est/Laanemere-valjakutse>

One of the main tasks of the Tallinn Environment Department in the field of water is organising the general protection of the aquatic environment and establishing environmental conditions for the use and protection of surface water and groundwater in the City of Tallinn.

The project for the sanitary protection zone of Lake Ülemiste – the main water intake of the City of Tallinn – was implemented on the initiative of the department. The amended sanitary protection zone of the lake has at places been extended to 400 metres (instead of the former 90 metres). The boundary of the zone is marked on the terrain according to a logical path. This ensures better protection of the city's drinking water intake against external impact. We observe adherence to conditions

concerning sanitary protection zones diligently when commencing proceedings regarding planning and other strategic documents. We often demand implementation of additional alleviating measures. For example, for the reconstruction of the Ülemiste traffic junction and Tartu Highway (where the road is especially close to Lake Ülemiste), we demand the implementation of strict safeguards in order to avoid the movement of any types of fluids from the road area towards the lake.

Groundwater also has an important role in supplying the city with water in addition to surface water. Some urban areas (Nõmme, Tiskre-Kakumäe, Merivälja-Mähe etc.) are based on groundwater supply. We have also constantly emphasised the strategic importance of groundwater layers, as they are better protected than open surface water in the event of an emergency. Inspecting the conformity of the groundwater's raw water sources pursuant to the recommendations and principles of the World Health Organization concerning the safety requirements of raw water sources has been an important field of work. In January 2011, the Health Board announced that the risk posed by radionuclides to groundwater is minimal. It must always be taken into account that the level of natural background radiation is relatively higher in Estonia than the European average.

Proceedings concerning various strategic documents and establishing environmental conditions for the aforesaid have been labour-intensive. The biggest issues are generally related to rainwater treatment. The increase in the proportion of surfaces with an asphalt coating and other paved surfaces in relation to development activities has made the draining of water bodies serving as rainwater recipients more uneven and

increased the danger of floods during periods with a lot of precipitation. Changes in climate are also apparent and expressed by more frequent increases in amounts of precipitation. The spring of 2010 was an especially bad experience as the water company in Merivälja was forced to temporarily manage rainwater sewerage at a ratio of 1/4.

We are glad to point out that constant observation concerning the condition of Lake Harku, outlets of rainwater to the sea and the quality of water in Tallinn Bay and changes therein over more than 15 years are accessible thanks to the initiative of the Tallinn Environment Department. Annual monitoring of the quality of water of rivers and rainwater outlets discharging into the bay as well as of the bay itself has been performed since the mid-1990s. The quality of water of Lake Harku and outlets of rainwater has somewhat improved in the last decade, but there is still no reason to be cheerful. The majority of issues are related to the content of suspended solids, which is above the standard, as well as high concentrations of total nitrogen in some rainwater outlets.

Administration of existing databases is one of the most important tasks. The database of bore wells that was rearranged and systematised in 2011 is the most significant of these. The database of utility lines for water supply and sewerage and rainwater sewerage was constantly improved and amended. A substantial amount of new utility lines were added. A good amount of time has been spent examining draft legislation concerning the use and protection of water and suggesting proposals for the improvement thereof. One of the fields of work also covers proceedings concerning permits, especially those for special use of water, integrated environmental permits, permits for on-site treatment of effluent and applications for construction of bore wells (including those for energy).

The City of Tallinn participates actively to improve the general condition of the Baltic Sea in forming part of the Cities for a Healthier Sea project, which is co-financed within the framework of the Central Baltic cross-border cooperation programme. The project is part of the Baltic Sea Challenge campaign initiated in Finland by the mayors of Helsinki and Turku in 2007. As a seaside country, Estonia is largely affected by the Baltic Sea, which provides food, a transportation route, opportunities for business activities and recreational possibilities. Regrettably, the Baltic Sea is one of the most polluted in the world. The main activity of the project was to improve awareness concerning protection of water by means of seminars and informative materials.

Around 140 representatives of local governments from five countries in the Baltic Sea region discussed their roles in the protection of the sea in the course of an international seminar held in March at the National Library of Estonia within the framework of the project. We organised an international summer school for Latvian, Finnish and Estonian local government officials concerning topics related to measures for the protection of the Baltic Sea in Jäneda in August in cooperation with the Estonian Regional and Local Development Agency. The topics of the summer school concentrated on the organisation of the environmentally safe use of household chemicals, urban landscaping and rainwater sewerage as well as problems related to notifying communities. The last seminars of the year were held in November in Tallinn and were directed at local government (environment) specialists. The objective of the seminars was to raise people's awareness in regard to the severity of the issue of the condition of the Baltic Sea by pointing out the problems that affect the sea and the related water systems from various angles and promoting voluntary action.

The information booklet regarding the protection of the Baltic Sea was also completed this year. The project shall come to an end at the beginning of April next year and we hope to have developed possible solutions to issues related to rainwater treatment in Tallinn by this time. This is a large-scale and substantial project for which preparations are ongoing.

Materials are available on the website of the City of Tallinn concerning water protection at <http://www.tallinn.ee/est/otsing?sona=11408>
Website of the project Cities for a Healthier Sea: <http://www.tallinn.ee/est/Laanemere-valjakutse>

KESKKONNAMÜRA JA VÄLISÕHU SEISUND TALLINNAS

ENVIRONMENTAL NOISE AND CONDITION OF AMBIENT AIR

2011. aasta üheks olulisemaks ülesandeks oli Tallinna linna strateegilise mürakaardi ülevaatamine ja täiendamine. Tallinna esimene strateegiline mürakaart valmis 2008. aastal ning Tallinna välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava 2009. aastal. Tallinna linna ülevaadatud ja täiendatud strateegiline mürakaart valmib 2012. aastal ning seejärel vaadatakse üle ka keskkonnamüra vähendamise tegevuskava. Piirkonna välisõhu strateegilisele mürakaardile kantakse müra põhjustavad saasteallikad, müra leviku ulatus, elanike ja ehitiste paiknevus, andmed elanike ja ehitiste arvu, ehitiste iseärasuste jms kohta. Strateegiline mürakaart annab ülevaate müraolukorrast, võimaldab arvestada mürataset ehitiste akustilisel kavandamisel ja piirkonna hoonestamisel ning aitab vähendada keskkonnamüra all kannatavate inimeste arvu.

Keskkonnamüra vähendamise tegevuskava eesmärgiks on leida optimaalsed meetmed, vältida, ennetada ja vähendada keskkonnamüraga kokkupuutumisest tingitud kahjulikke mõjusid ja müra häirivat mõju piirkondades, kus selle mõju elanikele on suur ning kus on korraga võimalik leevendada suurema hulga elanike müraprobleemi. Samuti on tegevuskava eesmärgiks rakendada vaiksede alade kaitset. Müra ennetamise ja leevendamise peamisteks traditsioonilisteks meetmeteks on planeerimine, ehituslikud ja tehnilised võtted hoonete projekteerimisel ja ehitamisel, liikluskorraldus ning müratõkked.

Tallinnas teostatakse riikliku õhuseire programmi raames mõõtmisi kolmes automaatses pidevseirejaamas – kesklinnas Liivalaia tänaval, Põhja-Tallinnas Kopli tänaval ning Haabersti linnaosas Õismäe teel. Kõige enam pööratakse tähelepanu õhku saastavatele tahketele osakestele PM10 ja PM2,5, millega on Tallinnas välisõhu kvaliteedi osas kõige enam probleeme. Eestis kehtivad PM10 sisaldusele välisõhus Euroopa Liidu ühtsed piirväärtused, mida ei tohi ületada välisõhu kvaliteedi pideva seire korral rohkem kui 35 korda kalendriaasta jooksul.

Päevade arv, mil PM10 kontsentratsioon ületas 50 µg/m³ aastate lõikes:

2005 – 62 (Kesklinn 46, Rahu 7, Õismäe 9)
2006 – 89 (Kesklinn 42, Rahu 26, Õismäe 21)
2007 – 85 (Kesklinn 48, Rahu 30, Õismäe 7)
2008 – 44 (Kesklinn 35, Rahu 5, Õismäe 4)
2009 – 11 (Kesklinn 10, Rahu 1, Õismäe 0)
2010 – 11 (Kesklinn 9, Rahu 1, Õismäe 1)

PM10 aastakeskmise kontsentratsioon on kõikidel aastatel jäänud alla kehtestatud 40 µg/m³.

Välisõhukaitses Tallinna veebilehel: <http://www.tallinn.ee/est/g2913/>

One of the most important tasks in 2011 was the revision and improvement of the strategic noise map of the City of Tallinn. The first strategic noise map of Tallinn was prepared in 2008 and the activity plan for reducing environmental noise in the ambient air of the city was prepared in 2009. The revised and amended strategic noise map will be completed in 2012, followed by revision of the activity plan for reducing environmental noise. The sources of pollution, extent of the spread of noise, location of citizens and structures, data regarding the number of citizens and structures, characteristics of structures etc. shall be marked on the map. The map will provide an overview of the situation regarding noise, allow the noise level to be taken into account upon acoustic planning of structures, build up certain regions and help decrease the number of people suffering as a result of environmental noise.

The objective of the activity plan for reducing environmental noise is to find the optimal measures and avoid, prevent and reduce harmful impact caused by contact with environmental noise and the disturbing affects thereof in regions where the impact of noise on citizens is great and where it is possible to alleviate noise issues for a large number of citizens at the same time. Another objective is to implement the protection of silent areas. The main traditional measures for preventing and alleviating noise are planning, construction and technical measures in planning and constructing buildings, traffic management and noise barriers.

Measuring is conducted in three automated continuous monitoring stations in Tallinn (on Liivalaia Street in the city centre, Kopli Street in Northern Tallinn and Õismäe Road in Haabersti) within the framework of the national air monitoring programme. Special attention is paid to particulate matter PM10 and PM2.5 which pollutes the air and poses the most issues in terms of the quality of ambient air. Uniform limits of the European Union apply to the content of PM10 in the ambient air in Estonia. The limits may not be exceeded more than 35 times per calendar year upon the continuous monitoring of the quality of the ambient air.

Number of days when concentration of PM10 exceeded 50 µg/m³, by year:

2005 – 62 (City centre 46, Rahu 7, Õismäe 9)
2006 – 89 (City centre 42, Rahu 26, Õismäe 21)
2007 – 85 (City centre 48, Rahu 30, Õismäe 7)
2008 – 44 (City centre 35, Rahu 5, Õismäe 4)
2009 – 11 (City centre 10, Rahu 1, Õismäe 0)
2010 – 11 (City centre 9, Rahu 1, Õismäe 1)

The average annual concentration of PM10 has remained below the established limit of 40 µg/m³ in all years.

Materials are available on the website of the City of Tallinn concerning protection of ambient air at <http://www.tallinn.ee/est/g2913/>.

LINNAPLANEERINGUD KESKKONNASÕBRALIKUMAKS

ENVIRONMENTALLY FRIENDLY URBAN PLANNING

Linnaruumi kvaliteetsemaks ja säästlikumaks muutmist on võimalik väga suurel määral mõjutada nii planeerimise kui ka maakasutuse suunamisega, arvestades seejuures tehiskeskonnaga võrdväärselt ka looduskeskkonda. Linna planeerimisel lähtutakse Tallinna 2001. aastal kehtestatud üldplaneeringust, linnaosade kehtivatest ja koostamisel olevatest üldplaneeringutest, teemaplaneeringutest ning kehtivast seadusandlusest. Linnaruumi arendamiseks ja ehitusõiguse andmiseks tuleb koostada detailplaneering. Üld-, teema- ja detailplaneeringute ning ehitusprojektide vastavus keskkonnanõuetele tagab Tallinna jätkusuutliku arengu ning linna looduskeskkonna säilimise ja paranemise. Tallinna Keskkonnaameti haljastuse, looduskaitse, vee- ja välisõhukaitse ning jäätmehoolduse spetsialistid vaatavad läbi ametile esitatud planeeringute ja projektide materjalid ning hindavad, kas, kuidas ja millisel määral võib kavandatav tegevus mõjutada looduskeskkonda. Vajadusel tehakse märkused ning ettepanekud esitatud materjali korrigeerimiseks ja keskkonnanõuetele vastavuse tagamiseks. Detailplaneeringujärgsete ehitusprojektide menetlemisel kontrollitakse muuhulgas ka nende vastavust detailplaneeringus esitatud tingimustele. Ehitiste järelevalvet teostatakse ehitiste vastuvõtmisel enne kasutusloa väljastamist. 2011. aastal menetles amet üle 300 detailplaneeringu ja 1400 ehitusprojekti.

Kui kavandatakse eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevust, viiakse planeeringute koostamisel läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). KSH eesmärk on keskkonnakaalutlustega arvestamine mitmete tasandite planeerimisdokumentide (lisaks planeeringutele ka arengukavad, strateegiad jms) koostamisel. Planeeringu koostamisel korraldatava KSH eesmärk pole üksnes otsustaja informeerimine, vaid menetluse tulemusena antav hinnang peab mõjutama planeerijat ja otsusetegijat pöörama rohkem tähelepanu keskkonnanäppidele ning suunama planeerimist keskkonnanäppide lahendamise poole. Tallinnas on KSH-sid koostatud nii linnaosade üldplaneeringutele ja teemaplaneeringutele kui ka detailplaneeringutele ning linna arengustrateegiale. Linna koostatavatele üld- ja teemaplaneeringutele KSH-de korraldamisega alustas Tallinna Keskkonnaamet 2006. aastal.

2011. aastal jätkus töö nii varem algatatud KSH-dega kui algatati ka uusi mõju hindamisi planeeringute menetlemise käigus. KSH-sid üld- ja teemaplaneeringutele 2011. aastal ei algatatud, kuid jätkus Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosa juba 2007. aastal algatatud üldplaneeringute KSH aruannete koostamine. Kuivõrd üldplaneeringu koostamine on pikk protsess, mis sõltub paljudest, sageli ka planeeringu koostajast sõltumatutest teguritest, mõjutab see ka KSH koostamise aega. KSH peab toimuma samaaegselt ja paralleelselt planeerimisprotsessiga ning planeeri ja KSH eksperdi vahelise pideva koostööna, teineteist täiendades ja abistades. KSH tulemusi võetakse arvesse planeeringu koostamisel ning mõjude hindamise eesmärgiks on, et planeeringus oleks arvestatud kõikide keskkonnakaitse seisukohalt oluliste tingimustega.

Tallinnas on menetlemisel ka Nõmme linnaosa ja Haabersti linnaosa üldplaneeringud ning teemaplaneering „Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala puhkevõimaluste planeerimine”, mida koostab Tallinna Linnaplaneerimise Amet. Nendele planeeringutele on korraldatud KSH-d, mille käigus hinnati üldplaneeringutega kavandatavate tegevuste ja valdkondadega kaasnevaid mõjusid, nt maakasutus, haljastus ja rohevõrgustik ning teedevõrk. KSH abil on üldplaneeringutes määratud keskkonnanäppimused ja negatiivseid mõjusid leevendavad meetmed planeeringute elluviimiseks.

Kas teate, et...

...Poska ja Wiedemanni tänava nurgal asub madal sopilise põhiplaani ühekordne hoone, mis on ilmselt Tallinna kõige vanem säilinud puumaja. Tegu on ka ainsa puumajaga väljaspool vanalinna, millel on alles (võib-olla isegi rootsiaegne) mantelkorsten. Hoone on mitu korda põlenud. Veel üks põleng, ja Tallinn võib oma vanimast puumajast ilma jääda. Kõige vanem plaan, millel see peal on, pärineb 1740. aastast.

2011. aastal lõpetati Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringu KSH, mille aruande kiitis heaks Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon. Töö üheks eraldi osaks oli Lagedi tee ja Peterburi tee piirkonna detailplaneeringute KSH koos Pirita jõe Natura-ala hindamisega. Eraldi detailplaneeringute KSH läbiviimise tingis vajadus täpsemalt käsitleda Lagedi tee ja Peterburi tee piirkonnas menetletavaid detailplaneeringuid, sh Vão mitmetasandilise liiklussõlme detailplaneeringut. Kahe KSH ühine menetlus osutus algselt oodatust komplitseeritumaks ühelt poolt planeerimisprotsessi ja teisalt KSH aruannetes olevate ebakõlade tõttu. Lisaks nõudis Vão ristmiku kui väga keerulise objekti planeerimine ja kaasnevate mõjude selgitamine kõigilt osapooltelt põhjalikku analüüsi ning probleeme tekitasid kindlasti ka pikaleveninud protsessi käigus selgunud uued asjaolud. KSH tulemusena määrati üldplaneeringus Pirita jõe äärsed ala maakasutus, selgitati võimalikud mõjud Natura-alale ning vähendati oluliselt planeeritava Vão liiklussõlme maa-ala ulatust, et mitte kahjustada Pirita jõeoru maastikukaitseala.

2011. aastal jätkus juba varem algatatud detailplaneeringute KSH-de koostamine. Paljassaare poolsaar Põhja-Tallinnas on üks potentsiaalseid arengualasid, mida linnaelanikud seni on üsna vähe kasutanud. Linnaosa koostamisel oleva üldplaneeringuga on ette nähtud piirkonnas olulised muudatused. Seetõttu on KSH-d koostamisel nii Paljassaare sadamaala ja Paljassaare tehissaare planeerimisel kui ka Paljassaare põik 16 kinnistu detailplaneeringule nn Ecobay ehk ulatusliku elamu-, äri- ja keskusealade kavandamiseks. Ecobay detailplaneeringu KSH on Tallinnas kindlasti üks töömahukamaid, arvestades planeeritavaid mahtusid, planeeritava ala suurust ning paiknemist Paljassaare reoveepuhasti kõrval, mis tingib mitmete põhjalike uuringute läbiviimise.

2011. aastal on algatatud mitme detailplaneeringule KSH-d, mis jätkuvad kindlasti ka 2012. aastal. KSH ülesanne on selgitada planeeringuala hoonestamise võimalik maht ja põhjalikult alternatiive analüüsid, kõige sobilikum keskkonnatingimusi arvestav planeeringulahendus. Kuna mitmed seni looduslikena säilinud alad on Tallinnas juba kõrgema tasandi planeeringutega ehk üldplaneeringutega määratud arengualadeks, ongi KSH eesmärgiks selgitada välja detailplaneeringute elluviimise tingimused, mille puhul looduskeskkonnale tekitatavad kahjud on kõige väiksemad.

Kokkuvõttena võib neid detailplaneeringute alasid, millele on algatatud KSH, iseloomustada põhiliselt kui kahte tüüpi uusi arengualasid. Ühelt poolt on need alad olnud seni olulisest inimtegevusest puutumatud ning säilinud loodusliku metsa- või rohumaana (nt Paljassaares, Pirital, Kakumäel, Astangul). Teisalt aga on teatud alad olnud juba erineval otstarbel kasutuses, kuid neile soovitakse leida kas täielikult või osaliselt uus otstarve ja maakasutus (nt Paljassaare sadamaala, hipodroom, farmaatsiatehase ala Tondil ja TOP-i ala, kus on varem KSH-d läbi viidud). Peamiselt on detailplaneeringutega ette nähtud rajada uusi keskusi ja elamupiirkondi, kuhu on planeeritud nii elamuid ja ärihooneid kui ka tulevastele elanikele vajalikke ühiskondlikke hooneid (lasteaed jm).

KSH üheks oluliseks osaks on avalikustamiste korraldamine ning planeeringulahenduste ja kaasnevate võimalike mõjude tutvustamine avalikel väljapanekutel ja aruteludel. Avalikustamisel võivad osaleda kõik planeeringust huvitatud isikud ja esitada oma ettepanekuid või küsimusi ning saada neile ka vastuseid. Erinevate detailplaneeringute ja KSH-de puhul on erinev ka huviliste ring, keda planeering võib mõjutada, ning seetõttu on esilekerkinud probleemide ja menetluse käigus esitatud vastuväidete osakaal varieeruv. Teatud juhtudel on kohalike elanike ja seltside vastuseis arendustegevusele suur, mistõttu peaks KSH ekspert olema planeerija, omavalitsuse ja avalikkuse vaheline erapooletu tasakaalustaja.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine peaks olema tõhus keskkonnakorralduslik vahend, mis on omavalitsusele abiks kõige sobilikuma lahenduse valikul ja otsuse tegemisel, andes teavet nii hinnatava ala kui ka võimalike kaasnevate mõjude kohta.

Keskkonnamõju hindamisest Tallinna veebilehel: <http://www.tallinn.ee/est/otsing?sona=11414>

Creating an urban space that is of higher quality and more sustainable can be affected by planning as a process of direction of the use of land to a great extent, with regard for the natural environment on equal terms as for the man-made environment. The comprehensive plan of Tallinn established in 2001, comprehensive plans of city districts that are currently valid or being prepared, thematic plans and valid legislation are taken into account in urban planning. A detailed plan shall be prepared in order to develop urban space and grant building rights. The conformity of comprehensive, thematic and detailed plans and building design documentation to environmental protection requirements ensures the sustainable development of Tallinn and preservation and improvement of the natural environment of the city. The specialists in landscaping, nature conservation, protection of water and ambient air and waste management from the Tallinn Environment Department review the plans and projects submitted to the department and provide opinions as to whether and to what extent the activities may affect the natural environment. Remarks and proposals are submitted to amend the materials and ensure the conformity thereof to environmental protection requirements where necessary. Upon proceedings concerning building design documentation following the establishment of detailed plans, the conformity thereof to the conditions set out in the detailed plan are also inspected. Supervision is exercised within the framework of acceptance of structures when approving permits for use of construction works. The department was engaged in proceedings for over 300 detailed plans and 1400 building design documents in 2011.

Strategic environmental impact assessment (SEIA) is conducted in the course of preparing plans in the event that an activity with a presumably significant environmental impact is planned. The objective of SEIA is to consider environmental interests when preparing planning documents at various levels (development plans, strategies etc. in addition to plans). The objective of SEIA organised in the course of preparing a plan is not merely informing the person making the decision; the opinion given as a result of the proceedings affects the person planning and the person making the decision in terms of paying more attention to environmental aspects and directing planning towards a more environmentally friendly solution. SEIA has been drafted in Tallinn for comprehensive and thematic plans of city districts as well as detailed plans and the development strategy of the city. The Tallinn Environment Department launched the organisation of SEIA for comprehensive and thematic plans prepared by the city in 2006.

In 2011, work continued on previously initiated SEIA and new SEIA was initiated in the course of proceedings of plans. No SEIA was initiated for comprehensive and thematic plans in 2011, but the preparation of SEIA reports for the comprehensive plans of the Northern Tallinn and Kristiine districts initiated in 2007 continued. As preparation of a comprehensive plan is a long-term process that depends on many factors which are often not under the control of the people preparing the plan, the time of preparing the SEIA is thereby extended. SEIA must take place at the same time and in parallel with the planning process and in the form of constant cooperation between the planner and the SEIA expert, who supplement and mutually assist each other. SEIA results are taken into account when preparing a plan and the objective of the impact assessment is for the plan to take into consideration all of the important conditions related to protection of the environment.

Proceedings are also ongoing in terms of the comprehensive plans of the Nõmme and Haabersti districts and the thematic plan entitled 'Planning Leisure Possibilities for the Nõmme-Mustamäe Landscape Protection Area' prepared by the Tallinn City Planning Department. SEIA has been organised for the respective plans, in the course of which the impact accompanying the activities and fields planned with the comprehensive plans, e.g. use of land, landscaping and green networks, road networks etc. were assessed. Environmental conditions and measures for alleviating negative impact in the implementation of plans have been determined in comprehensive plans thanks to SEIA.

SEIA of the comprehensive plan of the industrial areas of Lasnamäe was completed in 2011. The respective SEIA report was approved by the Harju-Järva-Rapla region of the Environmental Board. One of the separate parts of the work was the SEIA of the detailed plans of the Lagedi Road and Peterburi Road area along with assessment of the Natura area of the Pirita River. Conducting separate SEIA for detailed plans was required, as there was a need to handle the detailed plans of the Lagedi Road and Peterburi Road area in more detail, including the detailed plan of the Vão multi-level traffic junction. Joint proceedings of the two SEIAs turned out to be more complicated due to the planning process as well as inconsistencies in the SEIA reports. Planning Vão junction as a complex site and explaining the accompanying impact also required thorough analysis by various parties, and additional issues emerged with new circumstances that became apparent in the lengthy process. As a result of the SEIA, the comprehensive plan determined the use of land for the region bordering the river, possible impact on the Natura area

was explained and the extent of the region of the planned Vão traffic junction was significantly reduced in order to prevent damage to the landscape protection area of the Pirita River valley.

Preparing SEIA for detailed plans initiated in earlier periods continued in 2011. Paljassaare peninsula in Northern Tallinn is one potential development area that has so far seen rather limited public use. Substantial changes are provided for the region in the comprehensive plan of the city district being prepared. SEIAs are therefore being prepared for the planning of the Paljassaare port area and the Paljassaare artificial island, as well as for the detailed plan of the registered immovable at 16 Paljassaare Alley (e.g. planning the Ecobay, an extensive region of residential areas, business districts and centres). The SEIA for Ecobay's detailed plan is one of the most labour-intensive in Tallinn in terms of the planned volume, the size of the planned area and the location thereof next to the Paljassaare water treatment plant. Several thorough surveys must therefore be conducted.

SEIA was also initiated for several detailed plans in 2011 which will also be continued in 2012. The objective of the SEIA is to determine the possible extent of building up the planning areas, providing the most suitable planning solution considering the environmental conditions and analysing various alternatives for the planning solution. As several areas in Tallinn that have been preserved as natural areas have already been determined as development areas with higher level plans (comprehensive plans), the objective of the SEIA is to determine the conditions for implementing the detailed plans in a manner that poses the least damage to the existing natural environment.

In brief, the areas for detailed plans for which SEIA has been initiated may generally be characterised as two types of new development areas. One type has so far remained untouched by significant human activity and preserved as forests or grasslands (e.g. Paljassaare, Pirita, Kakumäe and Astangu). The other type includes areas that have been used for various purposes, but there are plans to find a total or partial new purpose and use of land therefor (e.g. the Paljassaare port area, the race course, the pharmacy plant area in Tondi, the area of Pirita TOP etc. where SEIA has previously been conducted). The detailed plans mainly provide for construction of new centres and residential areas where residential and commercial buildings and buildings with a social function for future residents (nursery schools etc.) have been planned.

An essential part of SEIA is the organisation of publication in the course thereof and introduction of planning solutions and possible accompanying impact on public displays and discussions. All of those interested in the plans may participate in the public display and present their own suggestions or questions and receive responses to their questions. The interest groups whom the plan may affect are different for various detailed plans and cases of SEIA and therefore the proportion of issues discovered and objections presented varies. In certain cases, opposition by local citizens and associations to development activities is considerable and therefore the SEIA expert should be an impartial person providing balance between the planner, local government and public.

SEIA should be an efficient tool for environmental organisation that helps local governments choose the most suitable solution and make the most suitable decisions by providing information for the assessed area as well as any possible accompanying impact.

Materials are available on the website of the City of Tallinn concerning environmental impact assessment at www.tallinn.ee/estotsing?sona=11414.

Did you know that...

there is low-rise bungalow with an interesting room layout on the corner of Poska and Wiedemanni Streets, which is probably the oldest preserved wooden house in Tallinn? It is the only wooden house outside the Old Town that still has a mantle chimney (which may date back as far as the Swedish era). The building has caught fire several times. Another fire and Tallinn may lose its oldest wooden house. The oldest map that shows the house dates back to 1740.

JÄÄTMEMAJANDUSE KORRALDUS TALLINNAS

ORGANISATION OF WASTE MANAGEMENT

2011. aasta augustiks rakendus korraldatud jäätmevedu esmakordselt Tallinna kõigis jäätmeveopiirkondades, seega on korraldatud jäätmevedu rakendunud lõpuks ka Lasnamäel. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud nii elamud kui ka ettevõtted ja asutused. Tasub meelde tuletada, et korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on eelkõige liita kogu elanikkond jäätmeveoga ning seeläbi ennetada keskkonna saastumist. Kaob omanikuta jäätmete probleem, sest elanikud peavad oma jäätmete käitlemise eest maksma niikuinii ja vedaja peab ära vedama ka selle, mis prügikonteineri kõrvale pannakse. Linnapildist kaovad üle ääre ajavad konteinerid.

Oluline aspekt on jäätmeveo teenuse kvaliteedi parandamine ja hinna kontrollimine. Jäätmete sorteerimine muudab prügiveo hinna soodsamaks ning liigiti kogumine lihtsustab ka vanapaberi- ja kartongi ning biolagunevate jäätmete taaskasutamist ehk toimub inimeste keskkonnateadlikkuse kasvatamine majanduslike hoobade abil.

Korraldatud jäätmevedu tagab ka kvaliteetsema prügiveoteenuse. Vedajat distsiplineerivad linna ja vedaja ning vedaja ja valdaja vahelised lepingud, samuti jäätmehoolduseeskiri. Neis sätestatud tingimusi rikkudes riskib vedaja ainuõiguse kaotamisega. Sellist sanktsiooni oli Tallinna Keskkonnaamet sunnitud rakendama ühe jäätmevedaja suhtes Kristiine linnaosas. Nüüd on Tallinna Keskkonnaameti jäätmehooldes osakonna ülesandeks, tihedas koostöös korteriühistute ja teiste jäätmevaldajate ning vedajatega, tagada korraldatud jäätmeveo süsteemi tõrgeteta toimimine.

2011. aastal võttis Tallinna Linnavolikogu vastu jäätmehooldes valdkonna arengule väga olulise arengudokumendi – Tallinna uue jäätmekava aastateks 2012–2016. Jäätmekavas analüüsitakse Tallinna jäätmekavas 2006–2011 toodud eesmärkide täitmist, kehtivaid õigusakte ning hetkeolukorda. Tuuakse välja Tallinna jäätmekäitluse olulised arengusuunad, võimalused ning vajalikud tegevused. Tähtsamad eesmärgid on jäätmejaamade võrgustiku laiendamine, jäätmete liigiti kogumise suurendamine, kalmistujäätmete kompostimise korraldamine, teiste omavalitsustega koostöö tihendamine ja järelevalve tõhustamine. Kirjeldatud eesmärkide täitmiseks on jäätmekava raames koostatud ka tegevusplaani. Püstitatud eesmärkide kohaselt on tegevusplaani märgitud toimingud ja nende vahetu tulemus, samuti eeldatav täitmisperiood, rahastamisallikad ning täitja. Kokkuvõttes on jäätmekavas seatud lühiajaliste ja pikaajaliste arengusuundadega loodud alus Tallinna linna jäätmekäitluse paremaks korraldamiseks.

Jäätmeteavituskampaania Prügihunt toimus juba 9. korda. 2011. aastal keskendus Prügihundi reklaami- ja meediakampaania ohtlike jäätmete ja probleemtoodete eraldi kogumisele ja tasuta üleandmisvõimalustest teavitamisele. Kampaania algas septembris Vabaduse väljakul koos autovaba päevaga, osalejad said õppida prügi sorteerima ning küsida infot taaskasutamise ja prügi sorteerimise kohta. Kampaania oli suures osas suunatud kooliõpilastele ja nad said osa võtta huvitavast Prügipolitsei mängust. Prügipolitseinike ülesandeks oli pildistada valesti sorteeritud prügi või muid juhtumeid, kus prügiga on valesti käitunud. Töid laekus 7 võistkonnalt. Meeldiv oli tõdeda, et koolilapsed märkasid nii valesti sorteeritud prügi kui ka prügistatud kinnistuid ja haljasalaseid. Kokku osales mängus 101 last.

Koostöös Tallinna Keskraamatukoguga toimus taaskasutatavatest materjalidest järjehoidjate meisterdamise konkurss. Prügihundile laekus isemeisterdatud järjehoidjaid 20 koolist. Ja taas sai rõõmu tunda asjaolust, et Prügihunt on tuntud ka väljaspool Tallinna, sest järjehoidjaid saadeti ka Tartu linnast. Kõik isemeisterdatud järjehoidjad jagati raamatukogude küllastajatele.

Linnaosades toimusid igasügisised jäätmeinfotunnid. Korterühistute esindajad ja ka kõik teised huvilised said kuulata infot jäätmete sorteerimise ja korraldatud jäätmeveo kohta ning oma arvamust avaldada. Septembris ja oktoobris külastas Prügihunt koos keskkonnasõbralikku tarbimist ning jäätmetekäitlemist tutvustava infolavaga Tallinna lasteaedasid ja koole. Mängude ja vestluste abil õpetas Prügihunt lastele keskkonnasõbralikku käitumist ja prügi sorteerimist ning selgitas, millised tooted on keskkonnasõbralikud ja millised mitte. Üheskoos mõeldi välja uusi toredaid vanade asjade kasutusviise ning räägiti ka tarbimisest. Kevadel ja sügisel toimunud esitlustel osales ligi 3400 last ja täiskasvanut. Kampania raames valmis ka uus interaktiivne prügisorteerimismäng, mida kõik huvilised saavad mängida Prügihundi kodulehel. Uus mäng koosneb viiest alammängust ja õpetab mängijale prügi sorteerimist ning annab infot jäätmejaamade kohta. Prügihundi kampaniat rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Kas teadsid, et...

...Nõmme elanikud maksavad sooja eest ~5% vähem kui ülejäänud Tallinn? Pääsküla prügilas kogutud biogaasist toodetakse soojust, mis kütab Nõmme linnaosas 700 korterit, 2 lasteaeda, Pääsküla gümnaasiumi ja Nõmme ujula.

Projekt raames on kavas luua geoinfosüsteemil (GIS) põhinev ühtse struktuuriga andmebaas, kuhu kantakse reostunud ja juba saneeritud maa-alade andmed (asukoht, reostusnäitajad, analüüside tegemise aeg). Projekti üheks eesmärgiks on vahetada praktilisi kogemusi ja teavet projektpartnerite vahel, et leida nii keskkonna kui ka majanduslikust seisukohast parimad lahendused ja meetodid jääkreostuse riskide hindamiseks, reostusanalüüside tegemiseks, jääkreostuse likvideerimiseks ning reostusriskidest teavitamiseks. Võrreldakse eri maade sellealast seadusandlust ja reostusriskide hindamise ja saneerimise protseduurireegleid ning jääkreostuse arvestamist planeeringute menetlemisel.

Info jäätmete ja prügi kohta Tallinna linna veebilehel: <http://www.tallinn.ee/est/jaatmed-prugi>

Jäätmeteavituskampania „Prügihunt” veebileht: <http://www.tallinn.ee/prygihunt>

Tallinna jäätmekava aastateks 2012–2016: <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=107099>

Projekti „Reostunud maa-alade riskihinnangud” veebileht: <http://www.tallinn.ee/est/BECOSI>

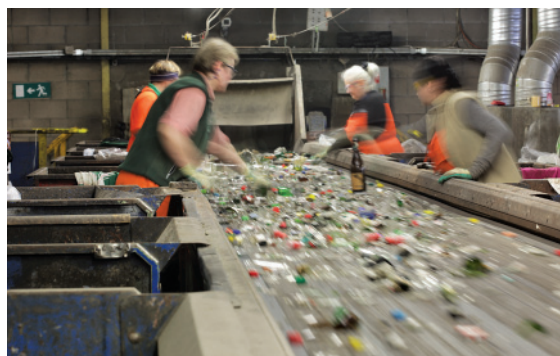

Organised waste transport was implemented in the City of Tallinn in all waste transport districts for the first time in August 2011; therefore Lasnamäe now also finally has a properly implemented organised waste transport system. Residential buildings, companies and institutions are covered by organised waste transport. We would like to emphasise that the objective of such transport is first and foremost to serve all of the populace with waste transport and thereby prevent polluting the environment. The issue of unclaimed waste shall cease to exist as people will have to pay for management of their waste, and waste operators will also have to remove waste placed next to containers. Containers that are spilling over will no longer be seen in the urban environment.

Improving the quality of the waste transport service and keeping the price of the service under control is an important aspect. The price of waste transport can be lower if waste is sorted. By collecting waste in categories, recycling paper, cardboard and biodegradable waste will become easier, i.e. the environmental awareness of people is increased by economic means.

Organised waste transport also ensures the higher quality of the service. The waste operator is kept under control by agreements between the city and the operator and the operator and the waste holder, as well as by waste management rules. The waste operator risks losing its exclusive right in the area if it violates these terms and conditions. The Tallinn Environment Department was forced to implement this sanction against a waste operator in the Kristiine district. The Waste Management Department of the Tallinn Environment Department now faces the task of ensuring the uninterrupted operation of the organised waste transport system in cooperation with apartment associations and other waste holders and operators.

Tallinn City Council has adopted a very important development document for the field of waste management – the new Tallinn Waste Management Plan for 2012-2016. The plan analyses the fulfilment of the objectives provided in the Tallinn Waste Management Plan for 2006-2011, valid legislation and the current situation. The most important patterns, opportunities and necessary activities for Tallinn's waste management are highlighted. Some of the more important goals are extending the network of waste management stations, increasing collection of waste by category, organising the composting of cemetery waste, tightening cooperation with other local governments and improving the efficiency of supervision. An activity plan has also been prepared within the framework of the waste management plan for achieving these objectives. The activities and the direct results thereof as well as the expected period of performance, sources of financing and the performer are noted in the activity plan pursuant to the objectives set. In conclusion, the waste management plan provides a basis for better organisation of waste management in the City of Tallinn by means of short-term and long-term patterns.

The 'Prüghunt' waste notification campaign was held for the 9th time. The advertising and media campaign focused on separate collection of hazardous waste and problematic products and notifying people of the possibility to transfer such waste free of charge in 2011. The campaign began in September alongside the car-free day on Freedom Square, at which participants were able to learn and ask questions about sorting and recycling waste. The campaign is largely directed at students, who were able to take part in the interesting 'Waste Police' game. The waste policemen had the task of taking pictures of incorrectly sorted waste or other instances where waste had been mishandled. Seven teams submitted their work. It was pleasing to note that the students were able to identify incorrectly sorted waste as well as littered land and green areas. A total of 101 children took part in the game. A contest for making bookmarks out of recycled materials was held in cooperation with Tallinn Central Library. Prüghunt received bookmarks from 20

schools. We were once again pleasantly surprised by the fact that the campaign was known outside of Tallinn, as bookmarks were also sent in from Tartu. All of the bookmarks were handed out to visitors to the library.

The annual waste information events were held in city districts in autumn. Representatives of apartment associations and all interested parties received information regarding waste sorting and organised waste transport and provided their opinions. Prügihunt events were held at nursery schools and schools in Tallinn in September and October, with an informative display introducing environmentally friendly consumption and waste treatment. Prügihunt taught environmentally friendly behaviour and waste sorting to children through games and talks and explained what kind of products are environmentally friendly and what kind are not. Fun methods of using old objects were thought up together and consumption was discussed. Approximately 3400 children and adults participated in the presentations that took place in spring and autumn. A new interactive waste sorting game that is accessible to everyone on the website of Prügihunt was also created in the framework of the campaign. The new game consists of five sub-games which teach players how to sort waste and provide information concerning waste management stations. The campaign was financed by the Environmental Investment Centre.

Close international cooperation also continued in the field of waste management. Meetings were held with colleagues from Helsinki, Stockholm, Vilnius and Moscow. The project funded by the European Regional Development Fund was joined in order to resolve complex issues. There is no systematic overview of the locations of polluted soil and water based on pollution surveys or concerning sites where pollution has already been eliminated. We are trying to find a solution to this as part of the 'Benchmarking on Contaminated Sites' (BECOSI) project of the Central Baltic programme INTERREG IV A. The initiator and main partner in the project is Östergötland Administrative Board in Sweden. Two partners each from Latvia, Finland, Sweden and Estonia are participating in the project. The second Estonian partner is the Environmental Board. There are plans to create a database with a uniform structure based on the geographic information system (GIS) where data is entered concerning polluted areas and areas where pollution has been eliminated (location, pollution indicators and time of conducting analyses) within the framework of the project. The project provides for the exchanging of practical experience and information between partners in order to find the best solutions and methods in terms of the environment and the economy in assessing the risks of residual waste, conducting pollution analysis, eliminating residual waste and providing information about pollution risks. The respective legislation and procedural rules for assessing and eliminating pollution risks as well as accounting for residual waste upon conducting proceedings for plans in different countries are compared. Materials are available on the website of the City of Tallinn concerning waste and refuse at <http://www.tallinn.ee/est/jaatmed-prugi>. The website of the 'Prügihunt' waste notification campaign can be accessed at <http://www.tallinn.ee/prygihunt>. Tallinn Waste Management Plan for 2012-2016: <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=107099> Website of 'Benchmarking on Contaminated Sites' project: <http://www.tallinn.ee/est/BECOSI>

Did you know that...

the residents of Nõmme pay ca. 5% less for heating than the rest of Tallinn? The biogas collected on Pääsküla landfill is used to produce heat, which is supplied to 700 flats, 2 nursery schools, Pääsküla Upper Secondary School and Nõmme Swimming Pool in the Nõmme District.

LINNAPEADE PAKTI ELLUVIIMINE

IMPLEMENTATION OF COVENANT OF MAYORS

Liitudes 2009. aasta alguses Euroopa Komisjoni algatusega „Linnapeade pakt” võttis Tallinna Linnavalitsus endale kohustuse täita Euroopa Parlamendis heaks kiidetud Euroopa Kliimapaketis sätestatud ülesanded süsinikdioksiidivaba majanduse arendamisel. Eesmärgiks seati saavutada 20% vähem CO₂ heitgaaside õhkupaikamist aastaks 2020 seeläbi, et fossiilsete energiaallikate kasutamine väheneb 20% võrra ja taastuvatest energiaallikatest saadud energia osakaal üldises energia tarbimise bilansis kasvab 20% võrra.

Tallinna Linnavolikogu delegeris eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete väljatöötamise Tallinna Keskkonnaametile. Tallinnaga samal ajal liitusid Linnapeade paktiga veel paarkümmend linna. Nende seas ka Riia ja Stockholm. Viimase algatusel tekkiski mõte taotleda tööd alustamiseks vajalike rahaliste vahendite leidmiseks toetust Euroopa struktuurifondidest. Selleks tuli kogu plaanitav tegevus üles ehitada projektipõhiselt.

2009. aastal esitasid neli Läänemere pealinna – Riia, Tallinn, Helsingi ja Stockholm – Euroopa Regionaalarengu fondi programmi INTERREG IVA tehnilisele sekretariaadile Euroopa Kliimapaketist tulenevate ülesannete täitmiseks ühise projektitaotluse. Projekti nimeks sai „COMBAT – Linnapeade pakt Läänemere pealinnades”.

Taotlus osutus toetuse vääriliseks. Kui projekti partnerid 2009. aasta kevadel Stockholmis esmakordselt kohtusid, polnud neist kellelgi täpset ettekujutust sellest, mida ja kuidas tuleks teha. Oli vaid teadmine, et partnerlinnad on ühinenud Euroopa Linnapeade pakti algatusega ja võtnud endile eelmainitud kohustused. Nimetatud eesmärgi saavutamiseks tuli linnadel luua vastav arengustenaarium „Säästva energiamajanduse arengukava aastani 2020”. Ühisel seisukohal oldi ka selles, et enne arengudokumendi koostamist tuleb selgeks teha tänane olukord – koostada CO₂ heitkoguste kaardistamine ehk inventuur.

Edasine sõltus juba konkreetsetest administratiivsetest ja organisatsioonilistest tingimustest igas linnas eraldi. Stockholm oli juba aastaid selle probleemiga tegeleenud ja ka vastavad organisatsioonilised struktuurid olid juba välja kujunenud. Ka Helsingis, kus probleemiga oli tegeletud juba aastaid, oli selle

tarvis loodud eraldiseisev komitee. Tallinna ja Riia olukord oli teine – vastavad kogemused ja struktuurid puudusid. Tõsi, Riias oli alles hiljuti loodud Riia Energiaagentuur, mille põhitegevuseks ongi tegeleda kliimamuutuste ja energeetika küsimustega Riia territooriumil. Tallinna olukord oli mõneti erinev. Midagi oli eelnevalt juba tehtud ja esimene energiamajanduse arengut kirjeldav dokument nimega „Tallinna energiamajanduse pikaajaline arengukava (2002–2017)” koostatud 2002. aastal. Kuid kuna selle arengudokumendi rõhuasetus oli peamiselt insenertehniline, tuli nüüd tegeleda sarnase probleemiga kliimamuutuste ja CO₂ kontekstis. Eelnevalt loetletu oli tingimusteks,

millele tuginedes tuli lahendada linnapeade paktiga võetud kohustuste täitmine. Projekti kava koostamisel lähtutigi sellest, et projekt on võetud kohustuste täitmist võimaldav vahend.

Teiseks suunanäitajaks projekti kava koostamisel oli vajadus viia olemasolev ja koostatav teave linnaelanikeni. Selleks kavandati abivahenditena energiapäevad ja kohalikud projekti uudistelehed. Projekti kavandamisel ei saanud mööda minna ka sellest, et projektis osalevad partnerid omavahelisi töökoosolekuid peaksid, vastastikku informatsiooni vahetaksid ja kogemusi jagaksid. Just sellistel kohtumistel kujundati dokument, milles peegelduvad ilmnenu kitsaskohad ja kasulikud kogemused. Kõik need on koondatud dokumenti „COMBAT: Helsingi, Riia, Stockholmi ja Tallinna praktilisi näpunäiteid”.

Projektitöö tulemusena valmisid koos teiste dokumentidega „Tallinna CO2 inventuur” ja „Tallinna säästva energiamajanduse tegevuskava aastateks 2011–2021”. Kuna Tallinn on üks esimesi omavalitsusi, kus on koostatud mahukas ja detailne tegevuskava Linnapeade paktiga sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja ühtlustatud oma ja teiste partnerite kogemused nende elluviimisel, siis edaspidi saavad meie kogemustest õppida ka teised Eesti linnad ja vallad.

Tehtule hinnangut andes võib öelda, et regionaalsel tasandil on astunud veel üks sammuke Euroopa suurema integratsiooni suunas ja antud valdkonnas on süvendatud ühtseid arusaamu rohujuure tasandil. See aga on juba palju sügavama tähendusega kui valminud dokumendid ja kokkuvõtted. Euroopa Komisjoni Transpordi ja Energeetika Direktoraadi peadirektori Hr. Pedro Ballesteros Torrese mõtet kasutades seisneb tegelik Euroopa ühendus just sellistes koostööprotsessides ja ühistes lahenduste otsingutes kogu Euroopat puudutavatele küsimustele.

Projekti „COMBAT – Linnapeade pakt Läänemere pealinnades” veebileht: <http://www.tallinn.ee/est/COMBAT>

By joining the 'Covenant of Mayors' initiative of the European Commission in 2009, Tallinn City Government assumed the obligation of fulfilling the tasks provided in the European Climate Package approved by the European Parliament for the development of a carbon dioxide-free economy. The objective is to achieve a decrease of 20% in CO2 emissions by 2020 by reducing the use of fossil energy sources by 20% and increasing the proportion of energy received from renewable sources in the general energy consumption balance by 20%.

Tallinn City Council delegated the development of measures necessary to achieve the goals to the Tallinn Environment Department. A large number of cities joined the Covenant of Mayors at the same time as Tallinn, including Riga and Stockholm. On the initiative of the latter, an idea was formed to apply to the European Structural Funds for support in order to find the financial resources required to commence work. For this purpose, all planned activities had to be developed on the basis of projects.

In 2009, a joint project application for performing the tasks arising from the European Climate Package was submitted to the technical secretariat of the Interreg IV A programme of the European Regional Development Fund as a joint endeavour of four Baltic Sea capitals: Riga, Tallinn, Helsinki and Stockholm. The project was called COMBAT or the Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals.

The application was deemed worthy of support. When the partners to the project convened in Stockholm in spring 2009 for the first time, none of us had a clear vision of what to do and how to do it. We only knew that the partner cities had joined the initiative and assumed its obligations. The cities had to prepare a development scenario – the Development Plan for Sustainable Energy Economy until 2020 – in order to meet the

respective goal. The partners also felt that before preparing the development document, the current situation should be clarified by preparing the mapping or inventory of CO2 emissions.

The activities to then be undertaken depended on specific administrative and organisational conditions in each city. For example, the City of Stockholm had been dealing with the issue for years and the respective organisational structures had already been formed. Helsinki had also been dealing with the issue for a long time and a separate committee had been established to handle related problems. The situation was different in Tallinn and Riga, where there was no such experience or structure in place. In truth, Riga had recently established the Riga Energy Agency with the principal activity of dealing with issues related to climate change and energy in the city. The situation in Tallinn was somewhat different. Something had been done in the field and a document describing the development of the energy economy called the Tallinn Energy Economy Long-term Development Plan (2002-2017) had been prepared in 2002. Yet as the emphasis of this document was on engineering technology, the same issue had to be handled in the context of climate change and CO2. The aforesaid formed the conditions based on which performance of the obligations assumed with the Covenant of Mayors had to be resolved. Upon preparing the project, the assumption that the project should serve as a tool for performing the assumed obligations was used as a basis.

Another indicator upon preparing the project was that the existing information as well as the information being prepared should be introduced to citizens. Energy information days and local project publications were planned for this purpose. In the course of planning the project, it was inevitable that the partners would hold mutual work meetings, exchange information and share their experience. With the help of these meetings, a document reflecting apparent bottlenecks and useful experiences was composed. All of this was included in the document entitled 'COMBAT: Practical Instructions from Helsinki, Riga, Stockholm and Tallinn'.

As a result of the project, the 'Tallinn CO2 Inventory' and 'Tallinn Action Plan for Sustainable Energy Economy 2011-2021' were prepared, amongst others. As Tallinn is one of the first local governments to prepare a large-scale and detailed activity plan for achieving the objectives provided in the Covenant of Mayors along with the uniform experiences of Tallinn and its partners concerning the implementation thereof, other Estonian cities and rural municipalities are also able to learn from our experience.

Evaluating the performed work, it can be said that another step has been taken towards closer European integration at the regional level and uniform concepts in the given field have been intensified at the grassroots level. This in turn carries a rather deeper meaning than the prepared documents and summaries. By quoting the idea of Mr. Pedro Ballesteros Torres, Principal Administrator of the Directorate-General of Transport and Energy at the European Commission, it could be said that the actual European Community lies precisely in cooperation processes and seeking common solutions such as this while bearing in mind issues that affect Europe as a whole.

The project website can be accessed online at www.tallinn.ee/est/COMBAT.

MADALAMA SÜSINIKDIOKSIIDI SISALDUSEGA MAJANDUSE EDENDAMINE

PROMOTING AN ECONOMY WITH A LOWER CARBON DIOXIDE CONTENT

2011. aastal lõppes edukalt Euroopa Regionaalarengu fondi (ERDF) INTERREG IVC rahastatav piirkonnaülene programm POWER, mille üheks allprojektiks oli SEECA (Strategy for Energy Efficiency through Climate Agreements – energiatõhususe strateegia läbi kliimakokkulepete).

SEECA projekti Rootsi peapartneri eeskujul valmisid ka Tallinnas säästva energia käsiraamatud tootlustuse, kaubanduse ja tööstusega tegelevate ettevõtete ja kontori jaoks. Kontori käsiraamatud jagati Tallinna linnaametitele ja linnaosadele, et ka ametnikud õpiksid käituma energiasäästlikumalt ja keskkonnasõbralikumalt. Koostöös projekti partneritega tehti ettevalmistusi sõlmimaks ettevõtete ja asutustega kliimakokkulepped, mille alusel võetakse kohustus rakendada energiasäästlikumat töökorraldust.

Kuigi transport ei kuulu Tallinna Keskkonnaameti põhitegevusvaldkonda, peeti vajalikuks toetada keskkonnasõbralikuma transpordi kasutamist. SEECA projekti raames telliti Tallinna kommunaalteenustega seotud veokite keskkonnamõju vähendamise uuring. Uuring andis ülevaate Tallinna kommunaalveokite kütusetarbest ja erinevate transpordiliikide CO₂ heitkoguste suundumustest ning soovitusi ettevõtete veokite keskkonnamõju vähendamiseks ja kogu Tallinna transporti puudutavate meetmete rakendamiseks. Uuringu tulemuste ja soovitustega arvestatakse Tallinna linna vastava valdkonna edasiste arengudokumentide koostamisel. SEECA projekti raames viidi läbi rahvusvaheline koolitusseminar „Keskkonnasõbralik transport ja gaasilised mootorkütused”, milles osales ligi 60 inimest mitmetest ettevõtetest ja asutustest. Positiivse tulemusena alustasid mõned osavõtjad läbirääkimisi oma sõidukite ümberehitamiseks maa/biogaasile, mis on nii keskkonnasõbralikum kui ka raha säästvam tehnoloogia. Seminaril „Säästlik sõiduveo – Eco-Driving” tutvustati Tallinna suurematele kommunaalteenustega seotud ettevõtetele säästliku sõiduveo vajadust ja olulisust ning võimalust koolitada oma juhte, et sõiduveo valikuga säästa keskkonda, hoida kokku kütust ja vähendada muid sõiduveoist sõltuvaid kulusid. Programmi POWER oluliseks väljundiks sai madala süsinikdioksiidi sisaldusega majanduse juhtimise Teekaart Tallinna piirkonna jaoks.

Teekaart on juhendmaterjal, mis keskendub viiele teemale: energiatõhusus, taastuvenergia, ökoloogiline innovatsioon, säästev transport ja käitumisharjumuste muutmine. Teekaart annab otsusetegijatele mitmeetapilisi juhiseid: esmalt määratletakse üks viiest teemast, siis püstitatakse ülesanne, seejärel antakse soovitusi poliitika osas, räägitakse rakendatavatest meetmetest, püütakse leida sobiv vastutav asutus või institutsioon ja huvirühmad ning tuuakse välja viited tõendusmaterjalidele.

Programmi POWER põhieesmärkide populariseerimiseks osaleti keskkonnanfestivalil „ROHEVIK ehk Roheline tulevik”, mis toimus 15.–17. septembril 2011. Keskkonnanfestivali avaüritusena toimus Tartus rahvusvaheline konverents „Kaasaegsed ökolinnad”, millele järgnes konverents Tallinnas, kus olid teemadeks tuuleenergia arendamine, väiksemate kogukondade võimalused uute säästlike energialahenduste kasutuselevõtuks, roheline majanduse rahastamisskeemid, elektritranspordi areng jms. Konverentsi avasid Soome keskkonnaminister Ville Niinistö, Riigikogu majanduskomisjoni esimees Kaja Kallas ning Tallinna abilinnapea Arvo Sarapuu. ROHEVIK kulmineerus Tallinnas Vabaduse Väljakul suure rahvaüritusega „Meie tulevik – elektrisõidukid”. Esitlusel osalesid sellised elektriautod nagu JonElis, Mitsubishi, ERA, Peugeot, Pobeda, Fiat, Toyota, Citroën, Nissan, Volkswagen ja teised. Lisaks tutvustati ka elektrijalgrattaid, elektrilist ATV-d ja rulasid. Täiendavalt käsitleti elektriautode laadimist ja EL-i keskkonnapoliitikat, KredEx rääkis elektriauto ostutoetusest ja samas sai elektriautoga ka proovisõitu teha. Sel päeval tutvustati inimestele ka taastuvenergia kasutamise võimalusi kodumajapidamises. Vabaduse väljakul toimunud üritusel osales umbes 2000 inimest, mis näitab ilmekalt inimeste väga suurt huvi keskkonnasõbralike tehnoloogiate vastu.

Projekti tulemustega saab tutvuda veebilehtedel: <http://www.tallinn.ee/SEECA> ja <http://www.tallinn.ee/POWER>

The cross-border programme POWER financed by the INTERREG IVC of the European Regional Development Fund (ERDF) was completed successfully in 2011. One of the sub-projects thereof was the SEECA (Strategy for Energy Efficiency through Climate Agreements).

Following the example of the main Swedish partner to the SEECA project, Tallinn also prepared handbooks for energy efficiency for undertakings and offices engaged in catering, commerce and industry. The handbooks were distributed to the institutions and city districts of the City of Tallinn in order for officials to learn energy efficient and environmentally friendly behaviour. Preparations were made in cooperation with the project partners to enter into climate agreements with undertakings and institutions with the aim of assuming the obligation to implement a more energy-efficient organisation of work.

Promoting the use of environmentally friendly transport was deemed necessary even though transport is not among the main fields of activity of the Tallinn Environment Department. A survey designed to alleviate the environmental impact of vehicles related to Tallinn's public services was ordered

within the framework of the SEECA project. The survey provided an overview of fuel consumption in the transport network, the trends of CO2 emissions of various types of vehicle and suggestions to alleviate the environmental impact of vehicles of undertakings related to public services as well as implementation of measures involving the Tallinn transport network as a whole. The results and suggestions of the survey will be taken into account when preparing further development documents for Tallinn in this field.

An international training seminar entitled 'Environmentally friendly transport and gaseous fuels' was conducted within the framework of the SEECA project with around 60 participants from various undertakings and institutions. As a positive result, some of the participants initiated negotiations in order to reconstruct their vehicles to consume natural gas or biogas; this technology is environmentally friendly and also helps save money. The 'Sustainable Driving Manners – Eco-Driving' seminar introduced the need for and importance of energy-efficient driving habits to larger undertakings of Tallinn related to public services as well as the opportunity to train their drivers in order to save fuel and the environment and save on other expenses arising from inefficient driving habits.

A key result of the POWER programme was the roadmap for management of the economy with lower carbon dioxide content for the Tallinn region. The roadmap consists of instructive materials that focus on five topics: energy efficiency; renewable energy; ecological innovation; sustainable transport; and changing people's habits. The roadmap includes instructions for decision-makers that comprise several stages: one of the five topics is specified, following by establishing a goal, providing suggestions regarding policy, speaking about the measures to be implemented, identifying the appropriate responsible authority or institution and interest groups and providing references to evidence.

In order to popularise the main objectives of the POWER programme, the 'ROHEVIK – Green Future' environment festival was held from 15-17 September 2011. The opening event was an international conference entitled 'Modern Eco-cities' which was held in Tartu, followed by a conference in Tallinn that covered such topics as development of wind power, possibilities of smaller communities to implement new energy-efficient solutions, financing schemes for the green economy and development of electric transport. The conference was opened by Ville Niinistö, Minister of the Environment of Finland, Kaja Kallas, Head of the Economic Affairs Committee of the Riigikogu and Arvo Sarapuu, Deputy Mayor of Tallinn. The festival culminated in a large public event called 'Electric Vehicles – Our Future' on Freedom Square. The presentation included electric vehicles from manufacturers such as JonElis, Mitsubishi, ERA, Peugeot, Pobeda, Fiat, Toyota, Citroën, Nissan and Volkswagen. Electric bicycles, ATVs and skateboards were also showcased. Recharging electric vehicles and the environmental policy of the European Union were also outlined, while KredEx introduced a purchase grant for electric vehicles. It was also possible to take the vehicles for a test drive. The possibilities of using renewable energy in household situations were also explained to people. Approximately 2000 attended the event, indicating great interest in environmentally friendly technology.

The project's results can be accessed online at <http://www.tallinn.ee/SEECA> and <http://www.tallinn.ee/POWER>.

AUTOVABA PÄEV – JALGRATTAGA JA JALGSI LINNA AVASTAMA

CAR-FREE DAYS FOR DISCOVERING THE CITY BY BICYCLE AND ON FOOT

16.–22. septembrini 2011 väldanud rahvusvahelise autovaba nädala raames korraldas Tallinna Keskkonnaamet 18. septembril autovaba päeva.

Autovaba päeva tähistamiseks pakkusime linlastele suurepärast võimalust osaleda jalgsi- või jalgrattamatkal. Avaüritus toimus Vabaduse väljakul. Jalgsimatk kulges mööda kesklinna rohealaid ning vältis suuri tänavaid, kaasas oli giid. Soovijad võisid päeva normi ehk 10 000 sammu täitmiseks laenata sammulugejat. Jalgratturid said valida kahe marsruudi vahel: kas Kopli ja Haabersti või Pirita suunal.

Seletusi loodusobjektide ja mänguväljakute kohta andsid koos gruppidega liikunud või neid peatuspaikades oodanud giidid. Osalejatele anti tasuta helkurvestid ja pääsmed kas botaanika- või loomaaeda. Enne teeasumist said kõik matkajad teha soojendust MyFitnessi treeneri juhendamisel. Matkadel osales kokku 261 inimest, neist 142 võttis osa jalgrattamatkadest ja 119 jalgsimatkast.

Koostöös MTÜ Käi Jala! meeskonnaga tegutses väljakul Tervisetelk, kus toimus tervisenäitajate mõõtmine, sai nahaarstidele näidata murettekitavaid sünnimärke, oli võimalus lasta uurida oma juuste ja peanaha olukorda, sai proovida trenimist veelgi efektiivsemaks muutvaid

jalatseid ja võis laenutada sammulugejaid. Autovabal päeval sai alguse ka jäätmeteavituskampania Prügihunt, mida rahastatakse SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahenditest.

Autovaba päev korraldati eesmärgiga propageerida keskkonnasõbralikke alternatiive autosõidule – jalgsi käimist ja rattasõitu. On ju teada, et mida vähem autot kasutatakse, seda keskkonnasõbralikum ollakse!

The Tallinn Environment Department organised a car-free day on 18 September as part of the international car-free week from 16-22 September.

This year, we offered citizens the opportunity to celebrate the car-free day by participating in walks and bicycle trips. The opening event was held on Freedom Square. The walk covered the green areas of the city and avoided major streets. People could borrow a pedometer in order to fulfil their daily norm, i.e. 10,000 steps. The walk was accompanied by a guide. Cyclists were able to choose between two routes: Kopli and Haabersti or Pirita. Guides moved along with the groups or waited at stops along the routes and provided explanations regarding natural features and playgrounds.

Participants received a reflective vest and tickets to the Botanical Garden or Tallinn Zoo free of charge. All of the participants were able to warm up in advance with instructions provided by an instructor from MyFitness. A total of 261 people participated in the events: 142 cyclists and 119 walkers.

A Health Tent was set up on the square in cooperation with the NGO Käi Jala, providing measurements of health indicators: people were able to show their birthmarks to dermatologists; you could have the condition of your hair and scalp checked; footwear for more efficient training could be tried on; and pedometers could be borrowed. 'Prügihunt', the waste notification campaign of the year funded from the resources of a project of the Environmental Investment Centre, was also initiated on the day.

The car-free day was organised with the purpose of promoting environmentally friendly alternatives to cars such as walking and cycling. It is, after all, a well-known fact that using cars less means being more environmentally friendly.

A modern network of playgrounds that supports the health and safe development of children as well as adults is an essential part of the modern physical and social environment. Approximately 600 playgrounds are currently located in the area of administration of Tallinn, of which 342 are for public use and the rest either privately owned or located on educational institution premises (nursery schools and schools). Technical maintenance is regularly performed on public playgrounds on the order of the Tallinn Environment Department and relevant city district governments are responsible for ensuring maintenance in other forms.

The Activity Plan for Developing Public Playgrounds in Tallinn 2011-2016 was adopted at the beginning of 2011 for systematic development of playgrounds and determination of courses of action. The activity plan specifies principles that shall be used as the basis for constructing playgrounds in the city in future. The elements of the playgrounds are meant for different age groups and therefore, for safety reasons, it must be ascertained whether a certain element is suitable for users before the use of any element. For example, it is very simple to examine whether a slide is suitable for users by measuring the height of the slide compared to the raised hands of the user. If the user cannot reach out and touch the highest point of the slide, for example, it is not recommended for use for safety reasons.

The Tallinn Environment Department calls upon citizens to maintain and clean playgrounds located close to their residence every spring in the framework of Maintenance Month. Apartment associations and enterprising citizens are asked to notify the department of their wish to jointly clean the playgrounds. The department supports the joint work of citizens by providing cleaning and work equipment that is delivered to playgrounds by the agreed time. A thorough inspection (annual inventory) is performed on public playgrounds in the autumn after the snow has melted. In the course of inspection, the technical condition as well as the general maintenance of the playgrounds is assessed. Sand is replaced in or added to sandboxes and safety fixtures on playgrounds in spring. The cost of the work related to replacement and addition of sand in 2011 was €28,000.

Vandalism and improper use are significant issues for playgrounds and citizens are therefore asked to pay attention to any activities conducted on playgrounds. Playgrounds are often located in the courtyards of large apartment buildings and any activities conducted there are visible to all. In any instance of vandalism, the police or 1345 helpline should be notified. Also, if a broken element is discovered, citizens are asked to notify thereof by calling the number that can be found on the informative sign installed on the playground or the city helpline (1345). Neighbourhood watch can greatly contribute here, as the finances of the city are our joint finances and the value created with the help thereof need the same amount of care and vigilance. The total expenditure on activities related to playgrounds during the year was €153,000.

The lion's share of environmental infrastructure work in 2011 involved organising warranty inspections of previously constructed buildings and eliminating deficiencies found in the course thereof, organising emergency work, preliminary work in preparing foreign projects and planning investments for the next year. The biggest emergency work projects were the roof and electricity renovation work in the switchboard room of the main building of the Tallinn Botanical Garden. The biggest preliminary work in the field of foreign projects was preparing the application for the 'Construction and Technical Supply of Reloading and Waste Management Stations' in the amount of €2.8 million (without VAT). The project was approved for financing from the European Union by a respective committee of the Environmental Investment Centre, and the amount of the respective foreign assistance to be received is €2.3 million with self-financing of €0.5 million. The biggest preliminary work for new investment projects included the preparation of the preliminary project for construction of the Pet Crematorium and planning work of the study garden complex at the Tallinn Botanical Garden.

The addresses of playgrounds, activity plans and other information related to the respective subject can be accessed online at www.tallinn.ee/manguvaljakud.

The Tallinn Environmental Department maintains 12 dog-walking grounds where biodegradable bags that dog-owners are able to use to clean up after their pets are added daily. Depreciated fences are also reconstructed every year: in 2011, 164 metres of the old Tondimõisa Park fence were replaced, 38 metres of the old Ehte Street fence on the dog-walking grounds, 27 metres of the old Ehitajate Road fence on the dog-walking grounds and 46 metres of the old Tiigiveski Park fence of the dog-walking grounds. With the construction of a new durable panel fence, the Ehte Street dog-walking grounds were extended by 70 square meters.

Dog-walking grounds benefit the city as well as dogs: if grounds are enclosed by a fence and equipped with training elements, people are more likely to take their dogs to these locations instead of walking them on the streets. Therefore fewer children are bitten, fewer traffic accidents are caused, persons engaged in recreational sports can move about more freely, pavements are cleaner and people are thereby less endangered by the risk of infection. Dog-walking grounds are also beneficial in preserving urban biota, as the dogs do not destroy as many habitats et al. (bird nests, small mammals, amphibians, reptiles, insects etc. who are all important parts of the ecosystem). Dogs, dog-owners and their neighbours also benefit from the grounds, as well-trained and obedient dogs make less noise and create less filth in the city and the dogs are happy, as they have more activities and challenges.

The Tallinn Environment Department organised a photo contest in cooperation with the NGO the Estonian Society for the Protection of Animals for students in order to capture (on film) animals that live in the urban environment or 'visit' the city, be they mammals, birds, reptiles, fish, insects or anything else. The idea for the contest came from World Animal Day. Students competed in three age groups: Grades 1-4, Grades 5-9 and Grades 10-12. The contest ran until 20.11.2011 and 112 entries were received from students from 23 different schools in Tallinn over five weeks. The most photos were received from students in Grades 5-9 (53 photos). The panel of judges chose the three best photos in each age group, and a public favourite was also determined in every age group by means of Internet voting. Special prizes were granted by the Estonian Ornithological Society. For photos of animals, the singularity and expression of the moment was valued highly in addition to the natural value and rarity of the animal. For photos in the two younger age groups, capturing the moment when an animal was doing something interesting in the city was valued first and foremost. However, for photos by students in Grades 10-12, both capturing the moment and the artistic and technical level were evaluated. The panel included Arvo Sarapuu, Deputy Mayor of Tallinn; Evelyn Valtin, manager of the Estonian Society for the Protection of Animals; Lada Mehikas, a teacher from Tallinn Nõmme Youth House; and nature photographers Remo Savisaar and Karl Ander Adami. All of the entries can be viewed on the website of the Estonian Society for the Protection of Animals.

Starting from 17 November, lessons on the topic of keeping pets were held in schools. Lecturers from the NGO Nõmme Nature House and the Estonian Union for the Protection of Animals will also hold talks about keeping pets during the 2011/2012 academic year for Grades 1-3 in all of Tallinn's general education schools, including those for children with special needs. 80 lectures were held in November and December 2011, including 11 for children with special needs. The lessons are held in Estonian or Russian, depending on the school, and a dog is taken along if permitted by the school. The characteristics and needs of the most common pets are explained to children as well as obligations related to keeping pets and other important subjects. Children are also given an informative leaflet entitled 'Reminders for Animal Friends', which is a collection of information meant for parents concerning the suitability of certain pets for families with children and the most important conditions in terms of keeping them. The leaflet was drafted by specialists from the Estonian Union for the Protection of Animals, Nõmme Nature House and the Tallinn Environment Department. The lessons on the topic of keeping pets are financed by the department.

Tallinn pet owners portal: www.tallinn.ee/est/lemmikloom/

Website of 'Notice Animals in the City' photographic contest: www.loomakaitse.ee/loomadepaev2011/fotokonkurss

Did you know that...

the newest dog playground in Karjamaa Park has six units of different training equipment people can use to train and teach their pets?

HEAKORRAKUU

MAINTENANCE MONTH

Alates 2002. aastast on Tallinnas korraldatud igakevadist heakorrakampaaniat – heakorrakuud. 2005. aastast saadik koordineerib heakorrakuu kampaaniat Tallinna Keskkonnaamet. Heakorrakuu eesmärk on koostöös eri ametite, linnaosade valitsustega, töötute ning sotsiaalsel töökohtadel töötavate inimestega linnast talvine praht koristada. See on hea võimalus kaasata linlasi oma koduümbruse heakorramisse ning arendada linlaste keskkonnateadlikkust linnaosade valitsustes toimuvate infotundide ja jagatavate infovoldikute jms kaudu.

Heakorrakuu kampaania raames aprilli keskpaigast kuni mai keskpaigani tehakse linnaosades mitmeid toimetusi alates tänavalt puistematerjalide kogumisest ning lõpetades puude ja lillede istutamisega. Jäätmekäitluse aspektist on olulised isetekkeliste prügilate likvideerimine, erinevate jäätmete kogumiskampaaniad ning teede ja haljasalade korrastamine. Heakorrakuu kampaaniates teevad linnaga koostööd jäätmekäitlusettevõtted ning linna lepingupartnerid, samuti kaastakse heakorratöödele linnaosade elanikke, mittetulundusühinguid, korteriühistuid, õpilasi, noorteorganisatsioone, pensionäre jt. Heakorrakuud puudutavaid tegevusi ja teemasid kajastatakse tasuta kogu kampaania vältel mitmetes eesti- ja venekeelsetes meediakanalites, sealhulgas Vabaduse väljaku ekraanil, linnaosade lehtedes, heakorrakuu kodulehel ning heakorra infovoldikus „Heakorra ABC”.

Tallinnas 16. aprillist 15. maini 2011 toimunud heakorrakuu kampaania korraldas Tallinna Keskkonnaamet koostöös Tallinna Kommunaalametiga, Tallinna Transpordiametiga ja linnaosade valitsustega. Heakorrakuul korrastati haljasalaid, likvideeriti ebaseaduslikke prügimägesid, korrastati mänguväljakuid ja korraldati üritusi linnaelanike jäätmealase teadlikkuse tõstmiseks.

Heakorrakuul korraldati jäätmejaamade teavituskampaania, mille põhirahastaja oli SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK). Kampaania kogumaksumus oli 24 264,88 eurot, millest 21 220,20 eurot eraldas KIK ja 3044,68 eurot Tallinna Keskkonnaamet.

Telliti heakorrakuu logodega helkureid, mida jagati tänutäheks talgutel osalejatele. Tallinna Keskkonnaamet koostas linnaelanikele eesti-,

vene- ja ingliskeelsed infovoldikud „Heakorra ABC”, kuhu on koondatud teave linna heakorra kohta. Voldikust saab näiteks teada, kuidas korrastada koduümbrust ning antakse näpunäiteid linna haljasalade, mänguväljakute, koerteväljakute, kalmistute ja linna muude rajatiste kasutamisevõimaluste ning hooldamise kohta. Muu hulgas leiab voldikust teavet, kuhu linna heakorda puudutavates küsimustes pöörduda. Eestikeelseid voldikuid trükiti 2000, venekeelseid 1500 ja ingliskeelseid 750 eksemplari.

Heakorra kampaania ajal jagas AS Tallinna Vesi linnaosadele tasuta mulda, et aidata taastada rikutud haljasalad pärast lumerohket talve. Kasvumulla veo korraldasid ja selle eest tasusid linnaosade valitsused. Tallinna Keskkonnaameti tellimisel istutati linnaosades peenardele ja vaasidesse umbes 48 000 võõrasema.

AS-i Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus andmete kohaselt anti heakorra jooksul neile üle 622,28 tonni jäätmeid. Jäätmekogused linnaosade kaupa on järgmised:

• Haabersti	115,66 t
• Kesklinn	25,46 t
• Kristiine	55,98 t
• Lasnamäe	198,66 t
• Mustamäe	32,06 t
• Nõmme	64,48 t
• Pirita	52,04 t
• Põhja-Tallinn	77,94 t

Tallinna linnaosadest viidi heakorra kuul ära ligi 19 tonni rehve. OÜ KESTO ja Tallinna Keskkonnaameti andmetel koguti heakorra ajal ohtlikke jäätmeid Tallinnas järgmiselt:

• akud	415 kg
• patareid	240 kg
• lambid	1120 tk
• ravimid	96 kg
• värvid	10860 kg
• õli	1120 kg
• reostunud pakendid	1725 kg
• kemikaalid	28 kg
• elavhõbe	310 g
• õlifiltrid	5 kg
• elektroonika	2465 kg

Muu hulgas abistati linnaosade elanikke, koole ja lasteaedu haljasalade koristamisel ning kogutud prahi ja lehtede äraviimisel.

Heakorra veebileht: www.tallinn.ee/heakorra

An annual spring maintenance campaign – Maintenance Month – has been held in Tallinn since 2002. The Tallinn Environment Department has coordinated the campaign since 2005. The objective of Maintenance Month is to clean the city of winter rubbish in cooperation with various institutions, city district governments, the unemployed and people employed in social positions. This provides a good opportunity to engage citizens in maintaining the surroundings of their homes and to develop their environmental awareness by means of informative lessons held in city district governments, informative leaflets etc.

Various activities are performed in the city districts in the framework of the campaign from mid-April to mid-May, starting with collecting bulk materials from streets and ending with planting trees and flowers. Elimination of spontaneous landfill, collection campaigns for various types of waste and maintenance of roads and green areas are important activities for the purposes of waste management. Various waste treatment companies and contractual partners of the city cooperate with the city in Maintenance Month, while citizens, non-governmental organisations, apartment associations, students, youth organisations, pensioners and more are engaged in the actual work. The activities and topics related to Maintenance Month are publicised free of charge for the duration of the campaign in Estonian and Russian media channels, including a display on Freedom Square, city district newspapers, the Maintenance Month website and the 'A-Z of Maintenance' leaflet.

The Maintenance Month campaign in 2011 was organised by the Tallinn Environment Department in cooperation with the Tallinn Communal Department, Tallinn Transport Department and city district

governments. The campaign lasted from 16 April-15 May. Maintenance work was performed on green areas, illegal landfill was eliminated, playgrounds were seen to and events were organised in order to improve the awareness of citizens with regard to waste.

A notification campaign of waste management stations was organised during the month, with most of the financing received from the Environmental Investment Centre. The total cost of the campaign was €24,264.88, of which €21,220.20 was allocated by the Environmental Investment Centre and €3044.68 by the Tallinn Environment Department.

Reflectors with the Maintenance Month logo were ordered and handed out to participants as a way of thanking them. The Tallinn Environment Department drafted an informative leaflet entitled 'A-Z of Maintenance' in Estonian, Russian and English. The leaflet provides information regarding maintenance in the city and instructions for performing maintenance work around homes and regarding the possibilities for use, maintenance etc. of green areas, playgrounds, dog-walking grounds, cemeteries and other structures of and locations in the city. Among other

things, the leaflet provides information on who to talk to if you have any questions regarding maintenance in the city. The Estonian leaflets had a print-run of 2000 copies; the Russian leaflets 1500 copies; and the English leaflets 750 copies.

AS Tallinna Vesi delivered soil to city districts free of charge during Maintenance Month in order to help restore green areas after the snowy winter. Transportation of the soil was organised and paid for by city district governments. Approximately 48,000 violas were planted in flower beds and vases in the city on the order of the Tallinn Environment Department.

According to the data of AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus, more than 620 tonnes of waste was delivered during Maintenance Month. The amounts of waste by city district were as follows:

• Haabersti	115.66 t
• City Centre	25.46 t
• Kristiine	55.98 t
• Lasnamäe	198.66 t
• Mustamäe	32.06 t
• Nõmme	64.48 t
• Pirita	52.04 t
• Northern Tallinn	77.94 t

Approximately 19 tonnes of tyres were removed from Tallinn's city districts. According to the data of OÜ KESTO and the Tallinn Environment Department, hazardous waste was collected as follows in Tallinn during Maintenance Month:

• automotive batteries	415 kg
• batteries	240 kg
• lamps	1120
• medicinal products	96 kg
• paint	10860 kg
• oil	1120 kg
• contaminated packaging	1725 kg
• chemicals	28 kg
• mercury	310 g
• oil filters	5 kg
• electronic equipment	2465 kg

Among other things, citizens, schools and nursery schools in city districts were assisted in cleaning green areas and removing the collected refuse and leaves.

Website of Maintenance Month: www.tallinn.ee/heakorraluu

TALLINNA KALMISTUTE KORRASHOID

MAINTENANCE OF TALLINN'S CEMETERIES

Kalmistute kui meie kultuuripärandi osa säilimisele saab igaüks kaasa aidata, hooldades ja korrastades esivanemate hauaplatse ja hauatähiseid. 2011. aasta 11. mail toimus heakorraldus raames Metsakalmistul riikliku kaitse all oleva Kuulsuste künka kvartali hauaplatside korrastamine. Põhilised töötegitajad olid keskkonnaameti, finantsteenistuse ja kalmistuasutuse töötajad.

Metsakalmistule rajati 2011. aasta sügisel Riigikogu kantselei palvel matmisala parlamendiliikmetele. Tegemist on väga omapärase ja ainulaadse kujundusega matmisalaga Tallinnas. See on näide sellest, kuidas säilitada kogu kvartali olemasolev haljastus ning täiustada seda tänapäevaste maastikuarhitektuuriliste lahendustega. Matmisala koosneb all lohus asetsevast tseremooniaväljakust ja kirstumatuste tarbeks planeeritud laigest alast. Kujunduse keskseks elemendiks on urnimatusteks kujundatud järsk nõlvak, kuhu viivad graniittrepid, hauatähised hakkavad tulevikus asetsema kaldu, toetudes mäenõlvale. Üleval nõlva harjal on graniidist pingid, kus külalastajad saavad jalga puhata.

Tallinna kalmistute kasutamise eeskirjast tulenevalt on kõigil matmiskoha kasutajail kohustus sõlmida kalmistu haldajaga matmiskoha kasutamise leping. Kasutusleping sõlmitakse 15 aastaks. Lepingu vormi ja tingimustega saab tutvuda Tallinna Kalmistute veebilehel. Lepingu sõlmimine ja matmispaiga kasutamine on tasuta

teenus. Esimesel kahel aastal saab taotlusi esitada ja lepinguid sõlmida ainult elektrooniliselt. Lepingute sõlmimist paberikandjal alustatakse kolmandal aastal. Vältimaks kalmistute kontorite ülerahvastatust ja igapäevase töö häirimist, on linnavalitsuse teenindusbüroos elanike teenindamiseks avatud eraldi boks. Registreeritud on kokku 124 884 hauaplatsti. Oktoobri alguse seisuga on allkirjastatud 20 224 lepingut.

Kalmistumajanduse veebipõhine infosüsteem üldnimetusega Haudi on portaali X-Tee kaudu seotud riigi teiste registritega. Tegemist on kaasaegse lahendusega, mis on mõeldud kalmistute andmete (registre) korrastamiseks, ohutuks säilitamiseks ja igapäevase töö teostamiseks. Platsi kasutajate, matjate ja maetavate andmed võetakse otse rahvastikuregistrist. Tarkvara võimaldab kalmistutöötajatel, linnaametnikel ja ka üldsusel suhelda lihtsalt ja kiiresti ning praktiliselt paberivabalt. Loodud kaardimoodul võimaldab kalmistute töötajatel ise arvutis hauaplatse muuta ja ümber kujundada vastavalt tegelikule olukorrale. See tagab kalmistukaardi päevakajalisuse ning omavalitsusel pole enam vaja kaardi mõõdistamiseks investeerida. Kodanikel on võimalik kodust lahkumata otsida maetuid, tellida teenuseid ja sõlmida lepinguid üle Eesti kõikide Haudiga liitunud kalmistutega. Peale andmete säilitamise on register oluline ka ajalooäärtuste tutvustamise lisavõimaluse loomisel.

Eesmärgiga õpetada inimesi iseseisvalt sõlmima hauaplatside kasutuslepinguid, on koostöös Tallinna Keskkonnaameti hallatava asutuse Tallinna Kalmistud töötajatega läbi viidud hulgaliselt koolitusi ja teabepäevi linnaosade sotsiaal- ja päevakeskustes ning ümberkaudsetes

valdades. Omavalitsuste töötajatele, matusetoiminguid teostavatele firmadele ja elanikele toimus seminar, kus tutvustati põhjalikumalt „Tallinna kalmistute kasutamise eeskirja” ja uut kalmistuseadust (jõustus 2012. aasta 1. jaanuaril). Eesti Kommunaalmajanduse Ühingu kutsel korraldati Lääne-Eestis ja Saaremaal juba traditsiooniks saanud ringsõit, kus Eestimaa pargi- ja kalmistukultuuri tutvustasid kunstiajaloolased ja maastikuarhitektid. Ürituse sihtgrupiks olid kohalike omavalitsuste haljastuse ja heakorra ametnikud, kalmistute haldajad, projekteerijad, maastikuarhitektid, ajaloolased, kirikutegelased ning kõik teemast huvituvad isikud. Ringsõidu eesmärgiks oli kalmistukunsti kui omalaadse maastikuarhitektuuri ja ehituskunsti koondmälestise tutvustamine. Erinevad ajastud on kujundanud kalmistud harmooniliselt ühtseteks ajaloolisteks nekropolideks. Järjepideva ajaloolise mälu säilitamiseks on väga oluline korraldada võimalikult laiale avalikkusele mõeldud süstemaatilisi giidiga ringkäike kalmistutel ja kalmistuparkides.

Tallinna Kalmistud võttis aktiivselt osa Tallinna Keskkonnaameti rahvusvahelisest koostööst. Euroopa Ajalooliste Kalmistute Assotsiooni (ASCE) üldkogu otsustas käivitada 2 aasta pikkuse projekti „European Cemeteries Route ehk retk ajaloolistel kalmistutel”. 2011. jaanuaris arvati Tallinn ASCE üheks programmi liikmeks. Programmi on haaratud 60 kalmistut Euroopa 18 liikmesmaa 46 linnast. Programmi eesmärk on tutvustada ja säilitada Euroopa ajaloolise väärtusega kalmistuid kui olulist osa inimkonna kultuuripärandist. Jaanuaris toimus Barcelonas esimene seminar, et välja töötada kultuurirajale ühist kujundust ja ühtseid standardeid. Euroopa Nõukogu Kultuurikomitee kiitis projekti ametlikult heaks 6. mail Strasbourgis toimunud istungil. Vahepeal on toimunud liikmesmaades iseseisev töö – iga maa eraldi koostab oma lehekülge. Palju tööd on tehtud ja selle tulemusena on projekti veebilehel võimalik juba praegu tutvuda Tallinna Siselinna ja Metsakalmistu esitlusega.

Seni tehtud tööd tunnustas ka ÜRO Maailma Turismiorganisatsioon (UNWTO) ning projektile määrati Ulysses preemia žürii eriauhind. Selle preemia annab organisatsioon igal aastal avalike institutsioonide (valitsuse, avaliku ja erasektori koostöö) turismiettevõtete ja mittetulundusühingute turismiprojektidele, mis väärivad tähelepanu oma uuenduslikkusega turismipoliitikas (uuendused juhtimistegevuses, arengukoostöö, uued tehnoloogiad, keskkonna väärtustamine, ettevõtete sotsiaalse vastutuse suurendamine). Preemia anti ASCE asepresidendile üle 2. juunil 2011 Portugalis toimunud UNWTO ülemaailmsel turismi ja teaduse foorumil „Sild teooria ja praktika vahel”.

Märtsis Tallinnas toimunud ASCE juhatuse üldkogu korralise aastakoosoleku raames tehti koostöös Tallinna Kalmistutega Eesti kalmistukultuuri tutvustav ringsõit Kaitsevää, Kalamaja Siselinna ja Metsakalmistule ning veebipõhise kalmistumajanduse infosüsteemi Haudi tutvustus. Septembris osaleti Viinis ASCE üldkogu aruandeaasta- ja valimiskoosolekul ja seminaril „Modern influences on Significant Cemeteries ehk moodsad mõjud ajaloolistele kalmistutele”.

Tallinna Kalmistude veebileht: www.kalmistud.ee/Tallinn
projekti European Cemeteries Route veebileht: www.cemeteriesroute.eu/

Kas teate, et...
... kui inimene siia ilma sünnib on ta keskmine kehakaal sama, mis sellest ilmast lahkudes?! Keskmiselt on beebi sünnikaal 2,0- 3,5 kg. Ühe surnukeha kremerimisel (tuhastamisel) jääb temast järgi samuti keskmiselt 2,0- 3,0 kg tuhka.

Everyone can help preserve cemeteries, which form part of our cultural heritage, by maintaining and tidying the burial places and headstones of their family members and forefathers. Maintenance of nationally protected burial places in the area of 'Celebrity Hill' at Metsakalmistu (the Forest Cemetery) took place on 11 May in the framework of Maintenance Month. Most of the work was performed by employees from the Environment Department, the Financial Department and the cemetery.

Burial grounds were founded at Metsakalmistu for members of parliament in autumn 2011 at the request of the Government Office. The design of the burial grounds is distinctive and unique in Tallinn. It is a fine example of how to preserve the existing landscaping of the area whilst improving it using modern landscape engineering solutions. The burial grounds consist of a ceremonial square located in a hollow and a sloping area planned for coffin burials. The central element of the design is a steep slope for urn burials with granite stairs leading to the location. Headstones will be placed at an angle in future, resting on the slope. Granite benches are located at the crest of the slope where visitors can sit and gather their thoughts.

All of those who use the burial grounds will enter into an agreement to do so with the cemetery administrator pursuant to the rules of use of Tallinn's cemeteries. The agreement for use shall be entered into for 15 years. The form of the agreement

and the terms and conditions thereof can be accessed on the website of Tallinn's cemeteries. Entry into this agreement and use of burial grounds is a service that is provided free of charge. Applications can only be submitted digitally in the first two years. Agreements shall be entered into with everyone else in the third year. In order to avoid congestion of the offices of the cemeteries and interruptions to daily work, a separate desk has been opened for citizens at the City Government Service Bureau. A total of 124,884 burial grounds are registered in the register. As at the start of October, 20,224 agreements had been signed.

The web-based cemetery management information system called Haudi is linked to other state registers via the 'X-Tee' portal. This is a modern solution that is designed to be used for the systematisation and secure preservation of the data (registers) of the cemeteries of local governments and for performing everyday work. The data concerning users of the burial grounds, those in charge of burying and those being buried is collected directly from the population register. The software enables cemetery workers, city officials and the public in general to communicate easily and quickly with practically no paperwork. The map module thus created allows cemetery workers to change or remodel the burial grounds in the computer according to the actual situation. This ensures that cemetery maps are up to date and local governments have no need to invest additional money in map survey work. Citizens are also able to search for the locations of buried persons, order services and enter into agreements with all of the cemeteries in the Haudi system throughout Estonia without having to leave their homes. The register is also essential in terms of creating extra ways of introducing historical value in addition to data preservation.

Numerous training events and information days have been held in the social and day centres of city districts and surrounding rural municipalities in cooperation with workers from Tallinn Cemeteries, which is administered by the Tallinn Environment Department, with the objective of teaching people to independently enter into agreements for the use of burial grounds. A seminar was held for local government workers, companies that provide burial services and for citizens at which the rules of use of Tallinn's cemeteries and the national Cemeteries Act which entered force on 1 January 2012 were outlined. A tour guided by art historians and landscape engineers which has already become a tradition was organised in Western Estonia and Saaremaa at the invitation of the Estonian Association of Municipal Engineering with the purpose of showcasing Estonian park and cemetery culture. The target group of the event included landscaping and maintenance officials from local governments, administrators of cemeteries, planners, landscape engineers, historians, church officials and anyone interested in the subject. The objective of the tour was to introduce cemetery art as an original monument of landscape engineering and architecture. Various eras have shaped cemeteries as harmoniously integrated historical necropolises. For the purpose of preserving consistent historical memory, it is essential to organise systematic introductory guided tours in cemeteries and cemetery parks to as many people as possible.

Tallinn Cemeteries has actively contributed to the international cooperation of the Tallinn Environment Department. The General Assembly of the Association of Significant Cemeteries in Europe (ASCE) decided to initiate a two-year project called the European Cemeteries Route. As of January 2011, Tallinn was included as one of the members of the ASCE programme. The programme includes 60 cemeteries in 46 cities in 18 countries. The objective of the programme is to introduce and preserve cemeteries of historical value in Europe as an essential part of the cultural heritage of mankind. The first seminar was held in Barcelona in January with the aim of developing uniform standards and designs for the route. The Committee for Culture of the Council of Europe officially approved the project during a session on 6 May in Strasbourg. The relevant Member States have meanwhile performed independent work – every country is preparing its own website. A large part of the work has been completed, as a result of which it is already possible to access the Tallinn Siselinna and Metsakalmistu presentations on the website of the project.

The work performed has been recognised by the United Nations World Tourism Organisation (UNWTO). The project was awarded a special panel award of the Ulysses prize. This award is presented by the organisation annually for projects of public institutions (cooperation between the government and the public and private sectors), tourism undertakings and non-governmental organisations that are worthy of attention thanks to their innovative contributions to tourism policies (innovations in management activities, development cooperation, new technology, appreciation of the environment and increasing the social responsibility of undertakings). The award was given to the Vice President of the ASCE on 2 June 2011 during a universal forum for tourism and science of the UNWTO called 'Bridging Theory and Practice'.

An introductory tour of Estonian cemetery culture was conducted in cooperation with Tallinn Cemeteries in the framework of the regular annual meeting of the General Assembly of the ASCE held in March in Tallinn in order to showcase the Kaitseväe, Kalamaja, Siselinna and Metsakalmistu cemeteries, and the web-based cemetery management information system Haudi was also introduced. In September, the meeting of the General Assembly of the ASCE concerning the accounting year and electing the new management in Vienna and the 'Modern Influences on Significant Cemeteries' seminar were attended.

The website of Tallinn Cemeteries can be accessed at www.kalmistud.ee/Tallinn.

The website of the European Cemeteries Route can be found at www.cemeteriesroute.eu/.

Did you know that...

the average weight of a person at the time of birth is the same as at the time of death? The average weight of a newborn baby is 2.0-3.5 kg. The average weight of the ashes left after the cremation of a body is also 2.0-3.0 kg.

LINNA ROHELINE ILU

GREEN BEAUTY OF THE CITY

Seoses viimasel kümnendil hoogustunud ehitustegevusega tõusis järsult ka uushaljastuse rajamise maht. Nõudluse suurenemisel langes kahjuks puuistikute ning istutustööde tegemise kvaliteet. Sobivate riiklike normdokumentide puudumise tõttu alustati paar aastat tagasi haljastuse osakonna eestvedamisel ainulaadse puude istutamise korra koostamist. „Avalikele aladele puude istutamise kord” valmis 2011. aasta suvel ning kehtestati septembris Tallinna Linnavalitsuse määrusega nr 112. Uus kord määratleb avalikel aladel kasutatavate puuistikute kvaliteedi, samuti istutustööde projekteerimise, istutamise ning garantiiagekse hoolduse nõuded. Loodame, et uue korra järgimine tagab linnahaljastuse elujõulisuse, dekoratiivsuse ja pikaajalisuse.

Menetluses on määrus „Tallinna haljastute hoolduse nõuded”, mis kindlustab linnahaljastuse senisest eeskujulikuma hoolduse. Lähitulevikus valmib haljastuse tegevuskava, millega nähakse ette uute haljastute rajamine ja olemasolevate rekonstrueerimine aastani 2025.

2011. aastal muutus raieloa taotlemine oluliselt lihtsamaks. Tallinna Linnavolikogu kehtestas 19. mail 2011. aastal määrusega nr 17 uue korra „Puu raieks ja hoolduslõikuseks loa andmise tingimused ja kord”. Sellega reguleeritakse endisest täpsemalt ja arusaadavamalt loa taotlemise protseduuri ning juriidilisi küsimusi. Nüüd on e-posti aadressi ja ID-kaarti omaval kinnistuomanikul võimalik taotlus esitada ning raie- või hoolduslõikusluba kätte saada e-teenusena.

Paindlikumaks muutus asendusistutuste kavandamine. Endiselt tuleb ehitustööde käigus raiutavad väärtuslikud puud asendada uutega, kuid uus asendusistutuse arvutamise meetodika võimaldab puude asemele istutada näiteks ilupõõsaid, kui antud istutuskoha tingimused seda nõuavad.

Sügisel uuendati kõrghaljastust kesklinna kahe tänava ääres. Suurem istutustöö toimus Torupilli asumis K. Türnpu tänaval. Vanast, algselt 50-puulisest jalaka-künnapuu alleest oli alles vaid 15 poolenisti kuivanud ja mädanikutunnustega puud. Õnnetuste ennetamiseks need suvel langetati. Uuteks puudeks valiti läänepärnad, mis on küllalt vastupidavad haigustele ja intensiivsest liiklusest põhjustatud saastele. Parimate kasvutingimuste tagamiseks vahetati haljasribal välja pinnas ning puud istutati üksteisest ca 10 meetri kaugusele kahte ritta. Mehaaniliste vigastuste vältimiseks paigaldati tugevad metalltorust tüvekaitsed.

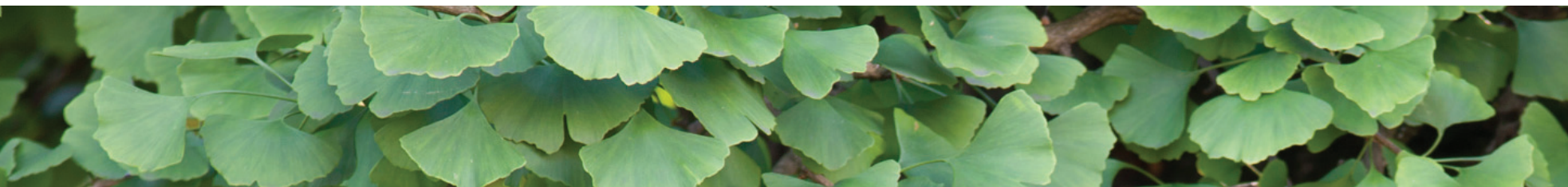
Mere puiestee alguses Kanuti aiaga piirneval tänavalõigul asendati rida murdumisohtlikke hõberemmelgaid. Kuna tegemist oli kõnniteega, siis eemaldati istutusala sillutis ning rajati spetsiaalne tugipinnas, mis võimaldab puujuurtel loomulikult areneda. Arvestades rohkete maa-aluste trasside kulgemist, istutati siia tänavapuudeks 7 läänepärna.

2011. aastal (detsembri seisuga) väljastas Tallinna Keskkonnaamet 1290 raieluba 17 049 puule. Nende hulgas oli palju halvas sanitaarses seisundis või kuivanud puud, ent ka sadu linna suurtelt ehitusobjektidelt (näiteks Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine) likvideeritud elujõulisi puud.

Kas teate, et ...

... Tallinna vanim, umbes 100 aastane Ida-Aasia päritolu amuuri korgipuu kasvab Hirvepargis (h=16,0 m, ü=163 cm).

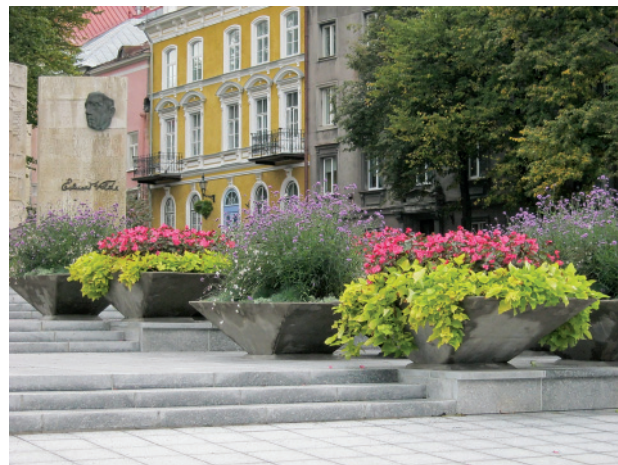
... Eesti vanim (üle 80 aasta) ja suurim Põhja-Ameerika päritolu virgiinia kadakas kasvab Soo tn 11 hoovis (h=7,7 m, ü=60).

Asendusistutuse raames istutati avalikele aladele 5049 puud ja põõsast. Suurim kogus eriliigilisi taimi istutati Kadrioru pargi jaapani aeda (1192 puud ja 928 põõsast). Ususistutusi tehti Mustamäe turule (475 põõsast) ja Lasnamäe turule (24 puud ja 2405 põõsast). Ka K. Türrpu ja Mere puiestee alleede taastamine toimus asendusistutusena.

2011. aasta oli linnaruumi kujundamisel uute algatuste aasta. Aprilli lõpust oktoobri keskpaigani kaunistasid Tallinna linna 23 suvelillepeenart, 252 lillevaasi ning alates juunist ka 18 lilletorni ja 87 lilleamplit. Kokku istutas Tallinna Keskkonnaamet 2011. aastal 47 300 kevadlille ja 49 000 suvelille. Linnakodanikku ootas õiteil nii parkides jalutades kui ka linnatänavatel liigeldes. Olulisim muudatus seisnes linnatänavatele kompaktsemate lillekompositsioonide loomises – linnaruumi tekitati lillesaared – ühistranspordipeatustes paiknenud üksikud vaasid koondati nii jalakäijate kui autoliikluse sõlmkohtadesse (näiteks: Endla-Luise-Sõpruse ristmik, Sõle tn ja Paldiski mnt ristmik, Mere pst ja Ahtri tn ristmik jne).

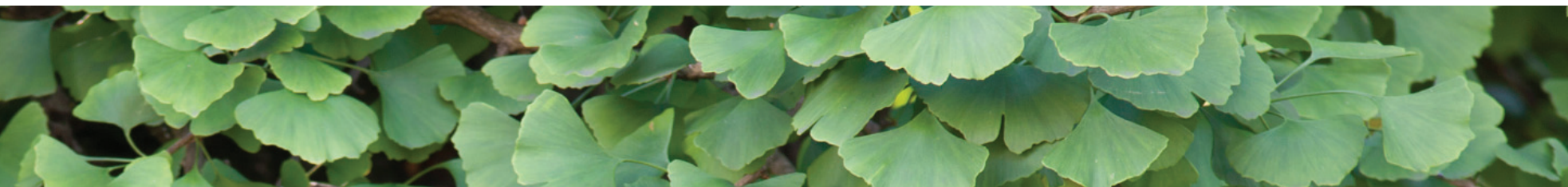
2011. aastal linna kaunistanud lilleamplid ja lilletornid tagasid sujuva ülemineku kevadlilledelt suvelilledele, sobitades kompositsiooniliselt nii kevadise kui suvise õitseajaga. Suvelillettornid olid valdavalt planeeritud liiklussaartele koos lillevaasidega, kuid Kaarli pst-l sai neid imetleda ka omaette rühmana ning Estonia pst-l lisasid nad hoopiski vertikaalsust lillepeenrasse. Kui lopsakaid lilleamplid kasutati peamiselt vanalinnas, siis Õismäe tee ringil kõitsid linlase pilku lillepuuamplid koos püsikute ja mägimändidega.

Eelmistest aastatest erinev oli ka lilletaime valik. Kevadistutuses kasutati lisaks võorasemale ka aed-pärdiklille, kes sarnaselt võorasemaga talub kevadisi temperatuurikõikumisi, ent õitseb rikkalikult kuni sügiseni. See võimaldas teostada mõnel peenral vaid ühekordset istutust. Esmakordselt istutati sellel aastal osade peenarde (Pärnu mnt ning Narva mnt ja Pirita tee lillepeenar) muustritesse koos võorasemaga ka hõbelehte, kes samuti kannatab väikesi külmakraade ja on dekoratiivne hilissügiseni. Hõbelehest äärismuster võimaldas linnakodanikul nautida kujunduse erinevust kevadlilledele ja suvelilledele perioodil ning pakkus silmarõõmu ka ajal, mil kevadlilled vahetati suvelilledele vastu. Lillepeenardel kasutati nii „vanaema aiast pärit” aeddaalia sorte, tuttavaid begoonia-variatsioone kui ka uusi ja perspektiivseid taimi kalevikeppi, argentiina raudürti jt.

Tasub märkida, et 2011. aastal olid taimede valiku lähtealusteks traditsioonid. Taani Kuninga Aia peenar kujundati Taani lipu punases ja valges värvigammas.

Harmooniline värvikooslus ilmnis Estonia pst lillepeenral – roosad, valged ja lillad toonid. Kontrasti värv ja tekstuuris esindasid vaasid E. Vilde mälestussamba juures, kus punased tugevad hübriidbegooniad vastandusid graatsilistele valgevahulistele kalevikeppidele. Värv loodusest oli võimalik vaadelda Narva mnt ja Pirita tee ristmiku lillepeenral, kus õitsesid päikeseloojangu toonides aeddaaliaid. Õhulisuse näitena võib tuua Viru ringi lahenduse, kus ühtse vaibana laotunud lillepadja kohal kõrgusid õhulised argentiina raudürdid. Paljudes kohtades lisas linnakeskkonnale värskest kõrreline stepirohi nii vaasides, peenras kui ka tornides koos kaste- ja vihmapiiskade sillerdusega graatsilistel kõrtel.

The volume of foundation of new landscaping has increased rapidly along with the increase in construction activities over the last decade. Unfortunately, as demand has increased, the quality of plants and planting work has decreased. In the absence of suitable national regulative documents, preparation of a unique procedure for planting trees commenced a few years ago on the initiative of the Landscaping Division. The Procedure for Planting Trees in Public Areas was completed this summer and established in September by Regulation no. 112 of Tallinn City Government. The new procedure specifies the quality of plants to be used in public areas as well as requirements for planning, planting and warranty maintenance for planting work. We hope that adherence to the new procedure will ensure that city landscaping is hardy, decorative and long-lasting. A regulation entitled 'Requirements for Maintenance of Green Areas of Tallinn' is being prepared. This regulation will ensure more prudent maintenance of city landscaping than previously. A landscaping activity plan shall be completed in the near future, providing plans for the establishment of new green areas and reconstruction of existing green areas up to 2025.

In 2011, applying for felling permits was significantly simplified. Tallinn City Council established a new procedure with Regulation no. 17 'Conditions and Procedure for Granting Permit for Felling and Maintaining Trees' of 19 May 2011. This regulates the procedure of applying for a permit and legal issues in more detail and more clearly. Owners of registered immovables who have an e-mail address and an ID card are now able to submit their applications and receive permits as an e-service.

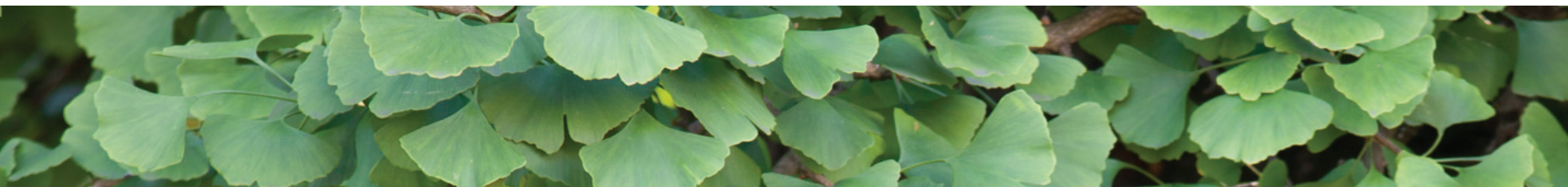
Planning of replacement planting became more flexible. Valuable trees felled in the course of construction work are still replaced with new trees, but the new methodology for calculating replacement planting allows for the planting of e.g. decorative bushes instead of trees if rendered necessary by the conditions of the location.

Tall greenery was renewed on two streets in the city centre. The most substantial planting work took place on K. Tümpu Street in Torupilli. Only 15 semi-dried trees with signs of rot remained of the old elm avenue, which initially consisted of 50 trees. The trees were felled in the summer to prevent accidents. The common lime was chosen as the new species, as it is resistant to disease and the pollution caused by intensive traffic. In order to ensure the best growing conditions, the soil on the green strip was replaced and the trees were planted in two rows approximately 10 metres apart. Strong trunk covers made of metal piping were installed in order to avoid mechanical damage.

A row of white willows that was hazardous in terms of breakage was replaced on Mere Avenue in the section bordering Kanuti Garden. As the area included a pavement, this was removed from the planting area and special support soil was created that allows the roots to develop normally. Seven common limes were planted here, bearing in mind the numerous underground utilities.

The Tallinn Environment Department issued 1290 felling permits for 17,049 trees in 2011 (up to December). Many of the trees were in a deteriorated state or dry, but hundreds of firm trees were also removed from large-scale city construction sites (e.g. reconstruction of the Ülemiste traffic junction).

In the framework of replacement planting, 5049 trees and bushes were planted in public areas. The largest number of plants of various species was planted in the Japanese Garden of Kadriorg Park (1192 trees and 928 bushes). New planting included the Mustamäe market (475 bushes)

and Lasnamäe market (24 trees and 2405 bushes). Renewal of the avenues on K. Türipu Street and Mere Avenue also took place as replacement planting.

The year was one of new initiatives in shaping urban space. The City of Tallinn was decorated with 23 summer flower beds and 252 flower vases from the end of April to mid-October as well as 18 flower towers and 87 hanging flower baskets from June. The Tallinn Environment Department planted a total of 47,300 spring flowers and 49,000 summer flowers in 2011. Floral beauty awaited citizens strolling in parks and moving about the city streets. The most significant change was the creation of compact flower compositions on city streets by creating islands of flowers in urban space: single vases formerly located at public transport stops were concentrated in central points for pedestrian and vehicle traffic (e.g. the Endla/Luise/Sõpruse junction, the Sõle/Paldiski intersection and the Mere/Ähtri intersection).

The hanging flower baskets and flower towers that decorated the city provided a smooth transition from spring flowers to summer flowers, matching the composition in terms of spring and summer blossoms. The towers of summer flowers were mainly planned for traffic medians along with flower vases, yet they formed a separate group on Kaarli Avenue and added a more vertical look to the flower beds on Estonia Avenue. While lush hanging baskets were mainly used in the Old Town, the hanging flower baskets on the Õismäe Road circle caught the eye of citizens along with perennial plants and mountain pines.

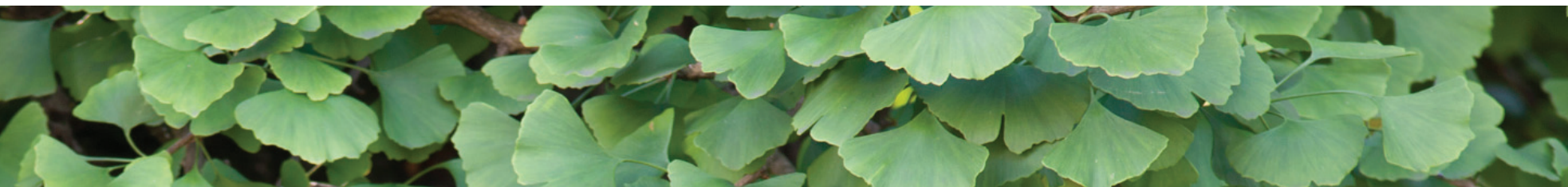
The choice of flowers was also different compared to previous years. The monkey flower (which can tolerate spring temperature changes in a similar way to the viola and yet blossoms generously until autumn) was used in addition to the viola for spring planting. This required only one instance of planting in some flower beds. For the first time in the year, dusty millers were planted in some flower beds (Pärnu Highway, Narva Highway/Pirita Road) along with violas. The dusty miller can also bear temperatures a few degrees below zero and maintains its decorative look until late autumn. The border pattern formed by the dusty miller allowed citizens to enjoy the difference in planting during the periods of spring flowers and summer flowers and also offered a feast for the eyes in the period when spring flowers were replaced with summer flowers. Flower beds used species of the dahlia and familiar variations of the begonia as well as the white gaura and purpletop vervain as new and promising species.

It must be noted that the basis of choosing the plants for 2011 lay in tradition. The flower bed of the Danish King's Garden was designed in the red and white colours of the Danish flag. A harmonious colour association was apparent in the Estonia Avenue flower bed – shades of pink, white and purple. The vases by the Eduard Vilde monument, where the strong red of the hybrid begonias met the graceful white of the gaura, represented a contrast in colour and texture. It was possible to observe the colours of nature in the flower bed at the Narva Highway and Pirita Road junction, where dahlias in sunset colours blossomed. The solution on Viru Square, where the purpletop vervain towered over the flower bed and extended out as a uniform blanket, can be highlighted as an example of etherealness. The pheasant's tail grass in vases, flower beds and towers along with the iridescence of dewdrops and rain on the graceful blades added vigour to the urban environment in many places.

Did you know that...

the oldest Amur cork tree (which is native to eastern Asia) in Tallinn is about 100 years old and grows in Hirvepark (h=16.0 m, d=163 cm)?

the oldest (over 80 years) Eastern Redcedar, which is native to North America, grows in the yard of Soo Street 11 (h=7.7 m, d=60 cm)?

50 AASTAT OASI TALLINNA LINNAS

50 YEARS OF OASIS IN TALLINN

Kesklinnast kõigest 15-minutilise autosõidu kaugusel asuval Tallinna Botaanikaaial täitus 1. detsembril 50. tegutsemisaasta. Poolsajandi jooksul on jõutud Läänemere-regiooni botaanikaaedade seas üheks kaasaegseimaks.

Üsna heitliku minevikuga teadus- ja haridusasutusest on tänaseks saanud ka moodne külastuskeskus, mis võimaldab „läbida kogu maailma” vaid mõnetunnise jalutuskäiguga. Eesti ühe esimese maastikuarhitekti, Aleksander Niine loodud dendropark ning tänaseks täielikult uuendatud troopilised ja subtroopilised kasvuhooned on üks meelispauku nii linlasele kui ka turistile. Tallinna Botaanikaaed on muutunud linnalooduse tõeliseks pärliks.

Botaanikaäia näol on tegemist Eestis haruldase nähtusega, olles ainus teadusasutus, mis kuulub kohalikule omavalitsusele. Omal ajal Teaduste Akadeemia alt „päästetud” botaanikaaed on näinud vaeva teadustöö elus hoidmisega selle rahastamise iseärasustest tulenevalt, kuid on täna siiski vitaalne ning lootustandva tulevikuga. Tallinna Botaanikaäia teadurid on viimasel aastal uurinud ohustatud sõnajalaliike nii Eestis kui Havai saarestikus ning järgmise sammuna algasid ettevalmistused kunstlike kasvukohtade rajamiseks botaanikaäia territooriumile. Tulemusena on kuus üleilmselt ohustatud sõnajalaliiki laboris paljundamisel.

Teadustöö kõrval üha enam arenev ja uuenev looduskool on võitnud paljude Tallinna koolilaste südamed. Õppekavakohastest programmidest võtab osa tuhandeid lapsi aastas, sest kes ei sooviks õppida kliimavõõtmeid või mullakoostist looduses, ise vahetult nähes, katsetades ja kogedes.

Tulemusi andev teadustöö ja rõõmust kilkavad lapsed looduskoolis ei hõlma aga sugugi botaanikaäia kogu tegevust, üha enam paistab aed silma ka külastus- ja konverentsikeskusena. Paarikümne hektari suurune dendropark ja kolm ekspositsioonikasvuhoonet pakuvad külalistele suurepäraselt läbilõiget maailma kliimavõõtmetest ja taimestikust. Pea iga kuu toimuvad näitused aitavad kaasa looduse paremale mõistmisele ja annavad näpunäiteid sellega iseseisvaks sõbrustamiseks. Kõige enam külastatud orhideede näituse huviliste arv küünib koguni kaheksa tuhande piirile! Kokku oli külastajaid 2011. aastal juba 46 747, mis näitab inimeste kasvanud soovi loodusega lähemalt sõbraks saada ning tänu ilu loovatele ja nõu andvatele aednikele ja meetodikutele on küllatulek eriti meeldiv.

Kas teate, et...

...palmimajas kasvab kasvuhoonete suurim taim - kanaari datlipalm (*Phoenix canariensis*), kelle külvas poja sünni puhul 1930.aastal Botaanikaäia esimese direktori Arnold Puki isa, kuulus mõisaednik Juhan Pukk.

Külastajale mõeldes ja oma tegevuste paremaks tutvustamiseks loodi uus veebileht www.botaanikaaed.ee. Võrgupõhine pileтите lunastamine, õiekalender parajasti õitsevate taimedega ning kasulikud nipid taimedega kodus toimetulemiseks on vaid näputäis uue kodulehe võludest. 2011. aastal pakuti peredele ja looduses liikujale lisaks kollektsioonide imetlemisele ka mitmeid uusi tegevusi. Üheksal korral toimus palmimajas perepäev väga erinevate tegevuste ja ekskursioonidega, suve kõrghetkeks oli suur muusikafestival, kus esinesid teiste seas ka Koit Toome ja Pirjo Levandi. 2011. aasta näitas ilmekalt, et linlasele meeldib selles looduse oasis käia igal juhul, kas siis perega nukuteatris, sõpradega kepikõndi harrastamas, jooksmas või head muusikat kuulamas. Kindlasti kavandatakse juba tuttavaid tegevusi ja pakutakse ka palju uut. Ühe üllatusena on 2012. aastal kavas Baltikumi esimene tulbifestival.

Kinnituse sellest, kui paljud botaanikaaeda tulla soovivad, on andnud internetiturunduse kasutamine. Portaalide kaudu soodsamaid pileteid saanuna on siin käinud üle kahe tuhande inimese. Selleks, et tänada kõiki neid, kes Tallinna botaanikaaeda edusammude juures aidanud on ja sinna ikka ja jälle tee leiavad, tähistati vääriliselt viiekümnendat aastapäeva. Traditsioone austades korraldati 2011. aastal kuendat korda Tallinna keskkonnaseisundit ja selle muutusi kajastav konverents „Inimmõju Tallinna keskkonnale”.

Eelöeldut kokku võttes võib nentida, et viiekümnendat aastapäeva on vääriliselt tähistatud. Istutatud on juubelipuu, täiendatud ekspositsioone, korraldatud üritusi ja tutvustatud Eesti üht unikaalseimat paika.

Kohtumiseni Tallinna Botaanikaaias!

Kas teate, et...

... kõige kõrgemad puud on botaanikaaias lehtpuudest salikaariumi servas olevad berliini paplid (*Populus × berolinensis*) Ü=373 cm, H=30 m ja okaspuudest okaspuu tiigi lähedal olevad harilikud ebatsuugad (*Pseudotsuga menziesii*) Ümax=239 cm, H=24 m.

The Tallinn Botanical Garden, which is located just 15 minutes from the city centre, celebrated its 50th anniversary on 1 December. In half a century, it has become one of the most modern botanical gardens in the Baltic Sea region.

A scientific and educational institution with a rather hit-and-miss past, it has become a modern visitor centre at which you can see the entire world in just a few hours. The dendrological park created by Aleksander Niine – one of the first Estonian landscape architects – as well as the completely renovated tropical and subtropical greenhouses are some of the favourite places among locals and tourists. The garden has become a true pearl of nature in the city.

The Botanical Garden is a rare example in Estonia, as it is the only scientific institution that belongs to a local government. The site, which was 'rescued' from the Academy of Sciences in the grim past, has seen great efforts made to continue research work due to the peculiarities of its financing, and yet today it is full of life and looking towards an encouraging future. In 2010, research fellows from the Tallinn Botanical Garden

studied the endangered *Dryopteris* species in Estonia as well as the Hawaiian Islands and preparations were made to create artificial habitats in the gardens. Six globally endangered *Dryopteris* species are being reproduced in the laboratory as a result thereof.

The nature school, which has steadily developed and modernised in addition to its research work, has won the hearts of many Tallinn students. Thousands of children per year participate in programmes that meet the curriculum – who would refuse the opportunity to learn about climate zones or the composition of soil by testing them in nature with their own hands and seeing all of it with their own eyes?

However, the resourceful research work and squealing children at the nature school do not encompass all of the activities of the Botanical Garden; it is ever more apparent as a centre for visitors and conferences. The dendrological park, which extends over several dozen hectares, and the three greenhouse exhibition centres offer a wonderful cross-section of climate zones and biota from around the world. Exhibitions, which are held here almost monthly, help us understand nature better and instruct us on the independent research thereof. Nearly 8000 visitors feasted their eyes on a recent orchid exhibition, while the total number of visitors (46 747) is a clear indicator that there are plenty of people who wish to become friends of nature. Also, gardeners and specialists make their visits especially pleasant by creating beauty and providing advice.

The new website www.botaanikaaed.ee was created with great attention paid to visitors and showcasing the activities of the garden more effectively. Online booking, a flower calendar with currently blossoming flowers and useful tips for handling plants at home are just a few of the charms of the new website. Several new activities in addition to admiring the collections were offered for families and people who are fond of moving about in nature. A family day was held nine times in the Palm House with different activities and tours in addition to a grand music festival at the peak of summer with Estonian artists such as Koit Toome and Pirjo Levandi. The year showed vividly that citizens like visiting this oasis of nature, either to see a puppet show with children, take part in Nordic walking, go running or listen to good music. Familiar and many new activities are already being planned. The first tulip festival in the Baltic States is planned as one of the surprises in 2012.

Internet marketing provides confirmation of how many people want to visit the Botanical Garden. Over 2000 visitors came when cheaper tickets were offered through web portals. Tickets sold in the thousands and were sold out within half a day! The 50th anniversary was celebrated to thank everyone who has helped the Tallinn Botanical Garden in its achievements, as well as people who find their way to the Garden every

now and again. Having a regard for tradition, the 'Human Impact on the Environment of Tallinn' conference was held in 2011 for the sixth time, reflecting the environmental status of Tallinn and changes therein.

It can be said that the 50th anniversary was celebrated as it should have been. A jubilee tree was planted, exhibits were improved, events were held and one of the most unique locations in Estonia was proudly showcased. See you at the Tallinn Botanical Garden!

Did you know that...

the tallest deciduous trees in the Botanical Gardens are the Berlin poplars (*Populus × berolinensis*, $d=373$ cm, $h=30$ cm), which grow in the eastern part of the salicarium, and the tallest coniferous trees are the Douglas firs (*Pseudotsuga menziesii*) that grow near the pond (max. $d=239$ cm, $h=24$ m)?

the biggest plant of the greenhouses grows in the Palm House? It is the Canary Islands date palm (*Phoenix canariensis*) planted in 1930 by the famous manor gardener Juhan Pukk, the father of the first director of the Botanical Gardens Arnol Pukk, to mark the birth of his son.

KESKKONNAHARIDUS ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTJANA

IMPROVEMENT OF ENVIRONMENTAL AWARENESS OF CITIZENS BY MEANS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION

Keskkonnaharidusel on elanikkonna keskkonnateadlikkuse suurendamisel oluline roll. 2011. aastal täideti keskkonnahariduses jätkuvalt „Tallinna Keskkonnahariduse arengukavas 2008–2014” püstitatud eesmärgid.

Märkimisväärseks 2011. aasta sündmuseks võib pidada Euroopa Regionaalarengu fondi Kesk-Läänemere programmi INTERREG IVA projekti „Ühtne suhtlev Baltikum – COBWEB” edukat läbiviimist. Projekti käigus valmis 15 õppekavakohast loodusõppeprogrammi, osa Aegna, osa Tallinna Botaanikaia loodusmajale. Lasteaialastele meeldis Aegna saare jaoks tehtud 10 programmi enim mänguline „Piraadiprogramm”, põhikoolile „Kotkana Aegnal” ja gümnaasiumi tasemele rollimäng „Aegna ja Tallinna ühendsilla rajamine”. Tallinna Botaanikaia programmidest olid populaarseimad „Muld ja taimed” ja „Varakevadine õppepäev õpetajatele Tallinna Botaanikaaias”. Projekti COBWEB raames valmisid sellised sisukad ja kõrgetasemelised õppematerjalid nagu keskkonnamängude raamatud lasteaedadele ja koolidele, Aegna pusled 5–9- ja 10–16-aastastele lastele, õpimapid „Läänemere kalad” (43 liiki) ja „Õuetaimed” (30 liiki), CD „Tallinna Botaanikaia varakevadised lilled”, õppematerjal „Puud ja pöösad” (21 liiki) jt. Kogu info projekti kohta on saadaval ka Tallinna Keskkonnaameti veebilehel.

On meeldiv tõdeda, et Aegna loodusmaja populaarsus kasvab aasta-aastalt. Looduse süvahuviga õpilastele korraldati koostöös MTÜ-ga Metsanoorte Ühendus augustis Aegnal lastelaager, kus osales 30 õpilast 9 Tallinna koolist. Juhendajateks oli 9 õpetajat, laagri toimumist rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Tagasiside laagrist oli positiivne. Kokku külastas Aegna loodusmaja suvelaagrites, õppepäevadel, seminaridel, töönõupidamistel jt üritustel 3182 loodushuvilist. Ka Tallinna Botaanikaaias kulges haridustöö 2011. aastal edukalt. Tallinna Botaanikaaeda külastas 46 747 inimest, mis ületab eelnevate aastate näitajaid. Aasta jooksul on botaanikaaias tehtud peaaegu 300 ekskursiooni, oli võimalik külastada 10 näitust. Nende seas olid „Maailma ohustatud taimeliigid”, orhideenäitus, „Kuulsad ja kummalised taimeriigid” kevadel, roosipäevad ja liiliate näitus suvel ning daaliate näitus sügisel.

Jätkusid juba kuuendat aastat läbiviidavad õppekavakohased programmid üldhariduskoolide õpilastele (I poolaastal KIKi toetusel, II poolaastal Tallinna Keskkonnaameti toetusel). 2011. aasta veebruarist kuni oktoobrini osales 55 klassi kokku 1249 õpilasega. Jätkatakse traditsiooniliste programmidega ning lisandus ka uus COBWEBi projekti raames väljatöötatud programm „Muld” (7.–10. klass). Õpilasi jätkub ka TBA huviringi „Looduslaps”, mis toimub kaks korda kuus oktoobrist maini, ringi nimekirjas on 25 õpilast, tegelikke osalejaid 16. KIKi toel on (taas)rajamise lõpusirgel aastaringiselt vaadeldav maailmas ainulaadne samblike-, sammalde ja puuseente püsinäitus välitingimustes, kus tutvustatakse nende organismirühmade levinumaid esindajaid Eestis.

Nagu tavaks saanud, jätkusid õuesõppe raames linnulauluhommikud Tallinna üldhariduskoolidele. Aprillis-mais said linnutarkust kokku 836 õpilast 15 kooli 36 klassist. Kokku on Tallinna linnulauluhommikutel 5 aasta jooksul osalenud 3470 õpilast 65 kooli 145 klassist. Loodusringide töö tõhustamisel rahastati Tallinna Nõmme Noortemaja Loodusmaja elavnurga töid ja tegemisi. Koostöös Lehola Keskkonnahariduskeskusega viidi läbi projekt, mille raames ehitasid kooliõpilased lasteaedadele linnusöögimaju. Söögimajade ehitusmaterjal saadi Metsatööstuskeskusest, linnutoidu andis Tallinna Keskkonnaamet. Iga kool kirjutas (põletas) linnumajale ka oma kooli nime, et lasteaed saaks pärast selle kättesaamist saata koolile pilte ja tänukaarte. Ristiku Põhikoolis, kus söögimajad laiali jagati, toimus ka lasteaiaõpetajate koolitus. Neile tutvustas linde, kes võivad söögilauale sööma tulla, ja andis nõu, kuidas linde toita ja söögimaja

hooldada, harrastusornitoloog Peep Veedla. Projekti positiivsust ja uudsust hindasid nii koolid kui lasteaiad. Tallinna Linnuklubi korraldas Eesti Vabaõhumuuseumis looduskaitse kuule pühendatud traditsioonilise õpilaste looduskaitse viktoriini, kus osalejaid oli ligi 150.

Septembris toimus Lehola Keskkonnaharidusekeskuse eestvedamisel juba tavapäraseks kujunenud Tallinna lasteaedade keskkonnahariduse konverents. Sel aastal oli seoses rahvusvahelise metsa-aastaga konverentsi teemaks „Kohtume metsas”. Sellele eelnevalt toimunud õpetajakoolitusel Aegviidu metsaretke päeval, kus osales 78 õpetajat, tutvuti rabaga ja seal kasvavate taimeliikidega ning meisterdati taimedest seinapilte. Septembri lõpus sai külastada Kullo lastegaleriis näitust „Mina ja keskkond”. Novembris korraldasid Haridusamet ja Keskkonnaamet koostöös Tallinna koolijuhtidega keskkonnaharidusliku konverentsi „Keskkonnasõbralik kool II – väärtused ja võimalused”, sihtgrupiks sel korral Tallinna üldhariduskoolide õppealajuhatajad, keda oli konverentsil 73.

Rahvusvahelises koostöös saime meeldivalt positiivset tagasisidet Moskvast. Koostöös Moskva Looduskasutuse- ja Keskkonnakaitse Ametiga toimus augustis Moskva õpilaste looduslaager Eestis. Laagri programmi üheks osaks oli tutvumine Tallinna ja Eesti looduskaitsealadega (Lahemaa Rahvuspark), loodusobjektidega ja loodusradadega ning metsaprogrammiga Sagadi Looduskoolis. Külastati ka Tallinna Botaanikaaeda, Tallinna Loomaaeda, Tallinna Nõmme Noortemaja Loodusmaja ja Eesti Vabaõhumuuseumi ning osaleti Aegna saare loodusretkedel, kus õpiti tundma saare taimestikku, linnustikku, kivikülve jt loodusobjekte. Looduslaagris osales Moskvast 20 külalist. Moskvalased hindasid looduslaagrit igati edukaks ja algatust edasiarendamist väärivaks.

Tallinna Nõmme Noortemaja (TNNM) Loodusmajas toimusid õppeperioodi jooksul huvikooli kaheksas ringis iganädalased tunnid umbes sajale 5–18-aastasele lapsele. Huvikooli õpetajatest moodustunud MTÜ Nõmme Loodusmaja viis projektitööna Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastusel läbi loodushariduslikke aktiivõppetunde, reise ja laagreid ning korraldas avalikke üritusi kokku umbes 5000 inimesele. TNNM ja Tallinna Keskkonnaameti rahalisel toel säilitati kogu Tallinna lastele tähtis elavnurk, kus saab loomadega vahetult suhelda ning küsida nõu lemmikloomade pidamise kohta, et vältida väikeloomade järelemõtlematut soetamist. Koostöös MTÜ Loomakaitse Liiduga alustati kogu õppeaasta toimuvat lemmikloomaloengute sarja kõigi Tallinna koolide 1.–3. klassidele. MTÜ on arendanud ka rahvusvahelist koostööd – osaleti koos Moskva noortega ühislaagris Aegnal, maja retkejuhid said öuesõppe koolitust Rootsi Kuningriigis, alustati pikaajalist Comenius Regio ühisprojekti, kus partneriteks on THA, Nõmme PK ja Rootsi koolid.

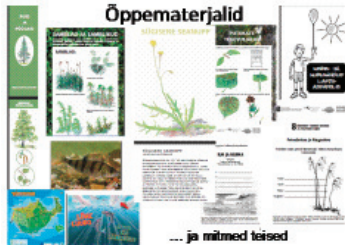
15. detsembril 2011 moodustati Tallinna Linnavolikogu otsusega nr 207 SA Keskkonnakogu, mille eesmärgiks on suurendada keskkonnateadlikkust ning edendada keskkonnaharidust ja keskkonnakaitsetegevust. Seega on Tallinna Keskkonnaameti juhtimisel loodud head eeldused keskkonnateadliku linnakodaniku kujundamiseks ja eluterve linnaruumi tagamiseks.

Tallinna keskkonnahariduse portaal: www.tallinn.ee/est/Keskkonnaharidus-Tallinnas
Tallinna Nõmme Noortemaja loodusmaja veebileht: www.nommeloodusmaja.ee
Projekti „Ühtne suhtlev Baltikum – COBWEB” veebileht: www.tallinn.ee/COBWEB

Environmental education has an important role in raising the environmental awareness of the population, and the objectives provided in the Tallinn Environmental Education Development Plan 2008-2014 concerning environmental education were met once again.

A noteworthy event in 2011 was the successful implementation of the 'Communicating the Baltic – COBWEB' project of the Central Baltic INTERREG IV A programme of the European Regional Development Fund. 15 programmes for nature studies for the nature houses of Aegna and Tallinn supporting the curriculum were prepared in the course of the project. Of the ten programmes prepared for the island of Aegna, nursery school children liked the playful 'Pirate Programme' the most, while basic school students preferred the 'On Aegna as an Eagle' and upper secondary school students enjoyed the role-playing game 'Establishing a Bridge between Aegna and Tallinn'. The Tallinn Botanical Garden introduced the programmes 'Soil and Plants' and 'Early Spring Study Day for Teachers at the Tallinn Botanical Garden'. Comprehensive, high-quality study materials were also prepared in the framework of the COBWEB project, such as books of environmental games for nursery schools and schools, Aegna puzzles for children aged 5-9 and 10-16, the 'Baltic Sea Fish' study folder (43 species), the 'Outdoor Plants' study folder (30 species), the 'Early Spring Flowers at the Tallinn Botanical Garden' CD, the 'Trees and Bushes' study materials (21 species) and more. Information regarding the project can be accessed on the website of the Tallinn Environment Department.

We are pleased to note that the popularity of the Aegna nature house is increasing every year. A youth camp was held on the island for students with an in-depth interest in nature, financed by the Environmental Investment Centre. A total of 30 students from 9 schools in Tallinn plus 9 teachers for instructive purposes participated. The camp was organised in cooperation with the NGO the Association of Youth for Forest. Feedback was very positive. The Aegna nature house was visited by a total of 3182 nature enthusiasts as part of summer camps, study days, seminars, work meetings and other events. Educational work at the Tallinn Botanical Garden was also successful in 2011. 46 747 people visited the garden during the year, exceeding the numbers of previous years. Nearly 300 tours were conducted, and 10 different exhibitions were held, including 'Endangered Plant Species of the World', an orchid exhibition, 'Famous and Weird Species' (in spring), the Rose Days and a lily exhibition (in summer) and a dahlia exhibition (in autumn).

The programmes meeting the curriculum for students of general education schools continued for the 6th year (financed by the Environmental Investment Centre in the first half of the year and by the Tallinn Environment Department in the second half of the year). 55 classes with 1249 students took part from February-October 2011. The traditional programmes are being continued and a new programme called 'Soil' (for Grades 7-10) was launched within the framework of the COBWEB project. Students are also interested in the Tallinn Botanical Garden hobby group 'Child of Nature' which is run twice a month from October to May and in which up to 25 students can participate. (There was a total 16 participants in 2011.) The permanent exhibition of lichen, moss and Pleurotus that is unique in the world can be observed outdoors throughout the year, while an exhibition of some of the most common representatives of these groups of organisms in Estonia is in the final stages of completion, again with the support of the Environmental Investment Centre.

The birdsong mornings for Tallinn general education schools continued as part of outdoor studies and according to tradition. 836 students from 36 classes in 15 schools were educated in terms of songbirds in April and May. A total of 3470 students from 145 classes in 65 schools have attended the mornings over the last five years. The work and activities of the living corner of the nature house of the Tallinn Nõmme Youth House was financed in the framework of improving the effectiveness of nature hobby groups. A project to build bird feeders by school students for nursery schools was carried out in cooperation with the Lehola Environmental Education Centre. The construction materials for the feeders were donated by the Forest Industry Centre, while the Tallinn Environment Department provided the bird food. Every school inscribed the name

of their school on their feeder as well, with the aim of later being able to send pictures or cards to the school. Amateur ornithologist Peep Veedla conducted training for nursery school teachers at Ristiku Basic School, where the feeders were distributed. Peep showcased all of the birds that might come to feed and provided advice concerning both feeding and maintaining the feeders. The positivity and novelty of the project were appreciated by the schools and nursery schools alike. The Tallinn Bird Club organised a traditional quiz for students on the protection of the environment dedicated to Nature Conservation Month at the Estonian Open Air Museum. There were nearly 150 participants.

The now traditional conference for environmental education for Tallinn nursery schools was held in September on the initiative of the Lehola Environmental Education Centre. In relation to the International Year of Forests, the theme of the conference was 'Meeting in the Forest'. The teacher training conducted before the conference on the Aegviidu forest hike day was attended by 78 teachers and showcased bogs and the plant species growing in them, while wall art with plants was performed in the course of active studies. The exhibition 'Me and the Environment' was held in the Kullo Children's Gallery at the end of September. The Education Department and the Environment Department organised the 'Environmentally Friendly School II – Values and Opportunities' conference in November in cooperation with the heads of schools in Tallinn, with the target group being the directors of studies of general education schools. 73 such directors attended the conference.

We received positive feedback from Moscow in terms of international cooperation. A nature camp for students from the Russian capital was held in Estonia in August in cooperation with the Moscow Nature Use and Environmental Protection Department. The programme at the camp took in nature conservation areas in Tallinn and Estonia (Lahemaa National Park), natural features, nature paths and the forest programme at Sagadi Nature School, as well as a visit to the Tallinn Botanical Garden, Tallinn Zoological Garden, the nature house at Tallinn Nõmme Youth House and the Estonian Open Air Museum, participating in nature hikes on the island of Aegna and learning about the flora, fauna, boulder fields and other natural features of the island. 20 visitors from Moscow attended the camp. They deemed the camp a complete success and worthy of further development.

Weekly hobby school lessons were held for around 100 children aged 5-18 in eight different groups in the nature house of Tallinn Nõmme Youth House during the period of study. The NGO the Nõmme Nature House, established by teachers from the hobby school, held active learning lessons, trips and camps and organised public events for a total of 5000 people by means of project work financed by the Environmental Investment Centre. The living corner – which is very important for children from all over the city in terms of providing an opportunity for direct communication with animals and information regarding keeping pets with the aim of avoiding thoughtless acquisition of domestic animals – was preserved thanks to financing from Tallinn Nõmme Youth House and the Tallinn Environment Department. A series of themed lectures concerning pets held throughout the academic year was initiated for Grades 1-3 of all schools of Tallinn in cooperation with the Estonian Union for the Protection of Animals. The NGO has also fostered international cooperation by participating in a camp on the island of Aegna with students from Moscow, while the tour guides from the house received outdoor teaching training in Sweden and a long-term Comenius Regio joint project was launched, with the partners being the Tallinn Education Department, Nõmme Basic School and Swedish schools.

The SA Keskkonnakogu foundation was created by Resolution no. 207 of Tallinn City Council of 15 December 2011 with the purpose of increasing environmental awareness and improving environmental education and activities related to protection of the environment. Good prerequisites have therefore been created to ensure that citizens are environmentally aware and that a healthy urban space is created under the management of the Tallinn Environment Department.

Tallinn environmental education portal: www.tallinn.ee/est/Keskkonnaharidus-Tallinnas

The website of the nature house of Tallinn Nõmme Youth House: www.nommeloodusmaja.ee

Website of the 'Communicating the Baltic – COBWEB' project: www.tallinn.ee/COBWEB

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

INTERNATIONAL COOPERATION

Keskfond ei tunne linna- ega riigipiire, koostöö meie naabrite ja teiste Euroopa riikidega aitab tõhusamalt täita meie ülesandeid kogu linna keskkonna säilitamisel ja parendamisel. Koostöö oluliseks osaks on kogemuste vahetamine ja pädevuse kasvatamine paljudes valdkondades. Piltlikult öeldes – milleks leiutada jalgratast, kui kolleegidel välismaal on vastavad kogemused olemas. Samas võivad Tallinna ekspertide ja spetsialistide teadmised ning oskused olla kasulikud teistele.

Tallinna Keskkonnaameti rahvusvaheline koostöö on mitmekesine. Olulist rolli selles mängivad otsesidemed. Heaks tavaks on saanud regulaarsed kontaktid Helsingi linnaga, väga kasulikud olid põhjanaabrite kogemused näiteks jäätmemajanduse korraldamisel. Omakorda pakkusid meie Vilniuse kolleegidele huvi Tallinna pingutused korraldatud jäätmeveoteenuste juurutamisel, nende delegatsioon uuris Tallinna kogemusi põhjalikult. Edukalt areneb ka koostöö Moskvaga – Tallinna Keskkonnaamet on sõlminud koostöölepingu Venemaa pealinna linnavalitsuse Loodusekasutuse ja Keskkonnakaitse Ametiga. Peale konsultatsioonide ja kogemuste vahetuse jätkuvad ka lastegruppide külaskäigud. 2011. aasta suvel külastas Moskva keskkonnasõprade grupp looduslaagrit Aegna saarel ja Lahemaa rahvusparki. Tallinnas ja Eestis on palju huvitavaid loodusobjekte ning hästitoimivaid keskkonnahariduskeskusi, mida tutvustati Moskva õpilastele, et ka nemad näeksid Eesti kaunist loodust.

Rahvusvaheline koostöö arenes ka Euroopa Liidu rahastatavate projektide raames. 2011. aastal oli Tallinna Keskkonnaamet partneriks kaheksas välisprojektis. Septembris lõpetas Tallinna Keskkonnaamet ühe mahukaima välisprojekti, Euroopa Regionaalarengu fondi Kesk-Läänemere programmi INTERREG IVA välisprojekti „COMBAT – Linnapeade pakt Läänemere pealinnades”. Tallinna partneriteks olid selles projektis Helsingi, Stockholm ja Riia. Nelja pealinna ühiseks eesmärgiks oli tõhustada Läänemere-piirkonna keskkonnavalitsuste tegevust tervikuna ja suurendada linnapeade pakti rakendamise kvaliteeti. Projektitöö tulemusel on valminud „Tallinna CO2 inventuur” ja „Tallinna Säästva energiamajanduse tegevuskava (edaspidi SET) aastateks 2011–2021”, mille Tallinna Linnavalikogu võttis vastu 10. märtsil 2011. Euroopa Liidu Säästva energia nädalal Brüsselis tunnustasid Tallinna SET-i teiste riikide omavalitsuste esindajad. Samuti tutvustas Tallinna Keskkonnaamet teistele EL-i omavalitsuste esindajatele Tallinna linna tegevust energiatõhususe strateegia rakendamisel ja Linnapeade paktiga võetud kohustuste täitmisel.

Linnapeade pakti eesmärkide tutvustamiseks tallinlastele korraldati projekti COMBAT raames kaks energiapäeva. Veebruaris toimunud energiapäev oli suunatud peamiselt spetsialistidele. Septembris korraldati Lasnamäel Idakeskuse parkla territooriumil energiapäev kogupereüritusena, mille põhieesmärgiks oli näidata Tallinna elanikele uusimaid võimalusi kommunaalarvete vähendamiseks säästlikku ja keskkonnasõbralikku eluviisi järgides. Energiapäevi on plaanis korraldada ka edaspidi.

Veel üks näide, kuidas välisprojektide abiga saab tutvustada ja propageerida keskkonnahoidu, on osalemine keskkonnafestivalil ROHEVIK ehk Roheline tulevik. Koostöös oma 20. aastapäeva tähistava Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti esindusega korraldati septembris Tallinnas Vabaduse väljakul elektriautode demonstratsioon. Keskkonnafestivalist sai Euroopa Regionaalarengu fondi programmi INTERREG IVC rahastatud piirkondadevahelise projekti „Power” lõppüritus. „Teekaart vähese süsinikusisaldusega energiamajanduse poole”, mille Tallinna Keskkonnaameti spetsialistid selle programmi raames välja töötasid, on saanud tunnustust programmi partneritelt Suurbritanniast, Rootsist, Poolast, Itaaliast, Madalmaadest ja Hispaaniast. Ameti töötajate võimekust välisprojektide juhtimisel näitas ka asjaolu, et Tallinna Keskkonnaamet oli programmi „Power”, kuhu kuulusid üks Tallinna ja üks Viimsi valla osalusega allprojekt, Tallinna regiooni koordinaatoriks. Eraldi väärib märkimist, et nimelt Tallinna allprojekti „SEECA – energiatõhususe strateegia läbi kliimakokkulepete” tulemusena said raskeveokite autoparke omavad Tallinna ettevõtted teadmisi ökosõbralikust ja säästlikust sõidustiilist, mis võimaldab säästa vähemalt 10%

kütust ning mille tulemusena kulub ka vähem raha autode hooldusele ning avariijärgsele remondile. Uppsala linna kogemustele tuginedes on välja töötatud kliimakokkulepete sõlmimise metoodika, mille kaudu kaasatakse erasektor vähema süsinikusaldusega energiamajanduse kujundamisele.

Need on vaid mõned näited välisprojektide tulemustest, täpsemalt saab lugeda konkreetsete valdkondade ja allasutuste ülevaadetest. Vaatamata sellele, et välisprojektid on väga erinevad, on neil siiski palju ühiseid kokkupuutepunkte. Oluline on ka keskkonnahariduslik pool. Lähtudes vajadusest tõsta keskkonnaprojektide omavahelist kooskõlastatust ja suurendada keskkonnahariduse tähtsust ameti tegevuses, otsustati 2011. aasta alguses moodustada uus keskkonnaprojektide ja -hariduse osakond. Kuigi osakond on suhteliselt uus, on osakonna meeskond suutnud siiski korraldada kolm suurt üritust (keskkonnanfestival, energiapäevad ja autovaba päev), edukalt lõpetada kuus projekti, esitada taotlused mitmele uuele projektile, muuta oma tegevus läbipaistvamaks ja avalikumaks. Kõik see on andnud avalikkusele ja tallinlastele piisavalt teavet välisrahastusega keskkonnaprojektide kasulikkusest linnakeskkonnale ja aidanud kaasa linlaste keskkonnateadlikkuse suurenemisele.

The environment does not recognise city or national borders. Cooperation with our neighbours and other European countries helps us perform our duties more efficiently for the purpose of preserving and improving the environment of the city as a whole. An important aspect of cooperation is exchanging experience and raising competence in various fields. In other words: why reinvent the wheel if foreign colleagues already have the respective experience? On the other hand, the knowledge and skills of experts and specialists from Tallinn may be useful to others.

The international cooperation of the Tallinn Environment Department has been varied. Direct relations have an important role to play here. Regular contact with the City of Helsinki has become good practice. For example, the experiences of our northern neighbours proved very useful in the organisation of waste management. The efforts of Tallinn in introducing organised waste management services were in turn of interest to our colleagues in Vilnius, and their delegation learnt from our experience. Cooperation with Moscow is also developing successfully. The Tallinn Environment Department has entered into a cooperation agreement with the Moscow Nature Use and Environmental Protection Department. Visits by children continue in addition to consultations and the exchange of experience. A group of Moscow environment enthusiasts visited the nature camp on the island of Aegna and the Lahemaa National Park in summer 2011. There are numerous interesting natural features and well-organised environmental education centres in Tallinn and Estonia. These were introduced to the Moscow students in order for them to see Estonia's beautiful natural environment.

International cooperation has also developed in the framework of projects financed by the European Union. The Tallinn Environment Department was a partner in eight international projects in 2011. The department completed one of its most comprehensive international projects, the 'COMBAT – Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals' of the Central Baltic INTERREG IV A programme of the European Regional Development Fund in September. Helsinki, Stockholm and Riga were partners to Tallinn in the project. The joint objective of the four Baltic capitals was to improve the efficiency of activities related to the environment in the Baltic Sea region as a whole and to improve the quality of implementation of the Covenant of Mayors. The Tallinn CO2 Inventory and the Tallinn Sustainable Energy Economy Activity Plan for 2011-2021, which was established by Tallinn City Council on 10 March 2011, were prepared as a result of the project work. The Tallinn Sustainable Energy Economy Activity Plan was recognised in Brussels by representatives of local governments of other countries in the course of the European Union's Sustainable Energy Week. The department has also outlined the activities of the City of Tallinn in implementing the energy efficiency strategy and performance of other obligations undertaken with the Covenant of Mayors to representatives of other local governments of the European Union.

Two energy information days were held within the framework of the COMBAT project in order to introduce the Covenant of Mayors to citizens of Tallinn. The day held in February was mainly aimed at specialists. In September, another day was organised in the car park of Idakeskus Shopping Centre in Lasnamäe as a family event with the objective of showcasing the latest ways of reducing utility costs by following a sustainable and environmentally friendly lifestyle. Energy information days will also be organised in various formats in future.

Another example of introducing and promoting protection of the environment with the help of international projects was participating in the environmental ROHEVIK (Green Future) festival. In cooperation with the Estonian office of the Nordic Council of Ministers, celebrating its 20th anniversary, a demonstration of electric cars was organised in Tallinn on Freedom Square in September. The festival was the final event of the 'Power' programme of the INTERREG IV C programme of the European Regional Development Fund. The roadmap for management of the economy with a lower carbon dioxide content, developed by specialists from the Tallinn Environment Department within the framework of the respective programme, was recognised by other programme partners from the United Kingdom, Sweden, Poland, Italy, the Netherlands and Spain. The skill of the department's staff in managing international projects was also indicated by the fact that the department performed the functions of Tallinn region coordinator for the 'Power' programme, including a sub-project involving the participation of Tallinn and another sub-project with the participation of Viimsi municipality. It should be pointed out that as a result of the Tallinn sub-project for 'SECCA – Strategy for Energy Efficiency through Climate Agreements', the companies that own heavy vehicles in Tallinn gained knowledge of eco-friendly,

sustainable driving habits that help save at least 10% on fuel and as a result of which less money is spent on maintenance of vehicles and repairs following traffic accidents. The methodology for entering into climate agreements has been developed based on the experience of the City of Uppsala, involving the private sector in forming the energy economy with a lower carbon dioxide content.

The examples provided above are just a few of the results of international projects. The list continues in this yearbook, providing an overview of everything that has been performed in the various fields of activity of the Tallinn Environment Department. Regardless of the international projects being different in essence, they have numerous points of overlap. The aspect of environmental educational is also important. Arising from the need to improve the mutual coordination of environmental projects and improve the proportion of environmental education in the activities of the department, a decision was made in early 2011 to establish the Division of Environmental Projects and Education. Even though the division is relatively new, its team has managed to organise three large-scale events (an environment festival, energy information days and the car-free day), successfully complete six projects, submit applications for several new projects, improve the transparency of its activities and become more open to the public. All of this has provided the public with sufficient information concerning the usefulness of environmental projects with international financing to the urban environment and helped to increase the environmental awareness of citizens.

ÖKOTUGITEGEVUSTE JÄTKUSUUTLIKUS ON TAGATUD

SUSTAINABILITY OF ECO-SUPPORT ACTIVITIES IS ENSURED

Euroopa regionaalarengu fondi Läänemere programmi INTERREG IVA ning Tallinna, Tartu ning Rakvere linnavalitsuse rahastatud ökotugitegevuse projekt „Ökotugitegevused – üheskoos parema keskkonna eest” lõppes 2011. aastal. Projekti viimasel aastal toimusid ökotugitegevuse põhikoolitus ja kolm täienduskoolitust Vihulas, Türi-Allikul ja Rakveres. Lisaks toimus augustis Aegna saarel Keskkonnaameti hallatavas loodusmajas Eesti ja Soome ökotugiisikute ühine suveseminar. Suvise Eesti-Soome ühisseminari idee käidi välja juba 2007. aastal, kui lõppes eelmine ökotugitegevuse projekt.

Kõigis kolmes osalenud Eesti linnas hinnati projekti lõpuperioodil ka selle mõju. Kõige olulisem järeldus ökotugitegevuse hindamise aruandest oli, et muutused viiakse asutuses ellu, kui on täidetud järgmised tingimused: (1) asutuse juhataja ja juhtkond on pühendunud, toetavad ja näitavad isiklikku eeskujutähtsust ökotugitegevuste elluviimiseks; (2) on loodud tingimused ökotugitegevuste elluviimiseks (jätmete liigiti kogumise prügikastid; anduriga lambid; mitmefunktsionaalsed kontorikombainid ja printer-koopiamašiinid); (3) kõik töötajad on keskkonnateadlikud ja motiveeritud; (4) on olemas vajalikud ressursid ökotugitegevuste elluviimiseks (raha, aeg, oskused, vahendid). Kui üks eeltoodud tingimustest on täitmata, siis on muutusi saavutada väga raske või peaaegu võimatu.

Huvitavamatest algatustest vääriks märkimist Tartu taaskasutatavate asjade tuba ning Tallinnas jalgrataste ajutine tasuta kasutamine andmine linnavalitsuse asutuste ökotugiisikutele ja pakendite liigiti kogumise juurutamine (lisaks juba liigiti kogutavatele paberile ja biojätmetele) Tallinna Keskkonnaametis. Tallinna linnavalitsuse ühes asutuses loobuti maksekorralduste väljatrukkimisest toimikute juurde – see säästis aasta jooksul 65 000 paberlehte, teises pandi koridori anduritega lambid. Tartus viiakse lõpule elektrooniline dokumendihaldus koos raamatupidamise ja arhiveerimisega, Tallinnas on elektroonilise asjaajamise kord rakendamisel. Projekti raames uuendati ökotugitegevuse käsiraamat, loodi kliimakalkulaator, veebipõhine virtuaalne ökokontor, ökokontori veebileht ja andmebaas, valmisid ökokontori lauamäng, helkurid ja klepsud ning toimusid igakuised ökotugiisikute töönoupidamised.

Projekti käigus uuendati ökotugiisikute võrgustik, mille tegevuse jätkumine tulevikus on kõigi asjaosaliste endi teha, igakuiseid kokkusaamisi ja veebipõhist uudistevahetust on kavas jätkata. Ökotugitegevuste jätkusuutlikkuse tagab nende sisseviimine „Tallinna keskkonnanstrateegiasse aastani 2030” ja Tallinna põhimäärusesse ning kavas on ökotugiisikute tegevused detailsemalt seadustada linnavalitsuse määrusega.

Väljatöötamisel on ka ökotugitegevuste jätkuprojekt, mis suunab ökotugitegevuste võrgustike laiendamise allasutustesse ja miks mitte ka teistesse Eesti linnadesse. Kaugem eesmärk peaks ju olema, et ökorutiinid on meie kontorites pigem tavalised keskkonnahoidlikud tegevused, sest keskkonnasõbralik kontor peaks olema sama loomulik nagu inimese ja looduse vaheline harmoonia kõiges meid ümbritsevas. Ökotugitegevuse portaali aadress: <http://www.tallinn.ee/Okotugitegevused>

The project 'Eco-support Activities – Together towards a Better Environment' financed by the City Governments of Tallinn, Tartu and Rakvere and the Baltic Interreg IV A Programme of the European Regional Development Fund came to an end in 2011. The main training event of eco-support activities and three in-service training events were held in Vihula, Türi-Alliku and Rakvere during the last year of the project. An additional joint summer seminar for Estonian and Finnish eco-support staff was held in August on the island of Aegna in a nature house managed by the Environmental Board. The idea of a joint Estonian-Finnish summer seminar was proposed in 2007 when the previous project for eco-support activities came to an end.

Project impact assessment was conducted at the end of the project in all three Estonian cities that participated. The key conclusion of the eco-support activity evaluation report was the fact that amendments to an institution are implemented if the following conditions are met: (1) the director of the institution and the management are committed, supportive and set a personal example for implementation of eco-support activities; (2) the respective conditions have been created for the implementation of eco-support activities (waste containers for collecting waste by category, lamps with motion sensors, multifunctional office tools (printers/copiers)); (3) all workers are environmentally aware and motivated; and (4) the necessary resources for implementing eco-support activities are available (financial resources, time, skills and equipment). Changes are very difficult or almost impossible to implement in the event that any of the aforesaid conditions are not met.

Some of the more interesting initiatives were the implementation of a room for recycled objects in Tartu; the temporary granting of use of bicycles free of charge to eco-support staff from institutions of Tallinn City Government; and the introduction of collection of packaging by category in the Environmental Board (in addition to the collection of paper and biowaste, which were already being collected by category). One of Tallinn City Government's institutions stopped printing payment orders for dossiers, thereby saving 65,000 sheets of paper per year, while another institution installed lamps with motion sensors in corridors. Electronic document management along with accounting and archiving is being finalised in Tartu while an electronic records procedure is being implemented in Tallinn. The handbook for eco-support activities has been updated; a climate calculator, web-based virtual eco-office, eco-office board game, website and database for eco-office, eco-support reflectors and stickers have been created; and monthly work meetings for eco-support staff were held within the framework of the project.

The network of eco-support staff that was updated in the course of the project and the continuation thereof in the future requires active participation by everyone involved and there are plans to continue monthly meetings and web-based exchange of news. Introduction of eco-support activities in the Tallinn Environmental Strategy until 2030 and the Statutes ensures the sustainability of eco-support activities in Tallinn City Government and there are also plans to regulate the activities of eco-support staff in more detail via a regulation of the City Government.

A follow-up project for eco-support activities is also being developed for the purpose of directing the extension of eco-support activity networks to various sub-institutions and possibly to other Estonian cities. In the long term, eco-friendly routines should be ordinary activities that protect the environment in our offices, as an environmentally friendly office should in theory be as natural as harmony between people and nature in all our surroundings.

The eco-support activities portal can be accessed at <http://www.tallinn.ee/Okotugitegevused>.

TALLINNA KESKKONNAAMET INTERNETIS JA SOTSIAALVÖRGUS

INTERNET AND SOCIAL NETWORKS

Sotsiaalvõrkudest on saanud väga oluline teabekanal. Eestis on eriti populaarne Facebook. Seda võrku kasutas Tallinna Keskkonnaamet juba varem keskkonnakampaania Prügihunt jaoks, nüüdseks on avatud ameti Facebooki veebileht, kus avaldatakse pressiteated ning ürituste, seminaride ja konverentside info ja materjalid. Regulaarselt täiendatakse ka pildigaleriid. Veebileht kogub tasapisi populaarsust ja on lootust, et keskkonnahuvilistest Facebooki-kasutajad võtavad selle omaks.

facebook

E-post _____ Salasõna _____ Logi sisse

Hoiu mind sisse lojituna Unustasid salasõna?

Liitu Facebook aitab sul lähedastega suhelda ja oma elu jagada.

Tallinna Keskkonnaamet Meeldib

Kogukond/Vallitus • Tallinn, Estonia

Sein

Tallinna Keskkonnaamet • Everyone (Top Posts)

Jaga: Postitus Pilt

Kirjuta midagi...

Tallinna Keskkonnaamet jagas viidet.

Tallinna kalmistute juurde rajatakse jäätmejaamad >

Tallinn
www.tallinn.ee

Homsel linnavalituse istungil on kava saata volikogule eelnõu, mille kohaselt osaleb linn koostöös MTÜ-ga Keskkonnateenused välisprojekti „Ümberlaadimis- ja

67 like this

7 users here

Regulaarselt uuendatakse ka Tallinna Keskkonnaameti veebilehti Tallinna linna veebikeskkonnas. 2011. aastal korrastati põhjalikult välisprojektide ja uuringute veebileht. Sinna on lisatud ettekannete esitlused, linna või ameti tellitud uuringud, pildigaleriid ja videod ning otseviited oluliste arengudokumentidele. Kinnituseks, et ameti veebilehed ei ole puhtformaalne avaliku teabe kogu, vaid oluline keskkonna- ja keskkonnaharidusteabe allikas kõigile huvilistele ja spetsialistidele, on veebilehtede külastajate tagasiside, küsimused ja soovitusid.

Tallinna Keskkonnaamet Tallinna linna veebikeskkonnas: <http://www.tallinn.ee/keskkonnaamet>
Tallinna Keskkonnaamet Facebookis: [http://www.facebook.com/kasutaja „Tallinna Keskkonnaamet“](http://www.facebook.com/kasutaja_„Tallinna_Keskkonnaamet“)
Jäätmeteavituskampaania Prügihunt veebileht: <http://www.tallinn.ee/est/prygihunt>
Jäätmeteavituskampaania Prügihunt Facebookis: [http://www.facebook.com/kasutaja „Prügihunt“](http://www.facebook.com/kasutaja_„Prügihunt“)

facebook

E-post _____ Salasõna _____ Logi sisse

Hoiu mind sisse lojituna Unustasid salasõna?

Liitu Facebook aitab sul lähedastega suhelda ja oma elu jagada.

PRÜGIHUNT Meeldib

Avaliku elu tegelane

Sein

PRÜGIHUNT • Everyone (Top Posts)

Jaga: Postitus Pilt

Kirjuta midagi...

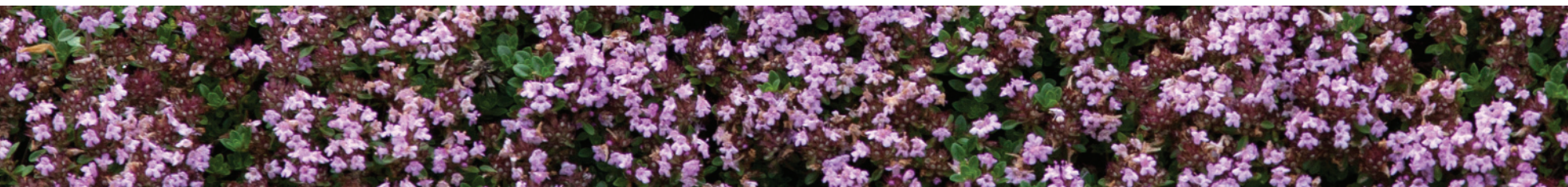
PRÜGIHUNT

Prügisorteerimine säästab loodust ja vähendab eluaseme kulusid

18. oktoobriini kestva jäätmeteavituskampaania Prügihunt raames korraldab Tallinna Keskkonnaamet jäätmeinfotunde, kus räägitakse jäätmete sorteerimisest ja käitlemisest. Infotundides räägitakse korraldatud jäätmeveost ja tutvustatakse uut, 1. oktoobrist 2...

66 like this

7 users here

Social networks have become an essential channel of information and data. Facebook is particularly popular in Estonia. This network was used by the Tallinn Environment Department for the 'Prügihunt' environmental campaign. The official Facebook page of the department was launched this year, on which press releases and information regarding events, seminars and conferences along with respective materials are published. The picture gallery is also regularly updated. The page is slowly gaining in popularity and we hope that Facebook users who are interested in the environment will Like it.

The webpages of the Tallinn Environment Department in the web environment of the City of Tallinn are also regularly updated. The page on foreign projects and surveys was thoroughly updated in 2011. Presentations, surveys ordered by the city or department, picture galleries and videos and direct links to important development documents have been added. In order to make sure that the websites are not merely a formal collection of public information but an information and data source regarding the environment and education for the public and specialists, the feedback form for visitors includes additional questions and recommendations.

The screenshot shows the website of the Tallinn Environment Department. The main content area is titled 'Tallinna Keskkonnaameti tutvustus' (Introduction to the Tallinn Environment Department). It provides contact details for Harju 13, 10130 Tallinn, including phone and fax numbers, and lists the department's operating hours. A sidebar on the left contains navigation links such as 'Teemad', 'Mida Kellena', 'Lingid', 'Kontakt', 'Juhtimine', 'Teenused', 'Operatiivinfo', 'Avalikud üritused', 'Ametlikud teated', 'Turism', and 'Kaart'. A sidebar on the right lists 'Keskkonnaamet:' services like 'Tutvustus', 'Kontakt', 'Struktuur', 'Põhimäärused', 'Teenused', 'Töö/praktika', 'Palgaandmed', 'Riigihanked', 'Ideekonkursid', 'Uuringud', 'Info', and 'Mittetulundustegevus'. Below this is a section for 'Tallinna Botaanikaaed' and 'Uudised' (News) with links to various reports and announcements.

Links:

Tallinn Environment Department in the web environment of the City of Tallinn: <http://www.tallinn.ee/keskkonnaamet>

Tallinn Environment Department on Facebook: <http://www.facebook.com/> (user: 'Tallinna Keskkonnaamet')

Website of the 'Prügihunt' waste notification campaign: <http://www.tallinn.ee/est/prygihunt>

'Prügihunt' waste notification campaign on Facebook: <http://www.facebook.com/> (user: 'Prügihunt')

TALLINNA KESKKONNAAMETI TÖÖTAJAD

STAFF OF THE TALLINN ENVIRONMENT DEPARTMENT

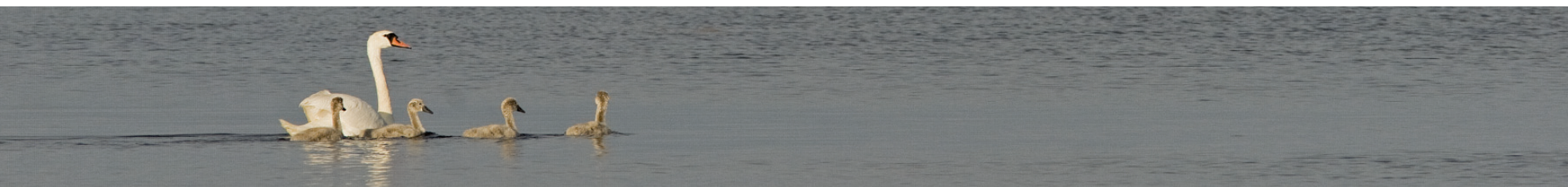
Otto Popel	ameti juhataja <i>Director</i>	Otto.Popel@tallinnlv.ee	6404288
Relo Ligi	ameti juhataja asetäitja <i>Deputy Director</i>	Relo.Ligi@tallinnlv.ee	6164003
Riina Kirs	eelarve peaspetsialist <i>Chief Specialist for Budget</i>	Riina.Kirs@tallinnlv.ee	6404253
Inga-Moonika Zgudadze	eelarve vanemspetsialist <i>Senior Specialist for the Budget</i>	Inga-Moonika.Zgudadze@tallinnlv.ee	6404494
Sessi Villmann	info vanemspetsialist <i>Senior Specialist for Information</i>	Sessi.Villmann@tallinnlv.ee	6404572

Keskkonnahoiu osakond ***Environmental Management Division***

Peep Pobbul	osakonna juhataja <i>Head of the Division</i>	Peep.Pobbul@tallinnlv.ee	6164081
Väino Viirand	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Vaino.Viirand@tallinnlv.ee	6404265
Ülle Luiks	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Ylle.Ambos@tallinnlv.ee	6404767
Silver Riige	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Silver.Riige@tallinnlv.ee	6404713
Märt Holtsmann	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Mart.Holtsmann@tallinnlv.ee	6404568
Merilin Taska	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Merilin.Sinimets@tallinnlv.ee	6404011
Evelin Enno	vanemspetsialist <i>Senior Specialist</i>	Evelin.Enno@tallinnlv.ee	6404262

Haljastuse osakond ***Landscaping Division***

Rita Krabi	osakonna juhataja-linnaaednik <i>Head of the Division-City Gardener</i>	Rita.Krabi@tallinnlv.ee	6404400
Kristiina Kupper	linna maastikuarhitekt <i>City Landscape Architect</i>	Kristiina.Kupper@tallinnlv.ee	6404712

Terje Tohver	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Terje.Tohver@tallinnlv.ee	6404769
Kersti Kuus	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Kersti.Saloste@tallinnlv.ee	6164005
Mare Maran	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Mare.Maran@tallinnlv.ee	6404528
Kristjan Tarn	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Kristjan.Tarn@tallinnlv.ee	6404274
Simmo Sillandi	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Simmo.Sillandi@tallinnlv.ee	6404274
Sulev Järve	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Sulev.Jarve@tallinnlv.ee	6404274
Maris Arro	vanemspetsialist <i>Senior Specialist</i>	Maris.Arro@tallinnlv.ee	6404030

Heakorra ja investeeringute osakond
Maintenance and Investments Division

Mart Mäeker	osakonna juhataja <i>Head of the Division</i>	Mart.Maeker@tallinnlv.ee	6404720
Helmut Koidla	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Helmut.Koidla@tallinnlv.ee	6404714
Ly Pärn	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Ly.Parn@tallinnlv.ee	6404584
Merilii Laanepere	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Merilii.Laanepere@tallinnlv.ee	6404565
Triinu Maandi	vanemspetsialist <i>Senior Specialist</i>	Triinu.Maandi@tallinnlv.ee	6164004

Jäätmehooldde osakond
Waste Management Division

Kertu Tiitso	osakonna juhataja <i>Head of the Division</i>	Kertu.Tiitso@tallinnlv.ee	6404609
Jana Suurthal	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Jana.Suurthal@tallinnlv.ee	6404534
Argo Puhm	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Argo.Puhm@tallinnlv.ee	6404575
Janne Kallakmaa	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Janne.Kallakmaa@tallinnlv.ee	6164012

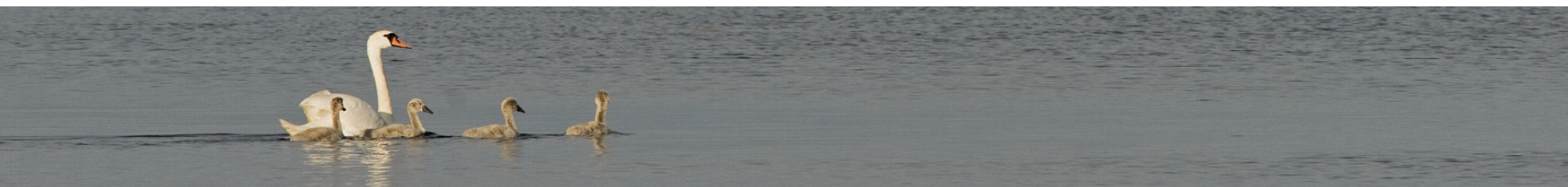
Niina Safronova	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Niina.Safronova@tallinnlv.ee	6404610
Aleksandr Taraskin	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Aleksandr.Taraskin@tallinnlv.ee	6404285

Keskkonnaprojektide ja -hariduse osakond
Environmental Projects and Education Division

Gennadi Gramberg	osakonna juhataja <i>Head of the Division</i>	Gennadi.Gramberg@tallinnlv.ee	6404356
Maie Zernask	juhtivspetsialist <i>Leading Specialist</i>	Maie.Zernask@tallinnlv.ee	6404765
Raivo Kiis	projektijuht <i>Project Manager</i>	Raivo.Kiis@tallinnlv.ee	6404581
Monika Jasson	projektijuht <i>Project Manager</i>	Monika.Jasson@tallinnlv.ee	6404077
Stella Shaumyan	projektijuht <i>Project Manager</i>	Stella.Shaumyan@tallinnlv.ee	6404287

Kantselei
Office

Natalja Akulina	peaspetsialist <i>Chief Specialist</i>	Natalja.Akulina@tallinnlv.ee	6404270
Kristjan Mark	jurist <i>Lawyer</i>	Kristjan.Mark@tallinnlv.ee	6404562
Kristina Zotejeva	personali peaspetsialist <i>Chief Specialist for Staff</i>	Kristina.Zotejeva@tallinnlv.ee	6404771
Ivi Pettai	vanemspetsialist <i>Senior Specialist</i>	Ivi.Pettai@tallinnlv.ee	6164057
Hanno Ojalo	vanemspetsialist <i>Senior Specialist</i>	Hanno.Ojalo@tallinnlv.ee	6404715

Tallinna Keskkonnaamet

Harju tn 13, 10130 Tallinn

Tel 6404572, faks 6404583

e-post keskkonnaamet@tallinlv.ee

www.tallinn.ee/keskkonnaamet

Kujundus ja trükk: OÜ Digimap

Fotod: Tallinna Kesklinnaemete pildiarhiiv lk 8, 11, 22, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 38, 39, 40, 41, 46, 47, 48, 49, 57, 61, 63, 64, 65
Rainar Kurbel: kaaned, lk 2, 10, 13, 17, 23, 24, 37, 42, 43, 44, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 72
Endel Grensmann: lk 5, 7, 14, 21
Arto-Randel Servet: lk 16, 71

Tõlge: Luisa Tõlkebüroo

Trükitud taastoodetud paberile Cyclus Offset

